Budapest, 1902. Hetedik évfolyam. 333. szám. Csütörtök, december 4.

BUDAPESTI NAPLÓ

Szerkesztőség és kiadóhivatal: József-körut 18.

Főszerkesztő: VÉSZI JÓZSEF. Felelős szerkesztő: BRAUN SÁNDOR. Kiadja: A SZERKESZTŐSÉG.

Egész évre 28 k., (14), 1/2 évre 14 k., (7), 1/4 évre 7 k., (3.50), egy hónapra 2 k. 40 fillér, (1.20 frt).
Egyes szám Budapesten 8, vidéken 10 fillér.

Long Tom.

Budapest, december 3.

(v.) A német vámpolitika legnagyobb ágyuja Magyarországra van szegezve. Ezt már kimutattuk egyszer, de nem győzzük elég nyomatékkal emlegetni. S ha eddig kérdés volt, elsül-e az ágyu egyáltalában, hát most már eloszlik minden kétség. A berlini államcsiny sikere immár biztosra vehető. Az uj német vámtarifa napok mulva, sőt talán órák mulva perfekt dolog, s ezt nyomban fogja kövelni Bülow birodalmi kancellárnak egy szeretetreméltó levélkéje, melyben gróf Goluchowskit a kereskedelmi szerződés felmondásáról értesiti. Németország valósággal beleágyuz e lépésével a mi monárkiánk politikai helyzetébe. Joggal teheti, eminnen semmi panasz nem emelhető ez eljárása ellen; de hogy ránk nézve végzetesen kellemetlen a dolog, ezt a véleményünket bolondság volna visszafojtanunk.

A német szerződés felmondásának pillanatában természetesen bekövetkezik a külföld valamennyi államával kötött szerződésünk felmondása is. Az uj helyzet, mely igy előáll, a nemzetközi áruforgalomban való szabad kéz helyzete. Ámde érzékeny különbség van szabad kéz és szabad kéz között. A mi kezünk csak azért szabadul fel, hogy tőlünk telhetően védekezzünk vele. Ellenben a többi kéz, ahány van, mind a mi zsebünk felé nyul, mihelyt felszabadul. Erre is a német példa adja meg az impulzust. A Berlinben most kierőszakolt uj tarifa minden háborus tétele egy-egy magyar érdeket fenyeget. Ha az osztrák-magyar monárkiával akar valamely nyugati állam gazdasági harcba indulni, nem lesz olyan bolond, hogy az osztrák iparba kössön bele, mert annak amugy sincs piaca a külföldön, hanem belekötnek a magyar mezőgazdaságba, mert ennek feleslegei a külföldi piacokon keresnek elhelyezést. Innen ered, hogy az uj német tarifa jóformán csupán a magyar érdeket sérti. Kitiltja először a sörárpánkat. Igenis, a szó szoros értelmében *kitiltja*. Ezt a vámtételt ugyanis megköti, ami azt jelenti, hogy amikor majd az uj szerződésről tárgyalunk, ezen a ponton még csak alku sem lesz lehetséges. Már pedig tudnivaló, hogy sörárpa-kivitelünk éppen *minekünk* van a német birodalomba, még pedig elég tetemes: körülbelül huszonöt milló koronányi évente. Hát ezt a magyar sörárpát egyszerüen kidobják Németországból. Bezzeg a takarmányárpával nem bánnak el ilyen statáriális módon. Mert azt *Oroszország* viszi be a német birodalomba, a muszkával pedig nem tanácsos kikötnie még Németországnak sem. Ezért köti meg a német tarifa csupán a sörárpát, holott az orosz árpára nézve bizonyos latitüdöt enged a szerződéses alkudozásokban.

A magyar szarvasmarha nem igen jön ki a német piacra, a mi fehér ökreink többnyire csak Bécsig jutnak el, de az osztrák tenyészetü tarka ökör erős beviteli cikk a német piacon. Azonban Ausztria csakis azért exportálhat a maga szarvasmarhájából, mert a kivitt mennyiség erejéig a mi fehér ökreinket vásárolja. Ha tehát ezentul az osztrák szarvasmarha kiszorul a német piacról, akkor a magyar ökrök is kiszorulnak Ausztriából, mert hiszen az osztrák fogyasztópiac felvevőképessége megszünik Ausztria németországi kivitelének megszünésével. Hát ez a csapás okvetetlenül be fog következni. Nem csupán a felemelt német vámtarifa folytán, hanem — s talán még inkább — a német határszélen eszközlendő állategészségügyi zaklatások miatt, amelyek már eddig is valóságos prohibitiv hatásuak voltak s amelyek az uj kereskedelmi szerződésben még fokoztatni fognak. Tojás- és baromfi-kivitelünk a német piacokra az uj vámtételek következtében szinte lehetetlenné válik, valamint meghiusultnak lehet tekinteni vajkivitelünket is, amely épp most kezdett szép lendületet venni s amelyet az uj vámtarifa egyszerüen agyonüt.

Ime kimutattuk, hogy a berlini Long Tom csakugyan nekünk van szegezve. Méltán kérdezhetnők, hová lett a német császárnak a magyar nemzet iránt mutatott nagy rokonszenve s vajjon ilyen bánásmódot érdemelt-e Berlin részéről éppen Magyarország, mely a hármasszövetségnek e monárkiában egyetlen támasza? De nem kérdezzük, mert már előre tudjuk a feleletet. Hiszen kimondta már Bismarck, hogy a legintimebb politikai szövetség sem zárja ki az ellentétes gazdasági érdekek éles küzdelmét. Amit jómagyarán ugy szokás mondani, hogy vásáron nincs sógor.

Ám legyen; de akkor aztán mi se nézzük a sógort a vámpolitikai vásáron. Mert valamint a német vámpolitika rajtunk akarja megvenni az uj irány költségeit, azonképp a többi állam is a magyar gazdasági érdek ellen fogja ostromát intézni; erre el kell készülni, hiszen a közép-európai gazdaságpolitikának a német birodalom magatartása adja meg a direktivát. Érvényesülni fog tehát az egész vonalon az az elv, hogy ahol a zsebről van szó, ott nincs barátság. Az uj vámpolitikai elhelyezkedésben a féktelen önzés fog érvényesülni s a jelszó ez lesz: aki birja, marja. Marjuk hát mi is. Ne nézzük hát mi sem, ki szövetséges, ki nem, ki barát, ki ellenség. Fizethetünk mi ám a német egoizmusnak épp oly érzékenyen. *Csupán az olasz borvámra s a Romániának adott vámkedvezményekre mutatunk rá.* Mind a kettő sulyos anyagi áldozatával járt a magyar érdeknek, sőt részben az osztráknak is. *S ezt az áldozatot a hármasszövetség kedvéért vállaltuk.* Vagyis, hogy Olasz-

TÁRCA

Közösség.

Atyám, kié a fényes ég,
S minden, mi rajta van,
A hold, a nap, a csillagok?
— Mindenkié, fiam!

Kié a város és az út,
Kié a hid, folyam,
Kié a sok, sok katona?
— Az országé, fiam!

Kié a tornyos palota,
Nagy bolt, csengő arany,
Kié a hintó, paripa?
— A gazdagé, fiam!

Hát a sok koldus utcanép,
Ki járkál rongyosan,
Ó szólj, atyám, mi az övék?
— Nincs semmijök, fiam!

Hisz azt mondtad, mindenkié
Az ég s mi rajta van.
Van a szegénynek birtoka.
— De csak az ég, fiam!

Pásztor Árpád.

A buenos-ayresi karácsony.

Irta: *Jókai Mór.*

Ez a történet arról szól, hogy tart meg a szerelem egy nemzetet.

Ötödik Károly császár, akinek zászlóján a kettős földgömb pompázott e büszke föliratral: „unus non sufficit“ (egy nem elég), megörökitette azt a mondást, hogy birodalmában soha sem megy le a nap. Pedig még akkor Dél-Amerikában csak jelképezve volt a fennhatósága. A paraguai partokon, a La Plata folyó torkolatánál egy szigeten volt az első telep, melyet spanyolok tartottak megszálliva; azok ott kereskedéssel foglalkoztak. Azt a tanyát ők elnevezték Buenos Ayresnek. (Jó levegő.) A telep főnöke nem volt katona, hanem szerzetes: Fra Lazaro a dominikánusoktól. Közlekedő kereskedelmi hajók által folytonosan küldött értesitéseket a császárnak a tartományról s annak népeiről. Az egész tartomány földje gazdag, cukornádat, kávét, gyapotot terem, barmainak sokasága megszámlálhatatlan; éghajlata enyhe, telet nem ismer. Lakossága szép idomu, délceg faj, bronz-szinü, cifrára tetoválva, a nők valóságos virágoknak tünnek fel a bársonybőrükre edzett tarkaságtól. Öltözetre nagyon keveset forditanak: az is tarka madártollakból áll.

Egész tartományuk egy kert, örökké virágzó, örökké gyümölcsöző. Pálma, kókuszdió, szágó erdőszámra diszlik, narancsligetek aranygyümölcse, kávéberkek piros virága tarkitja a halmos rónát, melyben a lég maga is ittas az illattól; erdő, pagony ingyen adja a gyümölcsöt, a televény föld az ignáme-gyökeret, a kenyérfa a kész cipót. Tavaikban tömérdek a hal, sömlyékeikben a tekenős-béka. A föld nincs felosztva, minden ember akkor arat, szüretel, amikor az érés ideje eljön, csak az lukának van fennhagyva, hogy mindennek leszedje a zsengéjét: ez az ő királyi fizetése. Meg a barmok szaporulata és különösen az állatbőrök, melyeket világjáró idegen kereskedők felvásárolnak — cserében. Adnak érte csecsebecséket: üveggyöngysorokat, tükröket, acélkéseket; aranyat is a királynak.

A gyümölcsös pagonyokat élénkiti a tarka madársereg; paradicsommadár, árgusfácán, kolibrisereg repked ágrul-ágra, melyekre az indiánok hosszu bámbuszfuvó tülökkel lövöldöznek. Csak a kajdácsokat tartják tilalomban. A papagájról azt hiszi az indián, hogy abban emberi lélek lakik, mert beszélni tud.

A királynak van egy papagálya, a „Lóri“-fajtából, a „ki“ már egész beszélgetést folytat mindenkivel, aminek értelme van. Ez az indiánoknál a legfelsőbb biró. Ha valami per támad az indiánok közt, ami nagy ritkaság (itt nincs tulajdonféltés, becsületsértés, szerelemféltés, adósságkövetelés) — a peres felek a király elé kerülnek a panaszukkal s egymást felváltva elmondják, hogy mi a bajuk. És erre a Lóri papagály, aki a királyi szék támlányán ül, kimondja az itéletet; az egyik félre azt, hogy „te jó ember vagy“, a másikra: „te rossz ember vagy“. S ezzel az ügy el van döntve: a felek megnyugosznak a verdictben. Ezt az itélkezési módot az európai népek csak háromszáz év mulva hozták be — az esküdtszéki rendszerben.

Az egész nép a paradicsomi egyszerüségig szolid, békeszerető; fegyverük rézből van, az is inkább sarló, mint szablya, nyárs, nem dárda: nem való verekedésre, még duvadak elleni vadászatra sem.

Fra Lazaro megtanulta a nyelvüket s meg-

Lapunk mai száma husz oldal.

ország ki ne ugorjék a hármasszövetségből s Románia e szövetség keleti expozitúrája legyen, ennek mi fizettük meg az árát. Mi *fizettünk* és Németország *élvezett*. Hát már most vegyük elő mi is a botnak bunkósabbik végét. Ha Németországnak a velünk való szövetséges viszony *schnuppe*, akkor legyen hát az olasz és román barátság nekünk is — *pomádé*. Valamint velünk szemben nincsen Németország semmi tekintettel, ugy mi se vessünk ügyet azokra a diplomáciai viszonyokra, amelyeknek előnyeit amugy is legnagyobbrészt a német birodalom élvezi.

S ha meg találna lazulni a hármasszövetségnek eddig elég szilárd szerkezete, magára vessen a német birodalom, ne mi reánk. Mi csak a magunk bőrét fogjuk megvédeni. Támadni senkit se akarunk; s ingünket ha oda is adtuk a hármasszövetségnek, de az irhánkat nem fogjuk kiszolgáltatni. A korszak, amelynek küszöbére jutottunk, vámpolitikai tekintetben a „bellum omnium contra omnes" korszaka lesz. Ebből az egyetemes háboruból győztesül az fog kikerülni, aki a legnagyobb erőkoncentrációt tudja kifejteni.

És Magyarországon az ellenzék mégis obstruál!

Az indemnitás.

Budapest, december 3.

Napirend előtt annyi felszólalás volt, hogy az indemnitásra csak déltájban került sor. De érdekes felszólalások voltak. Kivált az a nyilatkozat volt jelentőségteljes, melyet *Kossuth* Ferenc váltott ki báró *Fejérváry* Géza honvédelmi miniszterből, aki ma az egész Ház osztatlan helyeslése közben jelentette ki, hogy a miniszterelnök ismert magyarázatát az utolsó betüig magáévá teszi, tehát kutba esik minden olyas mende-monda, mintha a honvédelmi miniszter nem respektálná a Ház határozatát. Érdekes volt az a kis vita is, mely a pénzügyi bizottság tegnapi ülésének egyik epizódja körül fejlődött ki. *Rátkay* László bejelentette, hogy ezen az ülésen megjelent mint hallgató s mikor a honvédelmi miniszter bizalmas közlésekkel kivánt szolgálni, ő a titoktartást magára kötelezőnek elismerni nem akarta. Igy aztán a miniszter elhagyta a bizalmas közléseket. Rátkay az epizód kapcsán fölvetette azt az ideát, hogy hites gyorsirókat kellene bevinni a bizottsági ülésekbe s akkor nyernének komolyságban a bizottsági ülések, tehát önként megrövidülne a budgetvita. Erre a felszólalásra két miniszter is reflektált. *Széll* Kálmán hangsulyozta, hogy a bizottságok minuciózus és feszletelen munkáját lehetetlenné tenné a gyorsirók jelenléte, de azért ezzel az ideával is szivesen hajlandó lesz foglalkozni, amikor a budgetvita megrövidítésének módját fogja meggondolni. Báró *Fejérváry* Géza honvédelmi miniszter a maga részéről csak fájlalja, hogy Rátkay tegnap megakadályozta a bizalmas közlések előterjesztését, amelyekre pedig komoly szükség van, mert nem találhatók meg a lexikonban, melyből — ugy látszik — Rátkay a maga katonai tudományát meriti.

Rátkay érzékenyen vette a megjegyzést.

— Ha kellene, jó katonája volnék én hazámnak. Csak a közös hadseregben volnék én rossz katona.

— De a választásnál jó volt az a közös hadsereg, — hangzott a miniszter csipős megjegyzése, célzással a pincehelyi véres választásra.

A néppárt nevetett. Rátkay még érzékenyebben jegyezte meg:

— Ez igazságtalan és méltánytalan célzás, mert a pincehelyi választást nem én tettem véressé, hanem a néppárt. Az a véres választás nekem fájt legjobban.

Ez a kis intermezzo nem mult el minden zajongás nélkül s a szélsőbal, mely csak az imént békült ki a honvédelmi miniszter nyilatkozatával, most olyanformán kiabált, hogy már megint kezdi a miniszter. De azért néhány másodpercenél tovább nem tartott a zaj.

Volt azonban napirend előtt egyéb felszólalás is. A kivándorlást szabályozó javaslatokról ma terjesztették be a bizottsági jelentéseket s ekkor *Szederkényi* Nándor azt inditványozta, hogy e javaslatokat soron kivül tüzzék napirendre. *Széll* Kálmán miniszterelnök azt felelte, hogy a munkarend iránt akkor fog inditványt tenni, ha — az indemnitás le lesz tárgyalva. Majd *Thaly* Kálmán sürgette, hogy a Rákóczi- és Kossuth-kérvényeket most szombaton tárgyalják. *Széll* Kálmán erre is azt felelte, hogy majd — az indemnitás után.

— Ez presszió! — fakadt ki *Thaly*.

— Nem presszió, — szólt nyugodtan a miniszterelnök, de az indemnitással végezni kell s a kérvényekre nézve a Ház már régebben megállapodott, hogy azokat az indemnity-vita után az első szombaton kivánja tárgyalni.

Ennyi történt napirend előtt.

Aztán az indemnitásra kerülvén a sor, *Rubinek* Gyula megokolta személyi és tárgyi okokkal a kormány iránt való bizodalmát s aztán Barta Odönnel szemben kimutatta, hogy a gazdaszövetség ugyan eleinte tévedésben volt az autonom vámtarifa dátuma tekintetében, de belátta tévedését s már a pozsonyi kongresszus határozata egészen találkozik a miniszterelnök magyarázatával, világosan hangoztatja, hogy 1907-ig a vámközösség alapján vagyunk. *Barta* Odön személyes kérdésben felelt Rubinek fejtegetéseire s aztán *Gáll* Sándor beszélt a nemzetiségi kérdésről. Kivált Kórodi Lutz ur szerepléséről rántotta le a leplet, kimutatván, hogyan izgatott a helységnevekről szóló törvény ellen. Még aláirásokat is gyüjtött egy kérvényre, hogy a császár módositsa a törvényt.

— *Nem én gyüjtöttem, hanem a feleségem* — hangzott a Kurodi Lurtz elég különös védekezése.

— *Hát a felesége mögé buvik?* — fakadt ki ingerülten a szélsőbal s Kórodi Lutznak forró lett a levegő.

Gáll után ma nem beszélt más, csak *Lengyel* Zoltánnak volt még két interpellációja. Az egyikben két szekerész-önkéntes párbajáról mondott tarka mesét, melyet a honvédelmi miniszter nyomban kikorrigált; a másikban kedvezményes vasuti jegyet sürgetett a megyék és városok tisztviselőinek, de erre meg *Láng* Lajos kereskedelmi miniszter mutatta ki, micsoda képtelen helyzetbe vinne, ha ilyen széles körre terjesztenék ki a kedvezményeket. A Ház mindkét válaszban megnyugodott.

Holnap, ha igaz, *Papp* Elek fogja az ülést *kibeszélni*.

A képviselőház ülése december 3-án.

— Kezdete délelőtt 10 órakor. —

Elnök: *Daniel* Gábor.

A kormány részéről jelen vannak: *Széll* Kálmán miniszterelnök, *Lukács* László, báró *Fejérváry* Géza, *Láng* Lajos.

(A kivándorlási törvényjavaslat.)

Kristóffy József előadó: A közigazgatási bizottság nevében beterjeszti a kivándorlásról szóló törvényjavaslatot. Kéri annak kinyomatását s napirendre tüzését.

Szederkényi Nándor javasolja, hogy a javaslatot rögtön az indemnity befejezése után tüzzék napirendre.

Széll Kálmán miniszterelnök: A t. Ház megfogja nekem engedni, hogy a kormánynak első sorban kötelessége a Ház munkarendjére vonatkozólag javaslatokat tenni, amiket aztán a t. Ház a maga értéke szerint méltányol, elfogad vagy el nem fogad. Ebben az esetben is legyen kegyes a t. Ház az eddigi gyakoriathoz ragaszkodni. Leszek szerencsés akkor, amikor az indemnitási javaslat tárgyalása elvégződik, a kormány munkaprogrammját a Háznak előterjeszteni. Vannak ugyanis más bizo-

---

ismerkedett a szokásaikkal. Királyuk van és papjaik, akik a népnek parancsolnak; azoknak vakon engedelmeskedik mindenki.

A sik rónáikat elzáró hegyeken tul lakik egy harcias törzs, az impizsek, akik koronkint betörnek a tartományukba. Azokkal nem szoktak harcolni, hanem megváltják magukat busásan fizetett sarccal.

Csak egy nagy hibájuk van a paraguaiaknak, a csuf bálványimádás, mely a legkárhozatosabb alakban mutatkozik, az emberáldozatban. Van egy nagy rézbálványuk, a Huicilopochtli, melynek a feltátott száján egy ember befér: ez alá tüzet raknak s mikor izzóvá lett (a bálvány bömböl), akkor belevetik az áldozatot: egy fiatal szüzet, akit a papok a legszebb hajadonok közül választanak ki, bárha a király leánya volna is az.

Ezt az emberáldozatot hozzák a bálványuknak mindenkor, ha valami baj van az országban; ha az impizsek dulnak, ha száskajárás pusztit, ha patécs, döbröc kinozza a népet, azért mindig egy szép hajadonnak kell tüzhalálba menni.

Ötödik Károly császár ezt nem türhette el. Annyi diadalmas hadjáratot viselt az óvilágban a kereszt védelmére, az ujvilágban is le akarta tiporni a bálványimádást.

Egy hajóhadat inditott meg Dél-Amerikába négyszáz muskétással és ötven vértes lovassal, ágyukkal ellátva. A pápától brévét eszközölt ki főpapi áldásával s Fra Lazaro számára püspöki kinevezéssel: a hadicsspat főnökéül don Pedro de Mendozát választotta, kit kormányzói ranggal ruházott fel az egész paraguai tartomány területére.

Mikor Mendoza gályái megérkeztek a La Plata torkolatához, hat ágyulövés dördült el a hajókról.

Erre a buenos-ayresi szigetről előjött a főnök, Fra Lazaro, káplánjával s átkelt a parancsnok hajójára.

Mendoza azzal üdvözlé a szerzetest: „salve episcope Lazare". S átadta neki a pápai brévét s a királyné által himzett püspöki diszpalástot, röviden tudatva vele küldetése célját.

— Akkor éppen jókor jöttél, — mondá neki a főpap. — Éppen ma akarnak az indiánok egy bálványáldozatot végrehajtani. Ha sietsz, még megakadályozhatod.

Elmondta az okait is a szándékolt emberáldozatnak.

Az indiánok cukorültetvényeibe egy óriási szarvorru tört be s azokban iszonytató pusztitásokat követ el. Nem tudnak ellene védekezni. Az elűzésére kiküldött csapatokat a hatalmas fenevad mind csuffá teszi, több férfit megölt, összegázolt; nyomorult fegyvereik nem ártanak a páncéljának. Az indiánok rémületükben a bálványisten kiengesztelésére folyamodnak s fel akarják áldozni a király leányát, Yukinnát.

Don Mendoza rögtön lobocsáttatá a deregyléket s leszállitá az ötven lovasát, egy ágyuval, a hajórul. Két kutyát is hozott magával, a hires andaluziai bikafogó sinkoránokból. A muskétásoknak meghagyta, hogy amint ágyulövést hallanak, rögtön szálljanak partra. Azzal maga a püspökkel és a lovasokkal kievezett a partra.

Ott roppant néptömeg várta, sok ezernyi indus; a néptömeg félve nyitott előttük utat. Bámultak a megjelenésükön. Ezek az emberek soha sem láttak még lovat s lovon ülő embert, akinek a feje acéllal van burkolva, vértet visel a mellén, kard az oldalán, bajusz, szakáll az arcán.

A pórázon vezetett sinkorának idegen fenevadak voltak előttük.

Lazaro főpap, ki aranyos ornátusában Mendoza mellett lovagolt, az utban talált elöljáróknak tudtul adta, hogy a spanyol király ő felségének helytartója kiván beszélni a királyukkal.

Elkalauzolták a királyi palotához.

A király eléje jött. Paradicsommadár-tollakból volt a koronája, jaguárbőrből a palástja, jakkfark a jogara. Bőrét a legszebb tulipánok és napraforgók ékesiték.

A püspök tolmácsolta a kormányzó mondanivalóit.

Hogy mától fogva ő felsége Ötödik Károly császár e tartománynak uralkodója és védelmezője, aki a mostani fejedelmet hűbéresének megtartja s császári kegyelme bebizonyitásául küld neki egy felnyergelt paripát, amelyre az indián királyt azonnal felültették.

A császári izenetnek azonban folytatása is következett.

Ő felsége azonnal megtiltja a bálványimádást az egész országban s eltörli az emberáldozatot.

Erre a nagy szóra egyszerre felzudult a bálványpapok áldz kiabálása: „Az nem lehet! Az áldozat már megérkezett! A bálvány készen vár reá!"

A királyi palotával átelleni halmon volt a Huicilopochtli bálvány teokallija, melynek nyitott csarnokában tehénkedett az idomtalan rézszörnyeteg, négyszarvu fejével, melynek békaidomu szájából tüzforgatag lobogott elő, pokolbeli üvöltést hallatva.

S a királyi palota kapujából egy ünnepi menet tolakodott elő, dob- és sipzenével: hat leány emelt a vállán egy virágos-ágyat, melyen az áldozatra szánt leány feküdt, zöld füzérekkel tetőtül talpig beboritva. Ez volt a király leánya, Yukinna.

Elragadó szépség. Arca, termete tökéletes. Szemeiben lélek, ajkain szerelem.

— Megálljatok! — kiálta Mendoza, mikor Yukinnát megpillantá. — Király! En megkérem tőled a leányod kezét és feleségül veszem őt.

De meg sem várta, amig leánykérését Lazaro püspök tolmácsolja, sem az arra következő

nyos törvényjavaslatok is, amelyek terminushoz vannak kötve. Így a horvát pénzügyi provizórium törvényjavaslata, azután egy törvényjavaslat, amely legközelebb fog előterjeszteni a cukor-egyezményről. Szóval, egy most hozandó határozattal semmiféle javaslat tárgyalásának prejudikálni nem szeretnék. (Helyeslés jobbról.) Kérem a t. Házat, méltóztassék, minthogy most nem kérem egy javaslatnak a kitüzését sem, elvárni, hogy az indemnitási törvényjavaslat letárgyalása után megtegyem előterjesztésemet. (Helyeslés a jobb- és baloldalon.)

Thaly Kálmán: Utal arra, hogy a kérvények IV. és V. sorjegyzéke még mindig nem lett napirendre tüzve. Pedig Kossuth- és Rákóczy-kérvények is vannak közöttük. Kéri, hogy a kérvényeket a szombati ülés napirendjére tüzzék ki.

Széll Kálmán miniszterelnök: Ha a t. képviselő ur szives lett volna megemlékezni arra a kijelentésemre, melyet a mult hetek egyikén tettem, akkor talán a t. képviselő ur ...

Thaly Kálmán: Privát kijelentés volt!

Daróczy Aladár: A Házban jelentette ki a miniszterelnök! (Helyeslés a jobboldalon.)

Thaly Kálmán: Határozat nem volt!

Széll Kálmán miniszterelnök: En nem szoktam hivatkozni semmiféle privát kijelentésre, nem is arról van szó, hanem itt a Házban még Beöthy Ákos képviselő ur felszólalása után éppen a kérvényeket illetőleg azt voltam bátor akkor proponálni, hogy mielőtt az indemnitási törvényjavaslat tárgyalása, amelynek a félbeszakitását nem tartom indokoltnak, (Helyeslés jobbfelől.) be fog fejeztetni, azonnal a kérvények tárgyalását kérem én magam. (Élénk helyeslés jobbfelől.) Én ezt akkor megmondottam és a t. képviselő ur talán be is ismeri, hogy nem rajtam mult, hogy nem a mult szombaton és a másik szombaton tárgyaltuk a kérvényeket, mert ha az indemnitási törvényjavaslatot letárgyaltuk volna, akkor még a mult szombaton lettek volna a kérvények tárgyalhatók. Ha tehát be lesz fejezve az indemnitási vita, — eddig sem rajtam mult, hanem mult azokon a szónokokon, akik felszólalásukat szükségesnek tartották az indemnitási vitában. — a legelső szombaton tárgyalhatjuk a kérvényeket. (Helyeslés jobbról.) Sőt ahhoz is hozzájárulok már előre, hogy majd akkor 12 órakor kezdjük meg tárgyalásukat. (Élénk helyeslés jobbfelől.)

Thaly Kálmán: Pressziót lát a miniszterelnök kijelentésében és kénytelen lesz szavazást inditványozni. Szavazzák le Kossuthot és Rákóczit. (Zajos ellentmondás jobbfelől.)

Széll Kálmán miniszterelnök: Nincs arról szó, hogy valaki pressziót gyakoroljon, vagy Rákóczit leszavazza. (Ugy van! Ugy van! a jobb- és baloldalon.)

Rakovszky István: Ugy van! Ugy van! Mindig cégérnek használják! (Zaj a szélsőbaloldalon.)

Széll Kálmán miniszterelnök: Megismételtem azt a kérésemet, amelyet a Ház már egyszer tudomásul vett, hogy mikor az indemnitási vita lefolyt, a legelső szombaton napirendre tüzzük a kérvények tárgyalását. Ezt akkor a t. Ház el is fogadta, tehát nem gyakorlok semmiféle pressziót mikor a Háznak ismételt nyilatkozatát és határozatát kérem fenntartani. (Helyeslés jobbfelől. Zaj és ellentmondások a szélsőbaloldalon.)

Elnök: Következik a szavazás. Ha a Ház az előadó javaslatát fogadja el, akkor Szederkényi inditványa elesik.

A Ház elfogadta az előadó inditványát. (Zaj a szélsőbaloldalon.)

Thaly Kálmán: Azt tartja, hogy most a házszabályokat szavaztak le.

Széll Kálmán miniszterelnök: Én igazán nem szoktam hozzá, hogy Thaly képviselő ur így kihegyezi a dolgokat, melyekben nincs igaza. A házszabályok azt mondják: rendszerint. Nem lesz tehát leszavazása a házszabályoknak, ha a t. Ház fenntartja azt, amit az én előterjesztésemre egyszer már tudomásul vett, hogy mikor majd az indemnitási törvényjavaslat letárgyaltatik, a legközelebbi szombaton tüzessenek a kérvények napirendre. (Helyeslés jobbfelől. (Zaj a szélsőbaloldalon.)

(Egyéb beterjesztések.)

Hammersberg László beterjeszti a közigazgatási bizottságnak a határrendőrségről szóló törvényjavaslat tárgyában kelt jelentését; **Lator** Sándor a közigazgatási bizottságnak az utlevél-ügyről szóló jelentését; **Issekutz** Győző az igazságügyi bizottságnak a kivándorlásról szóló törvényjavaslatra vonatkozó jelentését továbbá az igazságügyi bizottságnak az utlevél-ügyről szóló javaslatát; végül **Nyegre** László a közigazgatási bizottságnak a külföldieknek a magyar korona országai területén való lakhatásáról szóló törvényjavaslatát.

Elnök: A jelentések annak idején az osztályok mellőzésével napirendre tüzetnek.

(Fejérváry nyilatkozata.)

Kossuth Ferenc azért szólal fel napirend előtt, hogy tisztáztassék a honvédelmi miniszter nyilatkozatának az ügye. A szélsőbal ugy értelmezi a honvédelmi miniszter kijelentését, hogy egy miniszter nem volna köteles meghajolni a Ház határozata előtt. Szükségesnek tartaná a miniszter részéről egy megnyugtatóbb nyilatkozatot s felkéri a honvédelmi minisztert, hogy azt a Ház előtt most tegye meg.

Báró Fejérváry Géza honvédelmi miniszter: Tán méltóztatnak emlékezni, hogy akkor, amikor felszólaltam, ké'szer is hangsulyoztam annak helyes voltát, annak szükségét, hogy a képviselőház mentelmi jogát minden irányban biztositsa. Ez, azt hiszem, mután még hozzá is tettem, akkoriban is, hogy — ha jól emlékszem, körülbelül ezekkel a szavakkal mondtam — hogy józan embernek az ellen kifogása abszolute nem lehet, olyan kijelentés, hogy itt kétség nem forogh fenn az iránt hogy én a képviselőház mentelmi jogát minden tekintetben respektálom amint ez kötelességem is. (Helyeslés a jobboldalon.) Mindazonáltal, ha jól emlékszem, Mezőssi Béla ur és Rátkay László képviselő ur részéről távollétem alatt erre vonatkozólag kérdés intéztetett a miniszterelnök urhoz és a miniszterelnök ur ugy a Ház mentelmi jogát, mint az én kijelentésemet illetőleg nyilatkozott. Én a t. miniszterelnök ur kijelentését magaméva tettem és teszem. (Helyeslés a jobboldalon.) Ennélfogva azt hiszem, hogy ezzel minden további magyarázat, vagy diskusszió elesik. (Élénk helyeslés a jobboldalon. Mozgás a baloldalon.)

(A bizalmas nyilatkozat.)

Rátkay László: A pénzügyi bizottság tegnapi ülésén a honvédelmi miniszter bizalmas nyilatkozatokat óhajtott tenni. Szóló erre kijelentette, hogy nem bizalmaskodik. Ezt nem azért mondotta, mintha a bizalmas adatokat a lapoknál akarta volna értékesiteni, hanem azért, mert még esetleg sem szeretett volna összeférhetetlenségi helyzetbe kerülni képviselői kötelességével. Különben sem tartja helyesnek a bizottsági bizalmaskodást. Kéri elhatározni, hogy a pénzügyi bizottságban esküt tett gyorsirók is jelen lehessenek. (Helyeslés.) A miniszterelnök ugy is reformálni akarja a házszabályokat a budgettárgyalás megrövidítését illetőleg.

Elnök: A napirend előtt nem lehet inditványt tenni, a Ház tehát nem határozhat.

Báró Fejérváry Géza honvédelmi miniszter: T. képviselőház! (Halljuk! Halljuk!) Rátkay László t. képviselő ur felemlitett egy körülményt, t. i. azt, hogy én tegnap a pénzügyi bizottságban bizalmas közléseket akartam tenni, ami ellen ő felszólalt, beszédének másik részében pedig inditványt tett arra nézve, hogy a pénzügyi bizottságban gyorsirók alkalmaztassanak. Méltóztassék megengedni, hogy én csak röviden arra tegyem meg megjegyzésemet, ami engem illet; a miniszterelnök ur talán kegyes lesz azután a kérdés elvi oldalára vonatkozólag válaszolni. En a magam részéről kötelességemnek tartottam, hogy a pénzügyi bizottságban necsak azt adjam elő, ami minden enciklopédiában, vagy minden lexikonban megtalálható, hanem, hogy teljesen felvilágositsam a t. pénzügyi bizottságot és megvilágitsam e javaslatok beterjesztésének szükségességét. Minden parlament a világon bizottságokat küld ki azért, hogy azok a kérdéseket esetleg még olyan irányban is tanulmányozzák, amelyben talán nem célszerü, vagy nem kivánatos, hogy a nyilvánosság előtt minden elmondassék, mert nagy dobbal dolgozni egyáltalában nem való a bizottságban, főleg a védelmi kérdésekben és külügyi kérdésekben. (Ugy van! a jobboldalon.) Hogyha a t. képviselő ur ezt nem akarja koncedálni, az az ő dolga. Hogyha nem kivánczi arra, hogy mit akarok mondani, ez az ő dolga; nanem én sajnálom hogy megakadályozott abban, hogy a pénzügyi bizottság tagjainak részletesen előadjak olyan adatokat, amelyeket nem hiszem, hogy Rátkay László képviselő ur valahol találna, akár az enciklopédiában, akár a lexikonban ahonnan katonai tudományát veszi. (Általános derültség.) Bocsánatot kérek, t. képviselőház, hogyha nem akarják, nagyon természetes, hogy én meghajlok ez előtt és nem szólok semmit sem, pedig az ügynek nem ártott volna, hogyha felvilágositottam volna az urakat. (Ugy van! a jobboldalon.)

Lengyel Zoltán: Hát mondja el most!

Báró Fejérváry Géza honvédelmi miniszter: Lengyel Zoltán képviselő ur ugyis mindent, sőt még annál is többet tud. (Derültség.) En csak arra kérem a t. képviselőházat, méltóztassék tudomásul venni azt, hogy szándékom volt — kötelességszerüleg — a pénzügyi bizottság tagjaival olyan adatokat közölni a melyeket máskülönben nem igen találnának meg és hogy szándékom volt ez csak azért, hogy indokoljam ezen törvényjavaslat szükségét. (Tetszés és helyeslés a jobboldalon.)

Széll Kálmán miniszterelnök: A bizottságok tárgyalásának és a kérdések előkészitésének a bizottságokban az a feladata és az a célja, hogy az ottan tanácskozás alá vett kérdés minden irányban ugyszólván kötetlen nyelven, tehát nem tárgyalási formákhoz ragaszkodva, egészen behatóan és minden irányban szabadon készittessék elő, vizsgáltassék meg és tárgyaltassék. (Helyeslés jobbfelől.) Higyje meg nekem Rátkay László képviselő ur, hogyha a bizottságokba gyorsirókat rendelne a Ház, ez a kérdések és tárgyak megvitatásának és előkészitésének rovására történnék. (Ugy van! a jobboldalon.) Nem is képzelhetem el azt ugy általában elvileg kimondva, hogy bármely testületnek legyen az a képviselőháznak vagy valamely társadalmi téren müködő olyan testületnek bizottsága, amely

---

választ, hanem megragadta az áldozat karját s odarántá a leányt a nyergébe, a háta mögé ültetve, mire az indián hadnagy mind a két karjával átölelte megszabaditója nyakát, szorosan, hevesen: ez volt a válasza. A király nem szólt semmit, hanem a ballusztrádon ülő Lóri papagály alákiáltott hangosan: „Te jó ember vagy! Ne hagyd bántani Yukinnát!“

A pogánypapok erre örjöngő üvöltésben törtek ki. A bálvány bömbölt és szikrákat okádott. „Áldozatnak kell lenni!“ kiáltozák a vakbuzgó bálványimádók.

Erre Mendoza jelt adott a tüzéreinek. Az ágyulövés eldördült s a bálványisten ezer darabra törve hullott le az oltáráról.

A népség arcra borult az ágyudördülésre. A király elől-hátul fogózott a nyergébe; a kutyák orditottak, a városon kivül pedig hangzott a szarvorru bömbölése.

Ha nincs bálvány, ki szabadit meg e szörnyetegtől?

— En magam, a férfi! — mutatá Mendoza s inte a pecéreinek, hogy menjenek előre a sinkoránokkal. O lovagolt a nyomukban, gyöngéden suttogva a nyakát ölelő menyasszonynak: „non ha paura“ (ne félj).

Az ő szemeláttára akarta megmutatni, hogy mit ér egy igazi férfi.

A város kapuján egyedül lovagolt ki a két kutyájával a rettegett fenevadat felkeresni. Az ott bujkált a cukornádtelepek közt. A kutyák felverték, a szarvorru előtört a bozótból. Mendoza bevárta, mig kapóra jön s akkor egy lövéssel a kerekes karabinjából homlokon lőtte. Ámde a behemoth még halálra sebesitve is félelmes ellenség, az agyvelejét átfurt golyó dacára tovább rohant, kétfülkü orrával turva a földet, hogy megölőjét legázolja. Yukinna reszketett. Mendoza hidegvérrel huzta ki toledói kardját s egész közelre engedve rohanni a vadállatot, ugy szurta azt a nyakszirtjén keresztül, hogy elterült a földön. Egyedül maga elég volt, hogy megölje a néprettegtető csodaszörnyet.

Yukinna most megtudta, hogy mi a férfi. A többiek, azok csak hímek. Aki ennek a felesége, az asszony, a többieké csak emős.

Amint Mendoza visszatért a városba vadászzsákmányával (tiz ökörnek dolgot adott azt elcepelni), az egész népség kivonult eléje. Nem akarták hinni, hogy egy ember legyőzhessen akkora szörnyeteget. Ezzel a höstettel meg lett hóditva az egész nép szive. Az ágyulövésre előseregleit spanyol vitézek üdvözléssel lettek fogadva. A király felajánlotta a palotáját Mendozának.

A kormányzónak azonban elébb arra volt gondja, hogy a lezuzott bálvány helyén egy oltárt emeltessen a San Trinidad tiszteletére, amely előtt a püspök által vallásos szertartás szerint összeköttesse magát eljegyzett menyasszonyával, Yukinnával, megáldatva egyházi malasztal.

S az áldás foganatos volt.

Mendoza megtalálta az indián királyleányban lelkének igazi kiegészitő felét. Mikor a legelső csókot váltották, még nem értették egymásnak a nyelvét, Yukinna a spanyolt, Mendoza az indust. Csak a csók beszélt.

Melyik lesz az erősebb? Melyik tanitja meg a másikat a maga nyelvére?

Yukinna tanulta meg a spanyolt. Ahány csókot, annyi szót. Mig egész szótár lett belőle. Ez a grammatica viva.

Ha a férfiak értenének hozzá, többet érne ez minden törvénynél, minden erőhatalomnál: a grammatica viva.

Amit a parancsszó nem tehet meg, a szerelem megteheti: — hódit.

A castillánok nem voltak restek vezérük példáját követni.

Nem kellett ágyu, puska, kard; a csók meghóditotta a tündérszép La Platát.

Azonban egy csók nem csók, minden csók két csók: ahogy a szép indián leányok eltanulták a castellana lengvát, ugy eltanulták tőlük a spanyolok az indián nyelvet s amennyi spanyol madrigált lehetett hallani holdvilágos éjszakákon Buenos-Ayres ligeteiben, annyi indián románc hangzott rá válaszul.

És aztán az indián fiatalok ereiben is vér folyt.

Az indián bálványpapok ereiben pedig méreg folyt.

Az indián legények dühöngtek a miatt, hogy a castillán vitézek legszebb leányaikat elszeretik előlük, a bálványpapok pedig zugoldtak, hogy a spanyol előljárók szétbontják templomaikat s egy nagy templomot épitenek a márványköveiből az uj Isten tiszteletére.

Nyilt lázadást nem mertek támasztani a vas-emberek ellen, akik mennykövekkel lövöldöznek.

Titkos összeesküvést koholtak ellenük.

A spanyolok fölépitették már a San Trinidad-templomot, oltárt is emeltek benne. Voltak épitészeik, képfaragóik, festőik; a gazdag ország jövedelméből kitelt a külső pompa. Az a templom még most is fennáll.

Az uj templom fölszentelése karácsony ünnepére lett kitüzve.

Nagy pompát készitettek elő.

De minden pompánál nagyszerübbnek igérkezett az az ünnepélyes körmenet, amelyet a spanyolok fognak tartani Buenos-Ayres utcáin, régi keresztény hagyomány szerint. Minden férfi, övig levetkőzve, páncél és fegyver nélkül, zsolozsmát énekelve lépked a templom felé, korbácsot hordva a kezében, amelylyel a hátát vérig paskolja. Ez a flagellánsok processziója. A poenitentia hódolata az ünnepnapon.

Most van ideje rájuk rohanni.

A spanyolok páncéltalanul, fegyvertelenül, félmeztelenül egy hosszu menetben; ha az indián férfiak egyszerre minden oldalról rájuk rohannak

arra van hivatva, hogy az anyatestületnek, amely a nyilvánosság előtt dolgozik, véleményt adjon és az anyag feldolgozásával jelentést tegyen, hogy az helyesen dolgozhassék, ha gyorsirók jelenléte mellett kell mindenkinek nyilatkoznia. (Ugy van! jobbfelől.) Hosszu praxisomból mondhatom, pedig én a nyilvánosságnak barátja vagyok, hogy sokszor mondtam magam is azt, hogy a bizottságban elhangzott egyik vagy másik beszédre nézve nagy kár, hogy az nincs stenografice megörökitve, de hogy a tárgyalás azon céljának, hogy az szabadon, tisztán és azon feladathoz ragaszkodva történjék, hogy ott minden izében szétszedessék és analizálás alá vétessék a kérdés, hogy ott mindenki megmondja a maga legjobb meggyőződését és a maga legjobb tudását, hogy ottan egymást felvilágositsa kormány és képviselő, képviselő meg képviselő, képviselő és kormány és hogy a kérdés előkészitésének, sokszor pedig a törvényjavaslat átdolgozásának hasznára válnék, ha ottan stenografikus protokollumok felvétele mellett beszélünk: ezt én a magam részéről sohasem hittem el és ezzel én ellenkező meggyőződésben vagyok. (Élénk helyeslés jobbfelől.) Ez, t. Ház, a törvényhozás munkaképességének és a helyes előkészitésnek rovására menne, ha ezt a Ház elhatározná. (Ugy van! jobbfelől.) A Ház tanácskozásai nyilvánosak. Itt nincs senki ahhoz kötve, hogy bármit, bármi oldalról meg ne kérdezzen és elő ne hozzon. Itt a Házban a nyilvánosság teljes megóvását mindig elő lehet hozni. Ellenben a bizottságokban a képviselő informáltatja magát mindenről, de hogy ottan az előkészités ugy történjék, hogy nemcsak akkor, amidőn deklarációról van szó, hanem akkor is, amikor a törvényjavaslatoknak részletenkénti és szakaszonkénti tárgyalása folyik, amidőn a miniszter vállvetve igyekszik a bizottság tagjaival megállapitani a helyes szöveget, megtalálni a leghelyesebb és a legjobb kifejezést, minden ember stenografikus jegyzőkönyv felvételénél beszélhessen, alig lehetséges. Hivatkozom most a kivándorlási ügyben tartott tárgyalásokra s az igazságügyi bizottság tagjaira, akik nekem igazat fognak adni, hogy ott vállvetve kereste minden tag, hogy miképpen lehetséges minden szakaszt azon célnak megfelelőleg, amely minket vezet, átalakitani, módositani és hogy nem egyszer a szavakon és egyes kifejezéseken néha órákon át elbeszéltünk. Hogy képzeli ezt valaki ha gyorsiró előtt kell beszélni. (Élénk helyeslés a jobboldalon.) A magam részéről tehát nem tartom praktikusnak ezt és ezért azt hiszem, hogy a tárgyalások rovására menne ez az intézkedés. (Élénk helyeslés.)

Egészen más az, amit Rátkay képviselő ur emlitett fel arra nézve, hogy a budgettárgyalások lehető megrövidítése céljából szándékozom a házszabályok egy részének módositásával karöltve bizonyos javaslatokat tenni, amint a multkor kifejtettem a szesszió végén. Ha a pénzügyi bizottság tárgyalásainak vagy a Ház komité-tárgyalásainak bizonyos olyan kategóriáját vagy metódusát tudnám feltalálni, vagy javaslatba hozni, amely a budgettárgyalás megrövidítésével járna, akkor talán bizonyos módon vagy bizonyos esetekben ezt az eszmét természetesen szivesen hajlandó vagyok fruktifikálni teendő propozicióimban. Lehet, hogy nem tudok abba a javaslatomba ilyesvalamit bevenni, lehet, hogy tudok; de, hogy a t. Ház kimondja, hogy akár a pénzügyi bizottság, akár a Ház egyéb bizottságai gyorsirói feljegyzés mellett tárgyaljanak, azt sem célszerünek, sem a tárgyalások menetének szempontjából helyesnek nem tartom és igy azt el nem fogadom. (Élénk helyeslés a jobboldalon.)

Rátkay László: A honvédelmi miniszter gunyolódására megjegyzi, hogy a közös hadseregnek nem is akar jó katonája lenni.

Báró Fejérváry Géza honvédelmi miniszter: A választásoknál jó a közös hadsereg, ugy-e? (Zajos derültség.)

Rátkay László: Nem érdemlem meg a honvédelmi miniszter közbeszólását, mert Pinczehelyen az ellenpárt tette véressé a választást.

(Az indemnity.)

Rubinek Gyula: Bizalmának alapja személyi és tárgyi okok. Személyi ok, hogy a miniszterelnök Széll Kálmán. (Eljenzés.) Szerencse az országra, hogy ily nagytehetségü férfiu áll a kormány élén, aki meg fogja találni az utat a közgazdaság bonyodalmának elintézésére. A multban középszerü kormányok tették tönkre az országot. (Zaj a szélsőbalon.) Szóló helytelennek tartja a csendes obstrukciót. (Zaj a szélsőbalon.)

Endrey Gyula: Hát zajos obstrukciót szeretnének?

Rubinek Gyula: De az nem is gyökeredzik a nemzet rokonszenvében. (Helyeslés jobb elől. Nagy zaj a szélsőbalon.) Az ellenzék kifogásai eloszlanak, mint a köd, amely elhomályosit. Csodálkozik, hogy a miniszterelnök nagy beszédje után még egyáltalában folytatják a vitát. Szóló is csak azért szólal fel, hogy Barta Odönnek reflektáljon. Barta felemlitette, hogy a Gazdaszövetség 1900-ban oly határozatot hozott, amely ellentétben áll a miniszterelnök álláspontjával az 1899: XXX. törvénycikk ügyében. Felolvassa a határozatot, amely kimondja, hogy az esetben, ha 1907-ig nem sikerülne Ausztriával előnyös gazdasági helyzetet teremteni, akkor lépjünk közbe. Barta is ott volt a gyülésen, ugyanazzal az állásponttal, mint amelyet most képvisel. De leszavazták. Különben szóló sem tartotta fenn álláspontját, amelyet memorandumában kifejtett. A memorandumnak az volt az indoka, hogy felmondják a szerződéseket, vagy pedig Ausztria még időközben megsérti a reciprocitást. Ezért sürgette a memorandum az autonom vámtarifa elkészitését. Ezután azt vitatja, hogy a szélsőbal álláspontja az 1899: XXX. törvénycikk ügyében nem helyes. Helyettesithetjük a régi autonom vámtarifát az ujjal vámszövetség nélkül is, a reciprocitás alapján uj autonom vámtarifának alapján is köthetünk szerződéseket. (Zaj a szélsőbalon.) A mostani sulyos és zavaros helyzetben a kormány megérdemli a párt bizalmát, ezért elfogadja az indemnityt. (Helyeslés jobbfelől.)

Barta Ödön: Személyes kérdésben kijelenti, hogy a gazda-közgyülésen, amelyen az ismert határozati javaslatot elfogadták, csak azért beszélték enyhén, mert a gazdák nem akartak lemondani udvarképességükről.

Elnök az ülést öt percre felfüggeszti.

Szünet után.

Gáll Sándor: Elismeréssel viseltetik a miniszterelnök nagyszabásu beszéde iránt. Mind a mellett nem volt meggyőző ereje. Bizalommal a kormányelnök iránt már azért sem viseltetik, mert a rendszerváltozást csak hirdeti, de valóban nem vitte keresztül. A liberálizmus kérdésében szóló a nemzeti liberálizmust követi, ellentétben a kormányelnök liberálizmusával, melynek a kormányelnök hive. A liberálizmus örve alatt a nemzetiségi izgatók folytatják aknamunkájukat a nemzet egysége ellen. A miniszterelnöknek nem helyes az az álláspontja, hogy azért nem akar erőszakos nemzeti politikát követni, mert ártatlanokat is üldözhetne. Hogy az a politika milyen helytelen, mutatja a Ház képe. Lindner képviselő közjogot tanitott Kolozsvárott hazafias szellemben. Most otthagyta a tanszéket s mint a szász néppárt képviselője jelent meg a Házban. Felhoz eseteket annak bizonyitására, hogy a szászok ellenünk tüntetnek. Szászrégenben aláirásokat gyüjtöttek a helységnevek magyarositása ellen. Kórodi-Lutz kezdeményezte a gyüjtést.

Kórodi-Lutz: Nem én voltam. A feleségem volt. (Zaj az egész Házban.)

Gáll Sándor: Szász-Régenben dacára annak, hogy a magyarság van többségben, pótadót szedtek a gimnázium érdekében. Tekintettel arra, hogy a gimnázium hazafisága ellen aggályok emelkedtek, a megyei közgyülés eltörülte. De a szászok felebbeztek s a miniszterelnök nekik adott igazat. (Zaj.)

Széll Kálmán miniszterelnök: Majd megnézem, hogy hogy áll a dolog. Akkor majd felelek rá.

Gáll Sándor: Nem fogadja el az indemnityt. (Zajos helyeslés a szélsőbalon.)

Elnök a vitát holnapra halasztja el. Következnek az interpellációk.

(Önkéntesek párbaja.)

Lengyel Zoltán elmondja, hogy a napokban két önkéntes párbajozott. Az első összecsapás után Eisler önkéntes összeesett s három orvos haroképtelennek nyilvánitotta őt, de a főhadnagy, a Pester Lloyd szerint, azt mondotta, hogy orvosi szempontból lehet ugyan haroképtelen, de katonai szempontból nem az. (Derültség.)

Báró **Fejérváry Géza** honvédelmi miniszter: Majd akkor nevessenek, ha én beszélek.

Lengyel Zoltán a következő interpellációt terjeszti elő: Van-e tudomása a honvédelmi miniszternek a november 22-én a budapesti szekerészlaktanyában két önkéntes között a katonai hatóság parancsából megvivott párbajról? Tudja-e, hogy ez a párbaj lefolyása a lovagiasság szabályainak meg nem felelt? Van-e tudomása különösen arról, hogy a párbaj vezetésére a katonai hatóság részéről kijelölt Pethin Rudolf főhadnagy három orvosnak párbajképtelenségét egyhangulag konstatáló nyilatkozata dacára a lapok közlései szerint kijelentette, hogy: „megengedi, hogy Eiler önkéntes orvosi szempontból párbajképtelen, de katonai szempontból nem az?" Tudja-e a miniszter, hogy a nevezett önkéntest a tiszti gyülés a párbaj miatt a tiszti rangra mé tatlannak jelentette ki s hajlandó-e a miniszter intézkedni, hogy ez ügyben a vizsgálat megindittassék és ennek lefolytatása után a Háznak jelentést tenni?

Báró **Fejérváry Géza** honvédelmi miniszter: T. képviselőház! (Halljuk! Halljuk!) Méltóztassanak megengedni, hogy ezen szivrázó esethez a magam részéről is hozzászóljak ...

Pozsgay Miklós: Csakhogy megrázta a szivét!

Báró **Fejérváry Géza** honvédelmi miniszter: ... illetőleg, hogy a történteket a maguk rideg valóságában elmondjam. (Halljuk! Halljuk!) Ez nem hangzik oly borzasztóan és talán nem fog okot szolgáltatni az uraknak felháborodásra.

Az eset a következő: Ezen honvéd-szekerészlaktanyában van az egyéves önkéntesi iskola. Ezen egyéves önkéntesi iskola hallgatói közül ketten összevesztek, a legszeretetreméltóbb kifejezésekkel illették egymást és a végén tettlegességekre került a dolog.

Bíró Lajos: Potozkodtak!

Báró **Fejérváry Géza** honvédelmi miniszter: Nem akartam kimondani, de magyarul mondva, potozkodtak. (Általános derültség. Halljuk! Halljuk!) A következménye az volt, hogy egy bizottság rendeltetett ki ezen eset megvizsgálására. A bizottság a dol-

---

hasszagájaikkal, tomahawkjaikkal, védtelenül lemészárolhatják valamennyit s azzal felszabadulnak az idegen uralom alól.

A gyilkos cselszövény jól ki volt főzve. A spanyolok hitbuzgósága mellett könnyü volt a végrehajtása.

Nyolcezer indián lett felcsődítve a városba e napra, sőt az impizsek is meghivattak e napra az idegenek lemészárlására.

A spanyol uralom elpusztulása közeledett.

A szerelem szabaditotta meg egyedül.

A hü nő, Yukinna megtudta az atyja palotájában, hogy minő veszély függ a spanyolok feje fölött. Nem az atyja, nem is az indián főnökök árulták el előtte a veszélyes cselszövényt, hanem a Lóri papagály. Annak Yukinna volt a kedvence. Ez elfecsegett előtte mindent, amit az összeesküvőktől hallott.

Yukinna nehéz választás előtt állt. A férje és a népe között. Egyiket el kell árulnia a másik győzedelmére.

A férjét szabaditotta meg: a szerelem, a hitvesi hüség győzött.

Nehány nappal a végzetes karácsonyi ünnep előtt, odaborult a férje lábai elé s felfedezte előtte az egész veszedelmes tervet, könyörögve, hogy mentse meg magát.

Mendoza e fölfedezésre méltó haragra lobbant. Egész önérzete föllázadt az összeesküvő nép és annak vezérei ellen. Kegyetlen visszatorlásra gondolt.

Ekkor aztán Yukinna viszont az atyját és népét vette védelembe s bölcs tanácsot adott a férjének, amit az megfogadott.

Azon ürügy alatt, hogy az impizsek betörtek az országba s azoknak a visszaveréséről kellene értekezni, meghivatta magához az indiánok főnökeit, s mikor azok megjelentek előtte, megkötöztette és elzáratta őket.

Másnap Mendoza felállittatott a királyi palota előtt huszonnégy bitófát, mindenik elé odahelyeztetett egy indián főnököt, hátrakötött kézzel és nyakára hurkolt kötéllel. Az utca két oldalán pedig sorakoztatá a fegyvereseit.

Az összecsődült indián nép előtt aztán kemény szavakat mondott.

— Ti lázadók! Minket, jóltevőiteket, kik az üdvösség utját megnyitottuk előttetek, le akartatok gyilkolni. En most azt tehetném, hogy a vezéreiteket egytől-egyig bitófára juttassam. De kegyelmet akarok veletek cselekedni. Ha ti a béke megeerősitéséül minden vitézemnek egy hü szerető feleséget adtok, aki a nagy processzió alkalmával a bünbánó férje mellett annak a fegyverzetét fogja hordozni, akkor megkegyelmezek a vezéreiteknek és tinektek; különben halomra lövetlek és agyongázoltatlak a lovasaimmal.

Az indiánok térdre borultak Mendoza előtt s az indián hölgyek teljes örömmel rohantak a spanyol vitézekhez, kikeresve a maguk szerelmesét, akit élettársukul választottak.

Igy aztán karácsony ünnepén lélekemelő szertartással ment végbe Buenos-Ayres utcáin a nagy processzió, az önkorbácsoló spanyol vitézekkel, s a társaikul szegődött hitvesekkel, kik fegyverzetüket vitték a vállaikon férjeik oldalán.

Igy forditotta el a nagy veszedelmet a szerelmes asszonyi szív egy nemzet felől, mely azóta uralja egész Dél-Amerikát. Kreolok, mestizek, mulattok milliói tanuskodnak a szerelem hatalma felől s mindannyi egy nemzetnek vallja magát: spanyolul beszélnek.

Ezt vivta ki a grammatica viva, amit Yukinna és Mendoza szerelme teremtett.

*

Ez a sokszázad előtti regényes történet nem minden alkalom nélkül került emlékezetembe, hogy azt megirjam.

Több oldalról vádolnak bennünket magyarokat azzal, hogy mi erős buzgósággal igyekezünk nemzetünk nyelvét terjeszteni; én az ellenkező vádat emelem magunk ellen.

Mi magyarok ezredév óta birjuk Magyarországot s ez idő alatt nem magyarositottuk meg se az itt talált, se a beköltözött népfajokat. A spanyolok csak negyedfélszázadig uralkodtak Dél-Amerikában. Császárjuknak több trónja volt az ujvilágban, mint az óban. A trónok ledültek, az országok elvesztek; de a nyelvük, a nemzetiségük megmaradt és ma is uralkodik mindenütt, ahová a gyökerét leverte. Spanyol nyelv és kultura él és teremt ma is Argentiniában, Peruban, Mexikóban, Kubában, a mikor már az Escuriálból nem parancsol nekik senki.

A grammatica viva! Milyen hatalmasság!

A spanyolok meghóditották vele egész Dél-Amerikát és még most is uralkodnak benne, mikor már nincs se kormányuk, se hadseregük, se főpapságuk, aki verhet és áldhat ez országokban.

Es mi magyarok nem tudunk vele hóditani.

Hisz olyan édes tudomány ez: — egy csókért egy szó!

Vannak törvényeink, vannak intézményeink, népiskoláink, kisdedóvóink, tanintézeteink, van kormányzatunk, közigazgatásunk, irodalmunk, sajtónk, közlekedésünk, kereskedelmünk, vannak virágzó városaink, gyarapodó falvaink, dus földmivelésünk, van parlamentünk és népszerető uralkodónk, kilencszázéves koronánk, örök alkotmányunk. Es mind magyar hatalom.

Es mégis ott vagyunk a nemzetiségeinkkel szemben, ahol voltunk Szent István király korszakában.

Hiányzik nálunk a grammatica viva!

Hát nem tudnak már a magyar férfiak szeretni?

Ezt a kérdést akartam fölvetni az imént elmondott történelmi regével.

got ugy konstatálta, hogy mind a ketten nagyon helytelenül viselkedtek és tulajdonképpen a szabályok értelmében az egyéves önkéntesi iskolából eltávolitandók lettek volna. De tekintettel arra hogy az ily eltávolitás által a fiatalembernek már katonai jövőjét rontanák meg, (Mozgás és zaj a szélsőbaloldalon.) azt proponálták a bizottság részéről, hogy inkább vivjanak párbajt, végezzék el a dolgot lovagias uton és aztán megmaradhatnak az önkéntesi osztalyban.

Pozsgay Miklós: Tegyék egymást egész életükre nyomorulttá. (Halljuk! Halljuk! jobbról.)

Báró **Fejérváry** Géza honvédelmi miniszter: Mindjárt megmondom, hogy miből áll az a nyomorulttá tevés, csak egy kis türelmet kérek. Azt hiszem, legjobban a t. képviselő ur fog nevetni a válaszom után, azokon a borzasztó sebeken.

Lengyel Zoltán: Halljuk a miniszter urat, hiszen neki könnyebb megtudnia az igazságot. (Zaj. Elnök csenget.)

Báró **Fejérváry Géza** honvédelmi miniszter: Csakugyan kihivták egymást, s a párbaj megtörtént. Ha egyéves önkéntesek párbajt vivnak, mindig egy időssebb tisztet rendelnek ki, azért, hogy vigyázzon arra, hogy a fiatal emberek tul ne menjenek bizonyos korlátokon (Egy hang a szélsőbaloldalon: Mindig?) Egyéves önkénteseknél mindig. Már most mi történt? Az történt, hogy az egyik egyéves önkéntes a vivás közben kapott az ajak mellett egy kicsi kis karcolást, ez akkora volt, mintha gombostüvel történt volna és alig vérzett, de a doktor egész lelkiismeretesen rag-tapaszszal beragasztotta. (Derültség.) A három orvos nem találta azt, hogy ez már halálán van, hanem azt találta, hogy igenis párbajképes, csak folytassák a dolgot. Akkor ennek az illetőnek megesett a szive és azt mondta hogy ő bizony nem párbajozik. (Derültség.) Ebből állt az a nagy szerencsétlenség. Nagyon természetes, hogy aki igy viselkedik, attól háboru idejében valami nagy hőstett nem várható. (Derültség.) Hogy a katonaság a maga körében ezeket nem igen szereti, pláne ha arról van szó hogy esetlegesen tiszt lehessen az illető, ez nagyon természetes. A másiknak nincs semmi baja, az helyesen viselkedett, benn maradt az iskolában és ha jól leteszi a tiszti vizsgát, tiszt is lesz, de a másik, aki ilyen hősiesen viselkedett, eltávolittatott az önkéntesi iskolából. Arról, hogy ezért két évet szolgáljon, szó nincs: tegye csak le az első év végén a vizsgát.

Vázsonyi Vilmos: Ez a törvény, hogy párbajozni kell a katonának? Az a törvény, hogy nem szabad!

Báró **Fejérváry** Géza honvédelmi miniszter: Vannak oly nézetek a világon, amelyek Vázsonyi képviselő ur nézetével nem egyeznek. (Élénk helyeslés a jobboldalon. Felkiáltás a szélsőbaloldalon: Ez törvény!) Amint bátor voltam a dolgot előadni, ez a száraz tényállás és kérem a t. képviselőházat, méltóztassék ezen előadásomat tudomásul venni. (Élénk helyeslés a jobboldalon.)

Lengyel Zoltán: Tudomásul vette a választ. A Ház is.

(A városi tisztviselők vasuti jegyei.)

Lengyel Zoltán helyesnek találná, ha a városi tisztviselők is részesülnének vasuti menetdijkedvezményben. A következő interpellációt terjeszti be: Van-e tudomása a miniszter urnak arról, hogy 70.532—1902. sz. alatt kiadott, a rendezett tanácsu városok tisztviselőinek féláru vasuti jegy iránti kérelmére vonatkozó, rendelete a tisztviselők kérvényezési jogát sérti? Mivel indokolja a miniszter ur rendeletét s miért nem hajlandó a miniszter ur a rendezett tanácsu városok tisztviselőinek féláru vasuti jegy váltására jogosító igazolvány engedélyezése iránti, teljesen méltányos, kérelmét teljesiteni?

Láng Lajos kereskedelemügyi miniszter: Azt hiszem, hogy a rendeletemmel egyáltalában nem sértettem a tisztviselők kérvényezési jogát, amikor figyelmeztettem őket arra hogy ezeknek a kéréseknek helyt nem adhatok; és ez nem azt teszi, mintha eltiltanék valakit valamitől, vagy a kérvényezési jogában akarnám korlátolni, hanem egyszerüen figyelmeztetve lettek azok a tisztviselők arra, hogy nem vagyok abban a helyzetben, hogy kérésüknek eleget tehessek. Ez vonatkozik az interpelláció első részére. Ami a dolog lényegét illeti, hogy miért nem vagyok hajlandó a rendezett tanácsu városok tisztviselőinek kérelmét teljesiteni, erre vonatkozólag bátorkodom a következőket elmondani: A legnagyobb igazság az volna, mindenkivel szemben teljesen egyenlően eljárni.

Kubik Béla: Ugy van, megvonni mindenkitől.

Biró Lajos: Képviselőtől is!

Kubik Béla: Attól is!

Láng Lajos kereskedelemügyi miniszter: Mindenkitől elvonni volna talán a legnelyesebb, de méltóztassék elhinni, ennek igen sok nehézsége van. Olyanokat, akik bizonyos előnyöknek élvezetében vannak már, azoktól megtosztani és viszont bizonyos előnyöket kiterjeszteni, ez két különböző dolog, ezt, ugy hiszem, mindenki meg fogja engedni. És ha már arra törekszünk, hogy mahelnap ebbe a dologba rendet hozzunk, azt hiszem, ennek nem az a módja, hogy a kedvezményeket kiterjesszük, hanem hogy szorgosan vigyázzunk arra, hogy a kiterjesztés ne legyen mindig nagyobb és nagyobb. Nemcsak a rendezett tanácsu városok tisztviselőiről van szó, mert ezek körülbelül 2000 időre rugnak, de ha én méltányossági alapon fogok elindulni, akkor szegény néptanitóink, kiknek száma 20.000, még jobban tarthatnak rá igényt.

Kubik Béla: Hát a szegény adófizetők!

Láng Lajos kereskedelemügyi miniszter: Igen, ott vannak a szegény adófizetők, akik még többen vannak huszeznél. (Derültség jobbfelől.) Mindez azt jelenti, hogy a legnagyobb hiba volna kiterjeszteni ezeket a kedvezményeket és a szanálásnak, az orvoslásnak nem volna előkészitése, hanem megnehezitése, ha a kedvezményekben tovább mennénk. Szóval, azon cél, amelyet t. képviselőtársam kijelölt és amelyre nézve esetleg az ő buzgó támogatására ezennel számitok, ha t. i. korlátozni fogjuk a szabadjegyeket, ezen cél elérésének azt hiszem csak megkönnyitése volna, hogy a kedvezményeket ne szaporitsuk, és azért kérem a t. Házat, méltóztassék va aszomat kegyesen tudomásul venni. (Helyeslés a jobboldalon.)

Lengyel Zoltán: Nem veszi tudomásul a választ, mert az nem egyezik a jogegyenlőséggel.

A Ház tudomásul vette a választ.

Elnök az ülést berekeszti.

BELFÖLD

Az illavai mandátum. *Puchér*ől táviratozzák: *Kubinyi* Géza, *Baross* Jusztin és *Smialovszky* Valér képviselők ideérkeztek. A néppárt nagy akciót fejt ki. *Gramatik* budapesti hitoktató különösen az asszonyok között agitál. *Ledniczen* András-napján az ottani plébánosnál azon a cimen, hogy a plébános nevenapját ünneplik, nagy tanácskozás volt, amelyen a követendő eljárást vitatták meg. *Tsenák* pruszkai választónak, aki a *Chocholus* esperes küldötte zászlót visszaküldte, ugyanazon napon felgyujtották a csürét. A szabadelvüpárti jelölt kilátásai mégis kedvezők.

A horvát országgyülés. Mint *Zágráb*ból jelentik, a horvát országgyülés ma folytatta az *indemnity-javaslat* tárgyalását. *Vinkovics*, az egyesült ellenzék tagja, inditotta meg a mai vitát. Szerinte Horvátországban nem normálisak a viszonyok. Legjobbnak vélné, ha az ellenzék egyáltalán nem beszélne. Csak a párttegyelem készteti arra hogy felszóljalon azon a gyülésen, amelyet tartománygyülésnek neveznek. Ez a gyülés nem jogosult bizalmat szavazni a kormánynak, mert nem a horvát, hanem a magyar nemzettől kapta mandátumát. A többség csak a kormánynak automatája. Az egyezmény minden rossznak forrása és a kormány bármikor megszegheti azt Magyarország előnyére.

Sumanovics (nemzetipárti szerb) helyesli, hogy az előtteszóló eltért az eredeti és mégis beszélt. Mégis csak sajátságos dolog, hogy a tartománygyülés minden cselekvési jogát letagadja a holott még nemrég nagyobb feladatot szánt neki. Frank Starcsevics utódjának tartja magát és büszkélkedik avval, hogy közreműködött az egyezmény megalkotásában. Frank csak véletlenül horvát. Ha Bécsben vagy Budapesten volna, német vagy magyar volna. Az ilyen elemeknek nem szabad belekeveredniök a szerbek és horvátok viszályába. Végül egyetértést ajánl a szerbeknek és horvátoknak és kijelenti, hogy a javaslatot elfogadja.

Harambasics azt mondja, hogy a tartománygyülés csak fikció, mert különben nem szavazna meg az indemnitást. A bán csak a magyar kormány bizalmi embere és a magyar miniszterelnöknek szolgája. Szóló bámulja a magyarok alkotmányos érzését és hazafiságát. Az egyezményt elismeri az ellenzék, de változtatni akar rajta. Ausztria még ma is, ha rajta állna, egy eredest nevezne ki Horvátország bánjává és tulajdon fiaimkat vinné harcba Horvátország és Magyarország szabadsága ellen. Ha a magyarok apró tüszurásokkal nem sértenék büszkeségünket, Magyarországgal való viszonyunk sokkal barátságosabban alakulna.

Szilovics az ellenzéknek azzal az állításával foglalkozik, hogy az indemnitás elfogadása bizalmi szavazat a kormány iránt. Elfogadja ezt az álláspontot is meg van róla győződve, hogy a nemzeti párt meg is fogja mutatni, hogy milyen nagy bizalmat élvez a bán. Az a barátságos hang, amelyen Harambasics Magyarországról beszélt, azt bizonyitja, hogy a Magyarországgal való szövetség csakugyan felbonthatatlan, ugy, hogy még 1848. sem tudta végképpen szétszakitani. Hogy az egyezmény és a nyolcszázéves szövetség még nem tudott a népben szeretetet ébreszteni Magyarország iránt, annak oka az ellenzéki sajtó, amely minden alkalommal kiemeli a szövetség rossz oldalait és izgat Magyarország ellen. Ami Dalmácia visszacsatolását illeti, reánk nézve ez a kérdés meg van oldva. Amde Dalmáciát is meg kell kérdezni. És mit tett a baloldal, hogy a dalmátokat hozzánk terelje? Lebeszéli őket, óvatosságra inti őket Magyarországgal szemben s igy Dalmácia visszacsatolása ellen dolgozik. Leghatározottabban tiltakozik Franknak az ellen az állitása ellen, hogy szeptemberben a horvát eszme győzött. Szomoru győzelme lett volna ez a horvát eszmének. Mindnyájunknak pártkülönbség nélkül arra kell törekednünk, hogy ezek az események feledésbe menjenek és többé ne ismétlődjenek.

A legközelebbi ülés pénteken lesz.

A gazdasági tudósitók kongresszusa. A Köztelek disztermében ma kongresszusuk volt az *állandó gazdasági tudósitóknak Bujanovics* Sándor udvari tanácsos elnöklete alatt. Az értekezleten több javaslatot fogadtak el, amelyeknek teljesitése a magyar mezőgazdaság érdekeit is szolgálja. Igy kérik a gazdasági tudósitók a tőzsdei-árjegyzéseket közlő 385 táviró-állomás szaporitását, elhatározták, a gazdasági cselédpénztár intézményének, a magyar iparpártolásnak előmozditását, hogy két-három évenkint, főképp gazdasági kiállitások alkalmával kongresszust tartsanak és hogy levelezésükre bérmentességet kérnek. A közgyülés határozatából a gyülés után harminc tagu küldöttségük tisztelgett *Darányi* földmivelésügyi miniszternél és szónokuk dr. *Szepessy* Zsigmond kérte a kongresszus nevében a kongresszus határozatában kifejezett kivánságok teljesitését. A miniszter megköszönve a kongresszus üdvözletét, biztositotta a megjelenteket, hogy a kongresszus munkálkodása iránt meleg érdeklődéssel viseltetik, méltányolja a gazdasági tudósitók munkáját kérelmüket tanulmányozni fogja és a mennyiben azok a közérdekkel összeegyeztethetők, teljesitésük elől nem fog elzárkózni.

A véderő-javaslatok.

— A pénzügyi bizottság ülése. —

Budapest, december 3.

A *képviselőház pénzügyi bizottsága* ma délután 5 órakor *Falk* Miksa elnöklete alatt folytatta a katonai javaslatok tárgyalását. A kormány részéről jelen voltak: *Széll* Kálmán miniszterelnök, *Lukács* László pénzügyminiszter, báró *Fejérváry* Géza honvédelmi miniszter és *Papp* Elek miniszteri tanácsos.

Komjáthy Béla volt az első szónok, aki folytatta tegnap megszakitott beszédét. Hangsulyozta, hogy a költségvetésbe mindig a teljes szervezeti létszám volt felvéve. Az 1903-iki költségvetésbe felvett fogyatéknak utána nézett és kiderült, hogy 270 gyalogoson kivül nincs fogyaték. A költségek is ezt igazolják, mert megtakaritás csak 459.000 korona fordul elő, ez pedig 70 milliós költségnél alig jönet tekintetbe. Álláspontja tehát az, hogy vagy nincsen létszámhiány, vagy pedig a pénzt másra költötték törvényellenesen. Erre kéjjen az előadó!

Münnich Aurél előadó: Felelhetek azonnal!

Komjáthy Béla azt mondja, hogy talán előbb elmondja ő a beszédét és csak aztan feleljen az előadó a hozzá intézett kérdésekre. Allitja, hogy a nélkül, hogy a szervezet változott volna, a létszám tényleg változott minden legyvernemnél, jelentékenyen szaporitva a költségeket. Arra a következtetésre jut, hogy a közös hadügyminiszter soha sem tájékoztatta a delegációt és a delegáció soha sem teljesitette kötelességét, mert soha sem vette szamon a különbségeket.

Most mi a követelés? Tisztán a közös hadügyminiszter kér a közös hadsereg számára évenként 21.900, három évre összesen, a 4%-os fogyatékot levonva, 63.072 ujoncca többet. Ezzel szemben hajlandó a legénység egy részét szabadságolni. Hat az első évben ezt meg fogja tenni, de később nem, mert később a hadügyi kormány ki fogja használni a teljes létszámot, amint kihasználta eddig is. Ez az oka annak, hogy a javaslatokat nem fogadja el. A létszám ilyen emelése beleütközik az 1867. XII. törvénycikk 13. §-ába, mert ezt már nem rugálza a törvény a felségre, ezt a szervezést a törvény fenntartja a törvényhozásnak. Felhivja erre a miniszterelnök figyelmét, mert az ő közjogi érzéke igazat kell, hogy adjon szólónak.

Ezután két határozati javaslatot terjeszt elő, amelyek közül az elsőben kimutatást kér a közös állandó hadsereg összes jelenléti állományáról az 1902. évi április hó valamely alkalmas napjára és pedig arról, hogy mennyi a hadsereg létszáma havidijasokban és legénységben a szervezeti létszámmal szemben mennyi a tényleges állomány havidijasokban és legénységben. Kimutatandó a fogyaték oka és ezzel kapcsolatban a költségmegtakaritás, mennyi volt a szolgálati jutalomdijjal és a nélkül tovább szolgálók száma? A másik határozati javaslat kimutatást kér, hogy 1901. októberben hány ujonc vonult be, hány saját és államköltséges önkéntes, hány lépett be önként a hadseregbe, miként osztotta be az ujoncokat, hány pótlegény állittatott be, hányra mondták ki a továbbszolgálási kötelezettséget két vagy egy évre? Ezeket a javaslatokat azért terjeszti be, mert a jelzett adatokra feltétlenül szükség van, ha megfelelő képet akarunk kapni és mert az ő állitásait ezek az adatok meg fogják erősiteni.

Öt perc szünet után annak a nézetének ad kifejezést, hogy e javaslatok terhei alatt a nemzet össze fog roskadni, annál inkább, mert ezek a javaslatok csak kezdetét képezik a jövendő nagy katonai tervezésnek, mely beláthatatlan. Leszámol a bejelentett uj formációkkal. Ezekhez 9095 ember kell, de ujoncot ennél 63.977-tel többet kérnek; azt kérdi, hogy mire? Szükségesnek tartja a felvilágositást és ennek okából a következő két ujabb határozati javaslatot terjeszti be:

1. Terjeszszen elő a kormány kimutatást, mely kitünteti, miként kivánja a hadsereg vezetősége az ezuttal kért 21.900 ujoncötöbbletet a háromévi szolgálati időt figyelembe véve a hadsereg békelétszámának 65.700 főnyi legénységgel való emelését fölhasználni s ebben kitüntetendők az uj szervezések s ezekhez a legénységi szükséglet és hogy mennyivel akarják a mai meglevő szervezetek létszámát emelni?

2. Terjeszszen elő a kormány kimutatást, hogy a létszámemeléssel egyszersmindenkorra mennyi kiadás merül fel az 1903—6. évi költségvetésben; a hadsereg rendes szükséglete az 1903—6. években a költségvetés cime és tételei szerint; mennyi lesz a hadsereg szükséglete és az uj szervezések költsége 1903—6. években és hány tiszttel és havidijasaal kell a szervezeti létszámot szaporitani, a legénységi létszámemelés és az uj szervezések következtében?

Báró *Fejérváry* Géza honvédelmi miniszter közbeszólva kijelenti, hogy az első határozati javaslatra most nem adhatja meg a kimutatást, miután csak egy évre kérik a javaslatok az emelést. Ha tiz évre kérnék, akkor volna abban a helyzetben, hogy határozott adatokkal szolgáljon, de a jelen esetben ez teljesen lehetetlen.

Komjáthy Béla arra utal, hogy a közös hadügyminisztert készen kell lennie a tervekkel, mert valószínű, hogy terv szerint dolgozik. E felvilágosítások nélkül kijelenti, — bár hive az udvarias tanácskozásnak — a *javaslatok ellen minden fegyvert jogosultnak tart.* Más nemzetek, pl. a gazdag Németország, a tuzott hadügyi követeléseket vissza tudtak utasitani, mert kimutatták, hogy a nemzet nem birja meg. Annál nagyobb kötelességünk nekünk a visszautasitás, mert ez a nemzet szegényebb a németnél. Éppen ezért párt ja nevében a javaslatot nem fogadja el. Még a kétévi szolgálatról óhajt beszélni és kéri, hogy ezt holnap tehesse. A bizottság ehhez hozzájárult.

Münnich Aurél előadó személyes kérdésben ma egész röviden felel. Annak idején majd részletesen reflektál. Komjáthy azt mondta, hogy szóló a delegációban miért mondott mást, mint itt. A 38 millióról azt kérdezte, hogy az feltétlenül volt-e megszavazva? Azt felelte, hogy igen. Komjáthy a szóló beszédéből azt olvasta ki, hogy akkor feltételhez volt kötve a 38 millió elköltése. Felolvassa beszédének egy másik részét, amely megvilágitja a Komjáthy által idézett passzust és amelyből kiderül, hogy a 38 millió feltétlenül volt megszavazva. Utal egyben a delegáció határozatára, amelyben direkt ki van mondva hogy a 38 milliós rendkivüli költség nem volt feltételhez kötve. Éppen ezért kéri Komjáthyt, hogy máskor gondolja meg jobban azt, amit beszél.

Komjáthy Béla azt mondja, hogy ő jól olvasta és jól értette az előadó beszédét és éppen ezért olvasta rá. Ez gyermekes védelem.

Münnich Aurél előadó: Egész igazságos védelem. Tiltakozik az ellen, hogy gyerekesnek mondja az alaptalan támadásra válaszul adott védelmet.

Barta Ödön kéri a határozati javaslatok kinyomatását és szétosztását.

A bizottság elrendeli a kérés teljesitését és a jövő ülést holnap délután 5 órára tüzi ki.

KÜLFÖLD

A pápa s a római protestánsok. Ő szentsége szivének nagyon fáj, hogy Rómában, az örök városban, mely közfölfogás szerint a katholicizmus sérthetlen Benáresze, mind jobban terjed a protestáns propaganda. Azt is elég nehéz elnézni, hogy a Via Venti Settembrén, a Via Nazionalén és a Via del Babbuinón már van egy-egy protestáns templom, ha mindjárt külföldiek s Rómában lakó amerikaiak és angolok számára, hát még azt, hogy most (talán a kereszténydemokrata áramlatból kifolyólag) még a taliánok közt is terjed az eretnekség. A pápa egy *Motu proprio*val rámutatván erre a veszedelemre, *Cretoni*, *Cassetta*, *Respighi*, *Martinelli* és *Vives* bibirnokokból álló bizottságot küldött ki, hogy ez a bizottság tanácskozzék a katholikus hit védelmének és az eretnekség kigyomlálásának módozatai fölött, mely már az örök városban is kezd burjánozni. Mégis csak fordult egy kicsit a világ a mágyák óta.

A Reichsrathból. Az osztrák képviselőház mai ülésén *Koerber* miniszterelnök válaszolt *Hauck* és társainak interpellációjára a *német és a magyar helységneveknek* az osztrák és a magyar biróságok között hivatalos érintkezésnél való használatáról.

A miniszterelnök kijelentette, hogy az osztrák biróságoknak a magyar hatóságokkal való érintkezése tárgyában a kormány a magyar kormánynyal való megállapodás alapján két igazságügyminiszteri rendeletet adott ki. E szerint az osztrák hatóságok a magyar hatóságokkal való érintkezésnél a német nyelvet használják, mig a magyar hatóságok magyar nyelven érintkeznek az osztrák hatóságokkal. Abból a körülményből, hogy a magyar hatóságok az emlitett megállapodásnak megfelelnek és nemcsak az átiratokat, hanem a cimzést is magyar nyelven irták, nem támadtak oly differenciák, hogy az ily átiratokat nem a kellő városba küldték volna, de igenis megtörtént, hogy az ily átiratokat rendeltetésük helyére, de nem a cimzett hatóságnak adták át. Megtörtént például, hogy a kerületi főnökség helyett a kerületi biróságnak kézbesitették az átiratot. A kereskedelmi miniszter e tekintetben ismételten kioktatta a postát. Az ellen, hogy az osztrák biróságok a magyarokkal való levelezésben a német helységneveket használják, a magyar kormány nem tesz panaszt. Az eddigi gyakorlat, igy végezte a miniszterelnök, megfelel a kölcsönösségnek és a nemzetközi érintkezésnek.

Feleit továbbá *Stein* interpellációjára Viktória angol királynő karrikaturáinak terjesztése tárgyában, megjegyezvén, hogy a durva karrikaturák ellen az ügyészség annak idején megtette a lépéseket.

Hartel közoktatásügyi miniszter egy interpellációra felelve, kijelentette, hogy a francia jezsuitarend nem kért letelepedési engedélyt Ausztriában s nem is kapott.

A ház azután folytatja a *házaló-kereskedés szabályozásáról* szóló törvényjavaslat tárgyalását.

Báró *Call* kereskedelmi miniszter megjegyzi, hogy ha igaz is, hogy gazdaságilag fejlettebb országokban már nincs oly nagy szükség a házaló-kereskedésre, mint azelőtt és ha nem is tagadható, hogy az állandó teleppel biró kereskedők panaszai a házaló-kereskedők versenye ellen bizonyos mértékben jogosultak, a házaló-kereskedés mégis, különösen a vasuttól távolabb eső vidékeken hasznos közvetitője a forgalomnak, ugy hogy megszüntetése igazságtalan korlátozás volna és a szegény emberek ezreit nyomorba döntené. Ami az adóterhek emelését illeti, annak célja főleg az, hogy megakadályozza egyes vidékek elárasztását más közigazgatási területekről való házalóktól. *Magyarországi házalóknak Magyarországon fizetendő terheikre való tekintet nélkül Ausztriában az egész adót meg kell fizetniök.* Ezzel a javaslatot letárgyalták. Azt az inditványt, hogy a törvényjavaslatot még egyszer adják ki az iparügyi bizottságnak, elvetette a ház. Legközelebbi ülés holnap.

A leszavazott olasz kormány. Az olasz kormány tudvalevőleg törvényjavaslatot terjesztett be a házasfelek elválásának megkönnyitéséről. Az is tudvalevő, hogy a papok a Vatikán sugalmazásából hallatlan agitációt inditottak meg az egész országban a törvényjavaslat ellen. Ennek az agitációnak meg is volt a hatása s a javaslatból aligha lesz törvény. Tegnap választotta meg az olasz képviselői kamara a házassági törvényről szóló törvényjavaslatnak tárgyalására kiküldendő bizottságot. A választáson a kormány teljes vereséget szenvedett, amennyiben a bizottságban *a többség ellene van* a válás megkönnyitésének. Ámbár a választásnál 200 képviselő hiányzott, a politikai helyzet mégis igen komoly.

Beszélgetés a szerb királylyal. Egy magyar politikus, ki a *Pester Correspondenz*hez igen közel áll, a napokban belgrádi látogatása alkalmával Sándor királylyal beszélgetett. Az illető politikus e beszélgetésről érdekes közléseket tesz.

— Az első meglepetés, — ugymond az illető politikus — mely akkor ért, midőn a kihallgatásra szóló meghivó folytán Szerbia királyához mentem, egy ellentét volt, mely az első pillanatban erősen meghatott. Midőn ugyanis a konakban megjelentem és egy egész sor termen keresztülvezettek, feltünő benyomást tett rám az udvari szolgálat teszes, katonás szervezése, nem kevéssé voltam tehát meglepetve, midőn a király dolgozószobájába léptem és ő, mind a két kezét felém nyujtva egész egyszerü polgári öltözetben lépett felém. Mint Szerbia régi barátját üdvözölt, megkinált egy karszékkel, nehány személyes kérdést intézett hozzám, csakhamar a nálunk uralkodó politikai viszonyok felől tudakozódott, e mellett megjegyezte, hogy mindig örömöt szerez neki, ha nem hivata os, de bizalmat érdem ő oldaról értesül személyekről és állapotokról. Hangsulyozom, — tette hozzá a király, — bizalmat érdemlő olda ról, mert sajnosan tapasztaltam, hogy óvakodni kell, mindent bárkitől készpénzül venni. Mennyi félreértés és sajnos teszültség keletkezik minden udvarnál a helytelen információk folytán! Csak ily hamis in formációknak tulajdonithatom, hogy Ausztria-Magyarországban valóságos fordulat állt be a hagyományos rokonszenvben Szerbia iránt, és hogy, ami engem legjobban busit, még nemes, nagylelkü királyuk is neheztel.

— Engedje meg felséged a kérdést: mióta?

— Boldogult atyám halála óta.

Bátor voltam megjegyezni, hogy király unkat éppen a szerb uralkodóház iránti rokonszenve és barátsága miatt érintették tájdalmasan az akkor történtek és mulasztások.

— Látszat szerint igen, de nem, ha ugy veszszük a dolgokat, amint jöttek.

Ekkor Sándor király papirost és ceruzát vett az iróasztalról, mintha valamit demonstrálni akarna és igy s ólt:

— Az első sürgöny, melyet Bécsből kaptam, valószinüleg rossz helyen alkalmazott kiméletből nem volt nyugtalanító. A második sem engedte sejteni a rettenetes csapást és a harmadik már a halált jelentette. Ez nem privát gyászeset volt, mely csupán a fiut érinti. Talán jobb lett volna, ha tájdalmamban csak a gyermeki érzés szavára hallgatok, de ebtető, ha hivatott és hivatlan tanácsadók befolyásolják az embert. Ami ezután történt, besugás volt, elferditett szavak, melyek feszültséget szülték, melyet a szenzációt vadászó sajtó még kiélesitett. Hogy ily körülmények közt a rokonszenv jelei, melyeket Miklós cártól kaptam, kétszeresen jól estek, könnyen érthető, de azért Ferenc József császár és király barátságának nagy becsét nem kevésbé méltattam s megvallom, hogy a személyi momentumot még a tárgyi fölé helyezem, mert az állami vonatkozások végre is a tárgyi motivumok szerint alakulnak.

Kormányválság Görögországban. *Szimantira* semmitőszéki elnököt magához hivatta a király, hogy hivatalnok-minisztérium alakitásával megbizza. Szimantira, azonban ugy látszik, nem volt hajlandó ezt a megbizást elfogadni. — A Deliannis-párt vezérének háza előtt nagy tüntetést rendezett. Deliannis hivei azt állitják, hogy pártjuk 234 mandátumból 115-öt kapott. Az utolsó pillanatban a király arra kérte Deliannist, hogy mutassa be neki párthiveinek névjegyzékét Politikai körökben ebből azt következtetik, hogy a király elejtette a hivatalnok-minisztérium alakitásának tervét és Deliannist akarja megbizni az uj kabinet megalakitásával.

Az esseni munkások a császárhoz. A Krupp-gyártelep munkásai sokezer aláirással ellátott köszönő föliratot intéztek a német császárhoz. Megköszönik neki, hogy császári védelmébe vette Kruppnét s a gyártelep munkásait, megfogadták, hogy Kruppnak makulátlan emlékét mindig hálásan őrzik meg, neki emlékszobrot emelnek, maguk közül kiküszöbölik azokat az elemeket, melyek közösséget vállalnak a gaz rágalmazókkal, a császárnak pedig törhetlen hüséget fogadnak most és mindenkor.

Roosevelt üzenete. Az Egyesült-Államok kongresszusát tegnap nyitották meg s ez alkalommal a kongresszushoz az elnök üzenetet intézett, melyből közöljük a következőket:

A tulajdon sérthetetlensége mellett az egyesületeket és nevezetesen az egyesületek egyesitését törvényesen szabályozni és nemzeti felügyelet alá helyezni kellett. A kongresszus legfontosabb feladatainak egyike az Unio államai között való kereskedelem szabályozása. A kongresszus azon jogánál fogva, hogy az idegen nemzetek és az Unio egyes államai között való kereskedelmet szabályozza, a trustalakitással járó bajok és a belső kereskedelmet károsító üzemrendszabályok megakadályozhatók. Ha lehetségesnek mutatkozik, hogy az emlitett feladatot ilyen értelmü törvénynyel megoldjuk, *az alkotmány megváltoztatásától* sem szabad visszariadni.

A *vámtarifa* leszállitásával a trustökkel járó körülményeken semmit sem változtathatunk, hanem csak kevésbé jövedelmezővé tennők a termelést és különösen a gyengébb belföldi termelőket tennők mulhatatlanul tönkre.

A *valuta-ügyre* vonatkozólag azt mondja az üzenet, hogy a pénzügyben a ruganyosság elemére szükség van. A bankokat, amennyire lehetséges, kötelezni kellene arra hogy a kereskedelem és az ipar céljaira szükséges forgalmi eszközöket ugy szolgáltassák, hogy mindig bőven álljanak rendelkezésre.

Az elnök azután külön *bevándorlási törvény szükségességére* utal és nagyon nehéz problémának mondja, hogy miképp lehetne ugy a munka, mint a tőke helyes elbirálását elérni, miképp lehetne a szervezetlen embereket ugy a munkások, mint a vállalkozók között sakkban tartani a nélkül, hogy ezzel megakasztanók az ország ipari fejlődését. Korunk a szövetkezés kora. A tőke és a munka szövetkezetei jót is, rosszat is teremthetnek. A szervezkedésben csak azt kell támadni, ami benne rossznak bizonyul, nem pedig magát a szervezkedést, mert a szervezkedéssel és egyesüléssel messzeható áldásos müvet teremtettek a nép számára, de el kell itélni mások jogainak önkényes és zsarnoki csorbitását. A szervezett munkásnak és a szervezett tőkének meg kell gondolnia, hogy az érdekharcnak és az egyéni érdeknek alá kell rendelnie magát a közjónak. Minden vállalkozónak és minden bérmunkásnak meg kell azonban adni azt a szabadságot és azt a jogot, hogy amennyiben másnak jogait nem támadja meg, vagyonával vagy munkájával azt tegyen, amit akar.

Az elnök azt a kivánságát fejezi ki, hogy kereskedelemügyi titkár (miniszter) neveztessék ki, akinek helye legyen a kabinetben. Sürgősen szükségesnek tartja kölcsönösségi szerződések kötését Kubával, egyezmény kötését Nagy-Britanniával. Ahol csak lehetséges, háboru helyett békebirósággokkal vagy hasonló intézményekkel kellene rendezni a civilizált népek között felmerülő viszályokat. Kolumbiával tárgya sások folynak, hogy megnyerjük hozzájárulását a földszoroson át az Egyesült-Államok által épitendő csatorna kiépitése ügyében.

Sürgős szükség van vezérkar szervezésére s a Monroe-elméletet a külügyi politika alapelvének kell tekinteni.

London, december 3.

A *Daily Telegraph* irja: *Roosevelt* politikáját a legélesebb látásu angol diplomaták határozottan helyeslik. A lényeges kapocs, amely Angliát és az Egyesült-Államokat mind szorosabban egymáshoz füzi, az érdekek azonossága. A távol Keleten szándékaink ugyanazok. Csak arra törekszünk, hogy Khinában szabad piacokat nyissunk és szembeszálljunk minden kisérlettel, amely a kereskedők kizárására irányul.

A német birodalomgyülésből. *Ballestrem* grófot rábirták barátai, hogy tovább is megtartsa elnöki tisztjét. Gróf Ballestrem a birodalmi gyülés mai ülésén elnökölt is. Nagyon nehezen határozta el magát arra, hogy a többségi inditványt, mely a házszabályvita bezárására irányult, megengedje. Barátai tegnap azt mondták, hogy gyöngélkedik, ez azonban, mint most kiderül, nem volt igaz. Gyalog ment tegnap haza, teljesen egészséges volt. Ma reggel még azt hitték, hogy megmásithatlan az a szándéka, hogy a gyülésen nem elnököl, később azonban engedett barátai sürgetésének s igy ma ő nyitotta meg a vitát *Singer-Haase* inditványa felett, mely azt követeli, hogy Kardorff inditványának tárgyalását egyelőre hagyják abba. *Kardorff* a napirendretérést inditványozza és ezt röviden indokolja. *Haase* ez ellen beszél. A szónokot *Buesing* alelnök, aki időközben elfoglalta az elnöki széket, ismételten rendreutasitja. *Haase* izgatottan ellentmond. (Viharos közbekiáltások jobbról és balról.) Midőn Buesing megtiltja az ügyrendnek minden kritikáját, a szociáldemokraták nagy lármába törnek ki. A ház 210 szavazattal 66 ellenében (6 nem szavazott) elhatározta, hogy Singer-Haase inditványa felett napirendre tér. További mozgalmas házszabályvita után *Schwerin* gróf röviden referál az első 22 tarifatételről. Hosszabb házszabályvita után *Barth* (szabadelvü-pártegyesület) inditványát, melyben a Schwerin által tárgyalt tarifatételeknek a bizottsághoz irásbeli jelentéstétel végett való visszautasitását követeli, mert a referátum elégtelen, a ház 228 szavazattal 78 ellenében (2 nem szavazott) elvetette.

Több oldalról nyivánitott óhajokkal szemben gróf *Posadowski* államtitkár megjegyzi, hogy a szövetséges kormányok Kardorff inditványáról csak akkor nyilatkozhatnak, ha a ház megkezdte annak érdemleges tárgyalását, ami remélhetőleg mielőbb megtörténik. Ezután egyik referátum a másik után következik. Az ellenzéknek azokat az inditványait, hogy a tarifatételeket utasitsák vissza a bizottsághoz irásbeli jelentéstétel végett, napirendretéréssel intézték el.

Miután az ülést obstrukcióval körülbelül éjjel háromnegyed 11 óráig kihuzták, a ház Rösicke inditványára, aki utal a személyzet és a gyorsirók fáradtságára, a tárgyalás folytatását holnap délelőtt 10 órára halasztja.

Berlin, december 3.

A *Vorwärts* ma a munkásokat nyilatkozatra hivja föl, a lap élén a következő kövérbetüs fölhivást közölve: „Munkások! Párthivek! A birodalomgyülés vámusoratöbbsége szétrombolja a jogot és a törvényt. Hatalmas manifesztációkkal védelmezzétek meg a jogot az erőszak ellen!“

Berlin, december 3.

Az elnökválság nem következett be. Gróf *Ballestrem* nem mond le, sőt el sem utazik, amint ma a birodalomgyülésen beszélték. Állitólag elhatározására az volt az irányadó, hogy nem akarja zavarba hozni barátait, de egyuttal kereken megmondotta nekik azt is, hogy a házszabályok módositása utján *tervezett reakcióra magát eszközül felhasználni nem engedi.*

HIREK

Bolondok Kódexe.

A közjogi tankönyvek bővitendő kiadásaiba okvetlen be kell venni, hogy a magyar parlament müködési köre kiszélesbedett. Történt pedig ez a mai képviselőházi ülésen, amelyen a tisztelt Ház határozott ama kérdésben, hogy egy minapi párbaj a lovagiasság szabályai szerint folyt-e le, avagy nem. Nosza, irják be a tudósok a közjogi könyvekbe, hogy: „a képviselőház párbajügyekben hatóság, ha a párbajozó felek egyike a hadsereg kötelékébe tartozik s kérdés (interpelláció) alakjában a honvédelmi miniszter felelősségre vonatik.“ Minden lovagias ember egyébként örvendezzen igaz örömmel, mert ha igy haladunk, mégis csak kodifikáltatik majdan a párbajkodex valamennyi paragrafusa, az is, hogy miképpen helyes a vivóteremben való fölállás és minő papirra irandó a jegyzőkönyv. (Igaz, a jegyzőkönyvre vonatkozólag van egy inditványom, mely szerint magas bélyegilleték rovandó ki a párbajjegyzőkönyvekre; sok pénz jut igy a kincstárnak, amelynek pénzre inkább van szüksége, mint az okosságnak a párbajra.) Ilyen a haladás képe és most jönnek, akik utját állják az evolucionak. De róluk uj bekezdésben szóljunk, mert a lovagias férfiakkal nem keverhetjük őket össze.

Két füzetet kaptunk ma, mellettük egy névjegy ezzel a névvel: *„L'Infant d'Espagne D'Alfonso de Bourbon et Autriche-Este“*. A névjegy is sejteti, hogy a két füzet megveti a párbajt. Bourbon Alfonso herceg szent és törhetetlen ambiciójában a párbajellenes mozgalom méltó propagativ eszközének vallja e füzeteket és küldi szét a világ párbajmételyes országaiba, hogy cselekedjenek már egyszer az urak a jobbik eszük szerint. Ugyancsak a párbajos lovagiasság ellen tör dr. *Várady* Zsigmond is, a magyar ügyvédség e nagystilü alakja, aki a párbajellenes szövetségről ir a Nagyvárad hasábjain. Világos és megdönthetetlen igazságok vannak ez irásokban, de azért a párbajkodexeket még nem fogják a házi használatból kiselejtezni mifelénk. Egyszerü ennek a magyarázata. Jogállam-e az, kérdezi dr. Várady Zsigmond, mely az állami lét akármely vonalán az önbiráskodást megtüri? Erre a kérdésre aligha felel igenlőleg épeszü ember. Az előitéletekhez, meg az öröklött képzetekhez való szivós ragaszkodás őserejét mutatja azonban, hogy rögtön egész csoportok felelnek igennel, ha ezt a kérdést más formában teszszük föl. Ha ugyanis azt kérdezzük, hogy „meg kell-e türni a párviadalt“, akkor mindenki elfelejti mindazt, ami kevéset a jogállam fogalmából s az önbiráskodás tiltott voltáról derék tanárai annakidején fejébe vertek. Akkor mindenki lelkesen zugja, hogy igenis a párbajt türni kell és legfeljebb annyit kegyesek engedményképp kijelenteni, hogy a párviadal egy „szükséges rossz“. Ezzel aztán rendben van a dolog. Hogy Anglia, Svédország, Norvégia, Svájc s egész Ázsia (ugyanaz az Ázsia, melytől a közbeszéd a kulturfokot megtagadja!) másképpen vélekedik, azzal a lovagias urak nem törődnek. És most Bourbon Alfonz herceg elküldi Heinrich graf *Coudenhove* jogi és bölcsészeti tudor ur berlini könyvét, meg *Crispolti* márki római könyvét és ezekkel is bizonyitja, hogy a párbaj meg az okosság két különböző fogalom, amelyek között hasonlatosság nincsen és bizonyitja, hogy Schopenhauernek is igaza van, mikor a párbajkodexet a Bolondok Kodexének nevezi, amely tudományos szisztémába bujtatja a gyilkosságot. Ezt az igazságot nem dönti meg az sem, hogy a francia forradalom előtt papok és püspökök is párbajoztak, és párbajozott Dávid és Goliáth, Alfonz király meg Castiliában párbajjal döntette el, hogy az ó-spanyol vagy a római liturgia a helyes. Jó történelmi viccek ezek, de sötét és tragikus a szin, mikor temetik a párbaj áldozatát és az áldozat ellenfele — minő lelki nemesség! óh! óh! — vigasztalja az özvegyet és megsimitja az apátlan gyermekek haját. . . . És a keresztény ethika iszonyuan szégyenli közben magát. Az izlam vallás a vérbosszut eltörölte, a japánok a harakirit megszüntették és a párbajt mindössze néhány protestáns államnak sikerült kiirtania, pedig a protestáns egyháznak nincs hatalmában az exkommunikáció, a katholikus egyház erős fegyvere.

A párbajellenes világszövetség vajjon mikor ülheti meg sikeres munkájának diadalünnepét? Ki tudna erre válaszolni? Azok a bátor férfiak legkevésbé, akik kijelentik, hogy nem párbajoznak. Mert vajjon megcsappant-e a párbajok száma Ausztriában, miután tavaly gróf Welsersheimb táborszernagy, honvédelmi miniszter segitségül hivta a polgári társadalmat a párbaj leküzdésére? És használt-e Vilmos császár szózata? Használt-e Vázsonyi Vilmos tavalyi tiltakozása? Nem hangzott-e el hiába Umberto királynak a párbajról szóló lesujtó kritikája? És nem fogadjuk-e el a kihivást mi, akik a párbaj ellen irunk? A párbaj a legegyetemesebb fölebbezési forum, áll ez különösen Magyarországra. Itt történt, hogy két alispán vivott párbajt hirlapirókkal, mert ezek az alispán hivatalos eljárását, az egyik hirlapban, a másik levélben, sértően birálták. Az ép jogászelme ily esetekre — ugymond Várady Zsigmond s vele minden okos ember — a btkv. 262. §-ával felel és hozzáteszi, hogy ha a hirlapiró vádjai alaptalanok, a büntetéstételt (egyévi fogház és kétezer forint pénzbüntetés) elég szigorunak is találja, ha ellenben a hirlapiró igazatirt, akkor nem szabad büntetni sem fogházzal, sem karddal, sem pisztolylyal. A párbajok egyikénél az alispán kapott nem tudni minő sebet, de mindenesetre sulyosabb sebet kapott a magyar közigazgatás, melyben ily ügyek párviadallal elintézhetők. Csakhamar egy főispán, a magyar közélet egyik legtisztább alakja is meghajolt e sajátos közigazgatási jogrend előtt: egyik budapesti lapban az ő igazgatása igen erélyesen tárgyaltatván, alantos közegei ellen ugyan vizsgálatot tartott, de a hirlapirót a maga részéről kihivatta. A koronát azonban mégis a Szentpéteri Sára bünperének ujrafelvételéből keletkezett eset tette fel, mert abban a per közvádlója és védője verekedett meg. Hogy mily óriási eltérés van e kérdésben a lovagias magyar és törvénytisztelő német gondolkozás közt, élénken bizonyitja ezt az a kérdés, amelyet Münchenben a fura eset elmondása után Várady Zsigmondhoz intéztek: — „És a királyi ügyész persze elvesztette hivatalát?“... A magyar ur pedig erre azt felelte, hogy alig hiszi, mert Magyarországon volt olyan igazságügyminiszter, aki állitólag ő felségétől kért és nyert engedelmet arra, hogy egy ellenzéki szónokkal megverekedjék, a honvédminiszter egy másik ellenzéki pártvezérrel csapott összse, sőt egy miniszterelnök is pisztolypárbajt vivott rendőrsegédlet s teljes nyilvánosság mellett egy ellenzéki párt vezérével. Azt meg nemrég olvastuk, miként verekedett egy rendőrfogalmázó ugy, hogy egy rendőrfelügyelő és egy rendőrkapitány voltak a segédei! És ezek mind ma is rendőrtisztviselők! Bámulatos: a legrövidebb átlagélettartama a magyar müvelt osztálynak van egész Európában, mégis nálunk legnagyobb az igyekezet, hogy egymást öljük. A közfelfogás odáig romlott, hogy vannak, akik a párbajt elitélő gondolkozást gyáva érzelgésnek nevezik és azzal vigasztalódnak, hogy nem minden golyó talál s főleg a kardpárbajok legnagyobb része nem komoly. Ugyde, ha a komoly párbaj esztelen gyilkolás kisérlete, akkor a nem komoly párbaj nevetséges képmutatás. Hamarjában alig dönthető, melyik méltatlanabb egy szabad szellemü müvelt emberhez. Ez a párbajellenes mozgalom vezetőinek a véleménye. Józan ember aláirja ezt. De mihaszna? Ha hozzám jön két segéd, hiába mutatom meg nekik Bourbon hercegnek kezem közt levő névjegyét. Ők az urieberek uri felfogására hivatkoznak, meg a kardbojtra, meg a kaszinótagságra és mi, vágóhidra készülő emberi állatok, meghajlunk. A papák meg, mint ezt Kozma Andor a mult héten egy brilliáns novellában megirta, szaladnak a városba és panaszkodnak, hogy képzelje, a fiam párbajozott! A panaszkodás, miként a keleti viccben, diesekvés persze a javából. És meglássák, a fiuból még alispán lesz! De lehet belőle két vármegye főispánja is, ha tovább is igy tart a szerencséje.

Megható a lelkes emberek munkája. Ők mégis küzdenek a párbaj ellen, Nagyváradon már csinálják javában az okos emberek szövetségét, Bourbon Alfonz herceg meg küldözgeti a könyveket. És a magyar képviselőház határoz egy párbaj ügyében.

(*H—u.*)

Budapest, december 3.

— **BUDAPESTI NAPLO. November 30-án uj előfizetés nyilt a Budapesti Naplóra. Kérjük azokat a tisztelt olvasóinkat, akiknek az előfizetése ezen a napon lejárt, méltóztassanak a megujitásról idejekorán gondoskodni, hogy a lapot akadálytalanul küldhessük tovább.**

— **A király kuruzslói.** *Bécs*ből táviratozza tudósitónk, hogy a *király* állapota napról-napra örvendetesen javul és ő felsége most már annyira jól érzi magát, hogy visszatért szokott életmódjához és fáradhatatlanul intézi el az államügyeket. Külföldről érkezett jelentések szerint mindenfelé hire terjedt, hogy *Ferenc József* király betegsége komoly. Ennek tulajdonitható, hogy mióta a király *Schönbrunn*ban tartózkodik, a világ minden tájékáról ezrével érkeztek a főudvarmesteri hivatalhoz levelek, amelyekben tanácsokat osztogatnak és recepteket küldenek. Meghatóan nyilatkozik meg e levelekben az az általános szeretet, amelylyel Ferenc József király iránt az egész világon viseltetnek. Egyszerü földmivesek és iparosok elmondják e levelekben hogy mi módon sikerült megszabadulniok hasonló betegségüktől. A főudvarmesteri hivatalban alig győzik felbontogatni a temérdek levelet, arról természetesen szó sem lehet, hogy valamennyire válaszoljanak. Igy hát köszönő nyilatkozatot nyomatott a főudvarmesteri hivatal és válaszképen elküldötte a levéliróknak. A jó tanácsokat tartalmazó irásokat és recepteket pedig átadták a király udvari orvosának dr. *Kerzl*nek.

— **Gróf Apponyi Albert betegsége.** Gróf *Apponyi* Albert, a képviselőház elnöke, néhány nappal ezelőtt meghütötte magát s már tegnap panaszkodott a Ház több tagjának, hogy láza van s erősen köhög. Az ülés után azonnal hazasietett s orvosa tanácsára ma egész nap ágyban maradt. Kezelő orvosának véleménye szerint Apponyinak gyenge bronchitise van s még néhány napig valószinüleg otthon kell tartózkodnia. A nap folyamán több országgyülési képviselő személyesen is kérdezősködött. *Széll* Kálmán miniszterelnök pedig telefonon több izben tudakozódott a beteg állapota felől.

— **A kisjenői vadászatok.** *Kisjenő*ről táviratoznak: Tegnap és tegnapelőtt a főhercegi vadászat eredménye a következő volt: 1493 nyul, 182 fácán, 32 togoly, két róka és egy vadmacska. Ma reggel *Kiobusicky* országgyülési képviselő érkezett ide. *Wassics* Gyula miniszter és *Ludvigh* elnök ma este elutaztak. A folytonos esőzés a vadászatot kedvezőtlenül befolyásolja.

— **Merényletterv a spanyol király ellen.** Egy madridi telegramm jelenti, hogy több ujság jelentése szerint Orensében letartóztattak egy Pulgar Perez nevü embert. Letartóztatásakor tört találtak nála. Anarkhistának vallja magát s azt mondja, hogy Argentinából jött Spanyolországba, hogy meggyilkolja a királyt, minthogy azonban Madridba utazni már nem tudott, Orensében maradt.

— **Kitüntetés.** Ő felsége a király augusztus 22-ikén kelt legmagasabb elhatározásával *Schiller* Arthur porosz királyi Amtsgerichtsrathot, Landwehrszázadost és Porosz-Szilézia tartomány magyar-német hites tolmácsát a vaskorona-rend III. osztályával tüntette ki, méltányolván a magyar érdekeknek Németországban való előmozditása körül kifejtett buzgó tevékenységét. A kitüntetett Magyarországról nősült, felesége boldogult *Fillich* Ferenc volt budapesti gyógyszerész és 42-es honvéd leánya, Ilona.

— **Dahmud basa betegsége.** *Brüsszel*ből táviratozzák, hogy *Dahmud* basa, a szultán halálraitélt sógora, aki hosszas bujdosás után ott telepedett le, veszedelmes betegségbe esett. A beteget, akit fiai ápolnak, a király orvosai kezelik.

— **A kegyelet ünnepe az iskolában.** A Markó-utcai főreáliskola Ferenc napján ünnepelte meg a nagy szünidőben váratlanul elhunyt *Mendlik* Ferenc emlékezetét. Mendlik negyven esztendeig volt középiskolai tanár, harminc évet töltött állami szolgálatban. Tanitványai az ország minden részében ma is hálásan emlékeznek meg róla. A matematikát tanitotta és szolgálatai elismeréséül igazgatói cimet kapott. A gyászmisét a lipótvárosi templomban Lollok prépost mutatta be. Az intézet gyászünnepén az iljuságí énekkar énekelt, Hofir Károly főigazgató megható emlékbeszédet mondott, *Erődi* Béla kir. főigazgató pedig a megboldogultat meleg elismeréssel méltatta. Végül *Szekeres* tanár olvasta föl Mendlik Ferenc életrajzát és az ifjuság részéről alkalmi beszéd és gyászköltemény hangzott el. A megboldogult tanár egyik fia, *Oszkár*, Scheveningenben tartózkodik s a tengert ábrázoló képeivel szép nevet szerzett. A gyászünnepen jelen volt az elhunyt tanár özvegye is.

— **Szeged házszegényeinek panasza.** A szegedi tanács a város szegényeinek három-négy forint segitséget utalványoz ki havonkint. Persze csak azoknak, akik a nyomoruságukkal eléggé rászolgáltak a támogatásra. A segitséget mostanáig készpénzben adták ki — s ilyen formán bizony valószinüleg sok forint vándorolt be a város pénztárából valamelyik pálinkás-butik pénzesfiókjába, holott az adományok igazán nem ez a célja. — Most, amióta a népkonyha megnyilt, nem pénzt adnak a szegényeknek, hanem ebédre szóló utalványokat. Ezzel biztositja magát a város arról, hogy a pénze csakugyan a szegény emberek életfenntartására fordittatik. A város szegényeinek egy része azonban nincs megelégedve az uj intézkedéssel s deputációba mentek a főkapitányhoz, arra kérve a nagyhatalmu urat, hogy állitsa vissza a régi rendet. A főkapitány azonban nem mutatkozott hajlandónak erre a nagyon is kétes értékü szivességre.

— **University Extension.** A *szadai egyetem* mai előadásán dr. *Kmety* egyetemi tanár, a magyar birodalom országgyülésének jogállásáról értekezett. Kiemelte, hogy a magyar állam ez ősi intézmény, amely már a királyságot megelőzőleg megvolt, az állami főhatalmat együtt birja és gyakorolja a királylyal. Magyar országgyülés a szuverénitás két vonásával bir, t. i. a legfőbb és független nemzetszerv és jogilag senkinek felelősséggel nem tartozik. A magyar országgyülés *birodalmi jellegü*; azzal *hatalomkőre* tekintetében a társországok autonom országgyülését semmi párhuzamba állitani nem szabad.

— **Belcredi gróf meghalt.** *Gmunden*ben tegnap este meghalt *Belcredi* Richárd gróf, az alkotmány-felfüggesztő miniszteriumnak elnöke hetvenkilenc éves korában. Ausztria történetének legszomorubb napjai fűződnek e föderalisztikus-klerikális érzelmü államférfiu kormányzásához, egyebek közt az alkotmány felfüggesztése, a porosz háboru csapásai, az államhitel csődje és a bankóprés rémes zakatolása, melynek sötét emlékeit csak most, 36 év után sikerült eltüntetni. De annyit halála után el kell mondani Belcrediről, hogy eszméinek következetes harcosa volt és ennek a meggyőződésének esett áldozatul.

Belcredi 1823. február 12-ikén született. Tanulmányait részint Prágában, részint Bécsben végezte. Nemsokára azután znaimi kerületi kapitány lett. 1860-ban a cseh tartományi gyülés, majd a birodalmi tanács képviselőjévé választatott, hol a klerikális és feudális párt mellett nagy buzgalmat fejtett ki. Mindazonáltal Schmerling kinevezte Csehország helytartójává. Mikor Schmerling bukása után miniszterelnök és belügyminiszter lett, de önállóság hijjával a papi és feudális párt fővezetőjének, Esterházy Móric grófnak puszta eszközévé vált, kezdetét vette a hirhedt alkotmány-felfüggesztési politika, melynek főcélja az volt, hogy a magyarok befolyását és a szabadelvü német elemet elnyomja. E cél felé, valamint az abszolutizmus és konkordátum uralmára törekedett az a párt, melynek Belcredi hive volt, a hatalom minden eszközeivel. Az 1866-iki háboru alatt, melynek kitöréséhez Belcredi politikája is hozzájárult, a háboruszülte viszonyokat, nevezetesen az ostromállapotot, céljai elérésére akarta felhasználni. Ausztria pénzügyeit romlásba döntötte, ugyannyira, hogy amikor a fenyegető porosz háboru küszöbén *Becke* pénzügyminiszter Párisba küldetett kölcsön kötése végett, eredménytelenül kellett onnan visszatérnie. Akkor keletkezett a sokat idézett szójáték, a francia bankárok kérdezték vállukat vonogatva: „Quel crédit à Belcredi?“ Ártalmas és szerencsétlen politikájának ereje lassankint megfogyott, de Belcredi annyira ragaszkodott a hatalomhoz, hogy tárcáját az 1866-iki háboru után is megtartotta, noha a háboru kitörésében nagy része volt, sőt miniszter maradt Beust kiegyezési politikája alatt is, mig végre a Magyarországgal létrejött kiegyezés tökéletesen megbuktatta és visszalépésre kényszeritette. — Taaffe 1881-ben megtette a legfelsőbb biróság elnökének és az urakháza tagjának. Ott is és azóta is folyton Magyarország és a dualizmus ellen dolgozott. Nagykeresztese volt a magyar Szent István-rendnek, és vitéze az aranygyapjas-rendnek. 1895-ben egészen nyugalomba vonult és az utolsó években már az urakházában sem jelent meg. Fia, gróf *Belcredi* Lajos a képviselőház tagja a konzervativ cseh nagybirtokosság elveivel.

Királyunk a következő táviratban kondoleált az elhunyt államférfi özvegyének:

> Nagy sajnálattal értesültem férje elhunytáról és sietek önnek kifejezni őszinte részvétemet e sulyos veszteség alkalmából. Az elhunytban én odaadó hivemet veszitem el, akit nagy érdemeiért hálás emlékezetemben tartok.
>
> *Ferenc József.*

— **Őrültek gyötrése.** A Corriere della Sera leleplezéseket közöl a velencei őrültekházában végbevitt kegyetlenkedésekről. Kényszerzubbony helyett bilincseket adtak az őrültekre s a bilincsek még csak nem is voltak bevonva bőrrel, ugy hogy véresre horzsolták a betegek testét. A bilincsek miatt alig léphettek egy-kettőt az őrültek. A vizsgálóbizottság egy őrültet talált, akinek a keze egy nagy vasbengerrel volt a melléhez bilincselve, akadtak azonkivül két őrültre, akik sulyos láncokkal voltak láncolva az ágyukhoz. És ezek a barbárságok nem ideiglenesek voltak, hanem már évek óta tartanak, ugy, hogy őrültnek a kezén, lábán a bilincsek teljesen megkérgesitették a bőrt. Belmondo tanár, a páduai egyetemen lévő pszichiatriai klinika igazgatója azt állitja a Corriera della Serában, hogy ezek az állapotok 1898 óta tartanak a vezető orvos tudtával.

— **Gazdasági főiskola nőknek.** Pétervárott van készülőben ez az érdekes iskola, amelynek terve az orosz földmivelésügyi miniszterből pattant ki s hamarosan határozatot is hozott a miniszter terve megvalósitására. Ezen a főiskolán a diákkisasszonyok tetszésük szerint akár az általános mezőgazdaságban kapnak kiképeztetést, akár egyes szakokból szerezhetnek maguknak alapos ismereteket és gyakorlatot. Például tökéletesithetik magukat a tejgazdaságban, a méhészetben, a baromfitenyésztésben, marha- és juhtenyésztésben. A főiskolán hároméves lesz a tanfolyam s az elméleti tanulmányok kiegészitésére egy mintagazdaságot rendeznek be, továbbá laboratórium is áll majd rendelkezésre. Hogy erre a főiskolára, ugy látszik, nagy szükség volt Oroszországban, azt eléggé bizonyitja, hogy eddig már háromszázhuszonöt hölgy jelentkezett a tanfolyamra.

— **Mert anarchista.** Az euxinogradi merénylet, mint ezt egy szófiai telegramm jelenti, félig-meddig egy exaltált ember féltünési viszketegének müve. A merénylő, Harlambi Iliew Kantcsew, kijelentette a vizsgálóbiró előtt is, hogy anarchista. Gimnázista tanulókorában igen sok anarchisztikus könyvet olvasott, amelyekből azt a meggyőződést meritette, hogy polgári kötelességét nem teljesithette jobban, mint hogy ha egy uralkodó államfőt meggyilkol. Kantcsew legutóbb egy ruszcsuki üzletben volt alkalmazásban. Azt a revolvert, amelylyel a merényletet el akarta követni, nem találták ugyan meg nála, de revolvertöltények voltak a zsebében. A sajtó egyhangulag azt mondja, hogy Kantcsew és a hozzá hasonló emberek a bolgár iskolai nevelés rossz rendszerének önkéntelen áldozatai.

Egy szófiai lap, amely rendesen udvari körökből meriti értesüléseit, azt irja, hogy Ferdinánd fejedelem a merénylőt felvitette magához és beszélt vele.

— Miért akart engem megölni? — kérdezte a fejedelem.

— Mert anarchista vagyok! — felelt a fiatalember.

— És hát miért nem hajtotta végre tervét?

— Az ön szép gyermekeinek látása inditott meg és birt más szándékra.

Ferdinánd fejedelem Ferenc József királytól is üdvözlő táviratot kapott szerencsés megmenekülése alkalmából.

— **A vallás meg a pénz.** Két egymástól nagyon messze eső fogalom, ami azonban egy kalap alá is kerülhet, ha az arraváló pap jobban szereti a pénzt, mint a hitét. Ime itt van egy világosan és szomoruan szóló eset is arra, hogy pénzért a minden egyéb árucikk mellett papot és hiveket is lehet vásárolni. Amerikában, a Pensylvániában levő mayfieldi görög-katholikus hitközség ezernél több, részint Galiciából, részint pedig Magyarországból bevándorolt hive *Olsavszky* nevü papjával együtt áttért a görög-keleti hitre. Olsavszky nemrég ment ki Amerikába. Eredetileg görögkeleti lelkész volt, de később áttért a görögkatholikus vallásra és a szaniszlói egyházmegyéből ilyen minőségben küldték a mayfieldi görögkatholikus hitközség lelkipásztorául. Amerikába való megérkezése után felkereste *Tichon* amerikai orosz püspököt, akinek azt a propoziciót tette, hogyha nagyobb jövedelmet biztosit neki, mint amennyi jelenleg van, hajlandó lesz a görög-keleti vallásra visszatérni. Tichon elfogadta Olsavszky ajánlatát, mire ez át is tért a régi hitére s magával vitte a hiveit is. Most már csak az hiányzik, hogy a mai jövedelmére rálicitáljon valaki. Például egy mohamedánus.

— **Sidney O'Danne.** A német császár volt nevelőjét, *Sidney O'Dannet*, az egykori kapitányt a német hatóságok ismét körözik. O'Danne ugyanis az embereknek ahhoz a fajtájához tartozik, amelyiken sem a pszikiáter, sem a biró nem tud eligazodni, mert amig egyszer a legravaszabb, a legszeniálisabb tolvaj benyomását kelti, száz más esetben ugy viselkedik, mint egy őrült. Sidney O'Danne az utóbbi esztendőket felváltva a börtönben és a különböző elmegyógyintézetekben töltötte el. Legutóljára a berlini törvényszéknek volt vele dolga csalásokért. Akkor bolondnak nyilvánitották és a Berlin melletti tébolydába zárták el, ahonnan azonban nyolc nap alatt megszökött és Hamburgban folytatta csalásait. Félesztendő mulva ismét visszatért Berlinbe, ahol azonban felismerték és visszavitték az őrültek házába. Akkor azt kérelmezte, hogy szállitsák át egy hamburgi magán-gyógyintézetbe. A hatóság teljesiteni is akarta kérelmét és hivatalból kirendelt gondnokával kisértették át Hamburgba, az uton azonban megszökött. Most nyomozzák.

— **Öngyilkos főjegyző.** *Szabadkáról* táviriák, hogy *Manojlovics* István volt városi főjegyző főbe lőtte magát s azonnal meghalt. Az öngyilkos rendezett viszonyok közt élt. Az öngyilkost egy III. éves jogász fia s egy leánya siratja. Szabadkán az öngyilkosság hire nagy szenzációt kelt.

— **Nincs pardon.** A kolozsvári pénzes-levélhordó gyilkosa előtt tegnap kellett volna kihirdetni a Kuria ítéletét, amely helybenhagyja azt az ítéletet, amit a törvényszék meghozott. Az pedig: kötél általi halál. A gyilkosnak nem kegyelmezett meg a király se s ezzel most már körülbelül megvan pecsételve a sorsa. Ha eddig nem kapott, hát ezután se igen kap kegyelmet. A védőügyvédnek pardonért könyörgő telegrammja tisztán formalitásszámba megy. A király nem él ötletszerüen kegyelmezési jogával s ebben az esetben — ha már egyáltalában van az igazságszolgáltatásunkban halálbüntetés — nem igen van számbavehető ok a kegyelemre. Tegnapról azonban elmaradt az ítélethirdetés, mert Bali Mihály még nem érkezett meg Kolozsvárra idejében. Csak este tiz óra után érkezett meg. Tehát ma hirdették ki Friedrich előtt az ítéletet. Szász Béla táblai biró adta tudtára a gyilkosnak azt, hogy nincs számára kegyelem.

Az ítélethirdetésen, amelyen Bodor Antal táblai biró elnökölt, jelen volt dr. Várady Aurél, Friedrich védője, valamint Bali Mihály is. Friedrich mélyen megrendülve hallgatta az ítéletet, összerogyott és zokogva kérdezte:

— Nincs kegyelem?

Aztán összetett kezekkel, elcsukló hangon könyörgött Szász Béla helyettes elnöknek, hogy csak addig hagyják élni, amig édesanyja kihallgatásra megy a királyhoz, hogy számára kegyelmet kérjen. E drámai jelenet után halálos csend lett a teremben. A siri csendben megszólalt az elnök:

— Térjen Istenhez! Feléje forduljon nagy bánatában.

A kihirdetés után az elitéltet az igazságügyi palotából, ahol fogva volt, bérkocsin átszállitották az ügyészség börtönébe, ahol egy földszinti cellában helyezték el. A halálraitéltt mellett állandóan ott van egy katholikus lelkész, aki a vallás vigasztalásában részesiti. Az elitélt a siralomházban egyre zokog és kétségbe van esve. Anyja és volt szeretője kis nyolc hónapos gyermekével és több barátja meglátogatták. Bátyja is megakarta látogatni, de nem ereszteték be hozzá.

— A bátyámat — mondta — nem akarom látni, mert rosszul bánik anyámmal!

A kivégzés holnap reggel 7 órakor lesz a Farkas-utcai börtön belső, második udvarában. Itt állitották fel a bitót Bali Mihály gondos felügyelete mellett. A katonaságot csendőrséget már megkeresték. Egy század katonaság megfelelő számu csendőrökkel fog a kivégzésnél őrt állaoi. A kivégzés szinhelyére a törvényszék hivatalos egyénein kivül nehány orvost és a sajtó képviselőit bocsátják be. Az elitélt rokonainak, barátainak oda bemenetele nincsen. Kolozsvár városa részéről Pataky Sándor alkapitány lesz jelen a kivégzésnél.

Kolozsvár különben teljesen a holnapi kivégzés hatása alatt áll. A krajcáros lapok külön kiadásokban számolnak be az elitélt utolsó óráiról. Az ügyészséget valósággal ostromolják az akasztás helyére szóló belépő-jegyekért, de — mint már emlitettük — a kivégzésnél csak kevesen lehetnek jelen. Bali Mihályt az utcákon állandóan két-háromszáz főből álló tömeg kiséri. A nevezetes férfiu ma a közérdeklődés központja a kinoses városban, de lakást sehol sem akartak neki adni. Minden fogadóban visszautasitották s végre is az ügyészség volt kénytelen gondoskodni az elszállásolásáról.

A halálraitélt *Friedrich* Ferenc *védője* a következő táviratot intézte ő felségéhez:

> Ő cs. és apostoli királyi felsége I. Ferenc József legmagasabb kabinetirodájához, Bécsben. Mint gyilkosságért halálra itélt Friedrich Ferenc védője, alázattal könyörgöm felséged trónzsámolyánál, hogy ne engedje elvenni e szerencsétlen nagyot vétkezett, de igaz bünbánatba merült bünös életét, ki a halálfélelem borzalmainak immár félévnél tovább tartó kinos sulya alatt ugyis bünhődött. Esedezem, hogy az igazságos király szülővárosa polgárságának egy halálos itélet előkészületei által éppen a trónralépés évfordulóján felizgatott lelkinyugalmát adja vissza a kegyelmes király nagylelkü emberszeretete. Hódoló tisztelettel ezért esd alázatos alattvalója, dr. *Várady* Aurél ügyvéd.

— **Letartóztatás huszonöt év multán.** Bécsi távirat nyomán szó volt már róla, hogy az osztrák fővárosban letartóztattak egy *Frank* Kristóf nevü gazdag tőkepénzest, aki huszonöt évi távollét után most érkezett vissza Kaliforniából. *Frank* magyarországi származásu és huszonöt év előtt Budapest közelében kantinja volt s mint szegény ember vándorolt ki Kaliforniába, ahol nagy vagyonra tett szert. Kivándorlása után közvetlenül a magyar hatóságok elrendelték körözését szédelgés és csalás miatt. Az osztrák fővárosban felismerték Frankot s erre az osztrák országos törvényszék elrendelte letartóztatását.

— **A biharmegyei tanitók mozgalma.** Novemberben Budapesten tartottak a tanitók országos gyülést, amelyen állást foglaltak az ellen az intézkedés ellen, hogy mig a kisebb kvalifikációju állami hivalalokban is ezernégyszáz koronában állapitotta meg a fizetés minimumát az uj rendelkezés, a tanitók számára ezer korona a minimum Az országos gyülés határozata értelmében járnak el most a vidéki tanitóegyesületek is s legutóbb például Belényesen ezt a határozatot hozták:

1. Az állami tanitókat annyi fizetés illesse meg, mint az érettségit tett állami hivatalnokokat.

2. A más jellegü iskolánál eltöltött idő számittassék be a fizetési fokba való beosztásnál; szóval csatlakozik az állami tanitók országos egyesületének november 9-én tartott gyülése határozatához.

3. Ha a fizetésrendezés nem fogja az állami tanitók jogos és méltányos igényeit kielégiteni: minden társadalmi tevékenységtől visszavonulnak; az alakulófélben levő ifjusági egyesületek és dalkörök létesitését napirendről leveszik; a jövő tanévtől kezdve a gazdasági ism. iskolák helyett az ált. ism. iskolákat állitják vissza; gyüléseikben mindaddig, mig anyagi ügyük diadalra nem jut, anyagi ügyeiken kivül mást sohasem tárgyalnak.

— **Halálozás.** *Takács* Dénes soproni törvényszéki elnök — mint Sopronból jelentik — ma reggel egy bécsi szanatóriumban 62 éves korában meghalt. Orvosi mütétet kellett volna rajta végrehajtani, de erre nem került a sor.

Berger Vilmosné, született *Ungár* Róza Szombathelyről október 29-én Bécsben meghalt. Temetése december 1-én ment végbe a bécsi központi temetőben.

— **Kasszafurás a fővárosban.** Az éjszaka ismét kasszafurás történt a fővárosban — *a hetedik ebben az esztendőben. Raditz* Adolf bőrkereskedő Szerecsen-utca 7—9. számu üzletét látogatták meg a betörők. Az ajtót tolvajkulcscsal felnyitották s a kasszát az oldalán angol körfuróval 5—6 centiméter nagyságu területen kifurták. Ugyanilyen lyukat furtak a belső trezor-falon, de a trezort kettéválasztó vaslemez felfordult és elzárta a trezor egyik rekeszét, amelyben 1700 korona papirpénz volt. A betörők igy nem juthattak ehhez a pénzhez s csak 150 korona arany- és ezüstpénzt és 500 korona ertékü ékszert vittek el. Az ékszerek *Raditz* sógornőjéé, *Fischer* Jankáé voltak. A helyszinen egy barna drapp csikos munkás férfinadrágszárból való szövetdarabot, a Neues Pester Journal 1899 december 10-iki számát, egy 15 centiméteres ovál-alaku fehér üveget, melyben a furáshoz használható olaj volt és több darab harmónikaszerüen összehajtogatott, vászonnal bélelt bőrt és egy rózsaszinpettyes zsebkendőt találtak, amiket a betörők felejtettek ott.

— **Szegények segitése.** Az ó-budai izraelita hitközség nemes hagyományaihoz hiven, tegnap száz szegény gyermeket látott el téli ruhával. A jótékony cselekedet eléggé dicséri a testület lennköit intenciőit és a hivők pártolásába ajánlja a hitközség jótékony alapját.

— **A beváltott igéret.** *Balla* Márton 35 éves szigorló orvos, statisztikai hivatali dijnok, mint megirtuk karbolsavval meg akarta mérgezni magát, de egy rendőr ebben megakadályozta. Eltávozott a rendőrségtől, de azt mondta, hogy elemészti magát. Ma 5 órakor a Városligetben karbolban oldott foszforoldatot ivott, s a mentők eszméletlenül vitték a Rókus-kórházba.

— **A martiniquei áldozatokért.** Ungmegye alispáni hivatala 11 korona 90 fillért, Fehérmegye alispáni hivatala 46 korona 36 fillért küldött a Budapesti Ujságirók Egyesületéhez a martiniquei szerencsétlenek felsegélyezésére. Ezzel az adománnyal a legutóbb kimutatott 11.130 korona 76 fillér és 10 frank gyüjtés 11.199 korona 76 fillér és 10 frankot tesz ki.

— **Házasság.** *Andrássy* Géza, a *Máv.* tisztviselője, eljegyezte *Ott* János leányát, Józsa kisasszonyt.

— **Nessi Pál megidézése.** *Nessi* Pál, ma *Mattyasovszky* alezredestől, a katonai becsületügyi választmány elnökétől ujabb parancsot kapott, amely szerint holnap nem délelőtt 9 órakor, hanem délután 3 órakor kell jelentkeznie.

— **Tüz a nyugati pályaudvaron.** A tüzőrséget ma este kilenc óra tájban arról értesitették, hogy a nyugati pályaudvar ég. A tüzoltóság nagy apparátussal vonult ki s odakint derült csak ki; hogy a pályaudvar Podmaniczky-utcai részén levő szénraktárak között ég egy bódé. A kis tüzet a tüzoltóság hamarosan eloltotta s aztán hazatért. A kár jelentéktelen.

— **Letartóztatott házasságszédelgő.** A rendőrségen több nő feljelentést tett *Bónai* Tivadar állitólagos nyugalmazott bányagépész ellen, hogy házassági igéretekkel pénzt csalt ki tőlük. A detektivek kinyomozták az illetőt s kitünt, hogy a valódi neve *Korzicsek* Tivadar s ismert házasságszédelgő. A rendőrség letartóztatta.

— **Havonkint husz gyilkosság.** Páris, a nagy Páris az a rettenetes város, ahol a statisztika tanusága szerint husz gyilkosság esik egy hónapra. Augusztus hónapban *huszonkét*, szeptemberben *huszonöt* és októberben *husz* embert gyilkoltak meg a francia fővárosban. A statisztika másik része azt mutatja, hogy a gépek, gépkocsik és gyári szijjak sem kegyelmesebbek az emberhez, mint a gonosztevők. A három emlitett hónapban *százhetven* ember esett áldozatul különféle baleseteknek, tehát körülbelül két áldozat esik egy napra. Ami pedig még szomorubb fényt vet Páris viszonyaira, az az a körülmény, hogy ez a husz párisi gyilkosság *fele* a Franciaország területén elkövetett emberöléseknek. Tehát Páris egymaga annyi bünt termel, mint rajta kivül egész Franciaország.

— **Az Iparmüvészeti Muzeum kiállitása.** Az Országos Iparmüvészeti Muzeum uj külön terme, melyet *Radisics* Jenő miniszteri tanácsos, igazgató a Nemzeti Muzeum jubiláris ünnepe alkalmára rendezett be, nagy látogatottságnak örvend. Sokan tanulmányozzák a párisi világkiállitáson beszerzett iparmüvészeti tárgyakat, továbbá a Delhaes-gyüjteményt, melynek müvészi kivitelü antik butorai, képei, szobrai és ötvösmüvei páratlanok a maguk nemében. A Muzeum helyiségeiben most készül az iparmüvészeti társulat karácsonyi kiállitása, melyet a jövő héten nyitnak meg.

— **Kecskeméthy elfogatásának hire.** A főkapitányság — mint emlitettük — hivatalos táviratot intézett a newyorki osztrák-magyar konzulátushoz Kecskeméthy állitólag elfogatása ügyében, de eddig nem érkezett válasz a táviratra. A rendőrség emberei azt hiszik, hogy Kecskeméthyt valaki a fővárosból állandó tudósitással látja el arra nézve, hogy miféle ujabb előkészületeket tettek elfogatására vonatkozólag. Kecskeméthy igy előzetesen értesül mindenről, ugy hogy mikor a rendőrség végre is akarja hajtani ellene tervbevett intézkedését, neki már akkor bőven van ideje, hogy arról a kijelölt helyről elütnjék, ahol majd keresni, illetve kerestetni fogják. A rendőrség meg is tette az óvintézkedéseket, hogy akármiféle levelek a sikkasztó kezébe ne kerüljenek. Azonban legszorosabb megfigyelés után sem tudtak olyan leveleket találni, melyek akár a sikkasztónak, akár talán büntársának szóltak volna, amiből a rendőrség azt következteti, hogy Kecskeméthynek büntársa van itt a fővárosban, aki mindenről előzetesen értesiti őt és a neki szóló leveleket Bécsben adatja fel. Megerősiti ezt a jöttevést egy a rendőrségnél lévő Kecskeméthy levél tartalma is. Ebben az elkobzott levelében egyik ismerősének oly magándolgairól ir, amelyet csak egy fővárosban lakó embertől tudhat. Most már erősen biznak abban, hogy a sikkasztó hurokra kerül.

— **A füst.** Szives készséggel adunk helyet a a főposta igazgatója, *Demény* Károly következő helyreigazitó sorainak:

> A főpostaépület kéményétől származó füst miatt becses lapjának 328. számában megjelent panaszra szives közzététel végett van szerencsém a tekintetes szerkesztőséget értesiteni, hogy a főposta-épületben nem számos apró, kis kályhával fütünk, még kevésbé mindenféle papirossal s hulladékkal, hanem központi fütésünk van, melyhez jó minőségü szenet használunk. A központi fütés természetében rejlik, hogy egy kéményen át egyidejüleg nagymennyiségü füst tódul ki, mely a jelenlegihez hasonló ködös időben lecsapódva, a járó-kelőknek is alkalmatlankodhatik. A központi fütés ezen hátrányát átérezve, már négy év előtt füstemésztő készüléket alkalmaztattam a főpostaépületben levő fütőkazánokon. Ez a készülék éppugy, mint sok más szerkezetü, rendeltetését csak kis mértékben teljesiti, dacára annak, hogy az ismert szerkezetek közül a legjobbat választottam. Ez oknál fogva a szóban forgó kérdést állandó találmány tárgyává tettem s ha a jelenleginél tökéletesebb szerkezetet találok — amire most már alapos kilátás van — a régibb szerkezetet tökéletesebb uj szerkezettel fogom felcseréltetni. Egyébként megjegyzem, hogy Budapest székesfőváros belterületén, — sőt a belvárosban is, — a főpostaihoz hasonló több füstölő nagy kémény van.

— **Sztrájk Fiumében.** *Fiumé*ből táviratozzák: A nyilt raktárakban alkalmazott munkások ma este abbahagyták a munkát és kimondták az általános sztrájkot. Előbb a kikötőmunkások egy része hagyta abba a munkát, aztán csatlakoztak a sztrájkhoz az összes raktári munkások. Ma este a rendőrség és a sztrájkolók között összeütközés volt s eközben egy munkást a rendőrök revolverlövéssel sulyosan megsebesitettek.

— **Ha már semmi** sem használ, ugy tegyen próbát csuza, köszvénye gyógyitására a Reparatorral, amely szer a Szent-Rókus-kórházban 137 próba közül 126 esetben teljes gyógyulást eszközölt. A Kriegner-féle Reparator kapható a gyógyszertárakban. Főraktár: Budapest, Kálvin-tér, „Korona" gyógyszertár.

— **Vihar az Északi-tengeren.** *London*ból jelentik, hogy az Északi-tengeren nagy vihar dul. Mint-

Főfájást, mely bármilyen eredi is, pár perc alatt meggyógyit a **„Fortuna-Migrain-Pastilla"** 1 drb 30 fillér, 6 drb 1·50 fillér, 12 darab 2·80 fillér Kapható **SCHUBERT ARNOLD** gyógyszertárában Budapest, VII. Csengery- és Dob-utca sarkán.

egy nyolcvan hajó kénytelen volt a shieldsi kikötőbe menekülni.

— **Gyermeknevelésnél a Zoltán-féle iz- és szagnélküli csukamáj-olaj** nagy táperejénél fogva kitünő. Üvegje 2 korona. Zoltán gyógytárában, Budapest, V., Szabadság-tér.

— **Lechner karácsonyi katalógusa** mint minden évben, most is megjelent Bécsben *A. R. Lechner* (Müller Vilmos) cég *Bécs, I. Graben 31.* katalogusa elsősorban az irodalom és müvészet legajánlhatóbb ujdonságait közli. aztán jön a tulajdonképpeni árjegyzék, amely ugy van szerkesztve, hogy mindenki a legkönyebben kiválogathatja azt a müvet, amely megtetszik neki. A Lechner-féle szalonkönyvtár izléses kötésben magába foglalja a legjelentékenyebb müveit a klasszikus és belletrisztikus irodalomnak. Kitünő lényképező aparátusokat, grophophnokat és tanagra figurákat lehet a cégnél beszerezni. A katalogus végül a legjobb francia és angol irodalmi müveket is felsorolja, amelyek a Lechner-cégnél beszerezhetők.

(x) **Kávé-, tea- és rum-különlegességek** legolcsóbban kaphatók Fratelli Deisinger-cégnél Budapest, Ferenciek-tere, királyi bérpalota. Raktárak Fiume, Trieszt.

(x) **Gebauer Károly** bazai érckoporsó-gyáros temetkezési intézete VII. Erzsébet-körut 26-ik számu házban van.

(x) **Dr. Kovács központasztája,** csakis félhold-védjegygyel valódi. 3 nap alatt minden kezet gyöngéddé és tehérré varázsol. Egy tégely 1 K. 20 fillér. Főraktár: Dr. Kovács gyógytára Budapest, Gyár-utca 17. *Toilette-titkok* kivánatra ingyen.

Mattachich Géza Koburg Lujzánál.

— A *Budapesti Napló* tudósitójától. —

Budapest, december 3.

Mattachich Géza, a boldogtalan *Koburg* Lujza boldogtalan lovagja tegnap óta Budapesten tartózkodik. Augusztus 26-ikán szabadult ki a möllersdorfi katonai fogházból és azóta teljes visszavonultságban készíti elő az ügye földeritéséhez szükséges adatokat. Siránkozó szentimentálizmus és minden póz nélkül viseli sorsát és ártatlanságát, amely benne van a köztudatban, még rokonszenvesebbé teszi a mód, a hogyan most viselkedik. A *Budapesti Napló* egyik munkatársa ma beszélt *Mattachich* Gézával és látogatásáról a következő érdekes részleteket közli:

Mattachich Géza, aki egy előkelő fővárosi hotelben szállt meg, már sokkalta jobb szinben van, mint közvetlenül kiszabadulása után. A becsületéért vivott intenziv küzdelem, amely a nyilvánosságtól távol zajlik le, visszaadta acélos energiáját és fiatal orcájának mély barázdái beszélnek csak a kiállott szenvedésről.

— Mit csinál Budapesten?

— Helyzetemben az ember nem tesz kéjutazásokat. Komoly ügyek hoztak ide. Magyar állampolgár vagyok és keresem a magyar törvények védelmét.

Erre minden átmenet nélkül a következőket mondtam neki:

— *Mattachich ur, — biztos a legszerióusabb forrásból biztos tudomásunk van arról, hogy ön nehány hét előtt Drezdában volt, beszélt a fenséges asszonynyal, akit azóta sokkal szigoruabban őriznek.* Hogyan történt a találkozás?

Mattachich meghökkent és nem is titkolta zavarát. Sokáig szótlanul rám nézett, majd igy válaszolt:

— Uram, önnel, mint ujságiróval, már többször volt dolgom és ön mindig lojálisan viselkedett. Most van egy kérésem. Ha ir erről a találkozásunkról, még csak föl sem említse, hogy ezt a kérdést hozzám intézte.

— Megigérem és megteszem, ha ehhez a kéréséhez ragaszkodik, — csakhogy nem adom föl a reményt, hogy önt kapacitálhatom. Nézze: azok a körök, amelyeknek kötelessége és érdeke a hercegasszony jelenlegi izolálása, ugyis tudják a dolgot. A találkozás nem maradt titokban és a fenséges asszonyra nézve a szigorubb őrizet következményével járt. De nem tudja a nyilvánosság, amelynek lelkiismerete éber figyelemmel kiséri esztendők óta ezt az ügyet és ahol a fenséges asszony is, ön is esztendők óta védelemre talál. Ha már most ön beszél, ártani nem árthat, csak használhat az ügynek.

Mattachich föl-alá ment a szobában — tépelődött, majd igy szólt:

— Elismerem, hogy abban, amit ön mond, van logika. De valami visszatart a nyilatkozattól.

— Engedje meg, *Mattachich* ur, hogy okoskodásomat tovább folytassam. Ugyebár, ön óhajtja, hogy a hercegasszony visszanyerje szabadságát? Igen. Azt is tudja, hogy az csak a nyilvánosság segedelmével történhetik. Ez a nyilvánosság tudja, hogy öt év előtt éppelmójü volt a fenséges asszony. De a közvélemény most már odahajlik, hogy az ötévi tébolydai tartózkodás alighanem megőrjitette. Már most ön, mint klasszikus tanu, aki nehány hét előtt beszélt a boldogtalan hölggyel, nem akarja elmondani, hogyan találta? Talán kötelessége is önnek beszélni, — ugy érzem.

Mattachich hosszas vonakodás és belső küzdelem után végre egyszerü meggyőződéssel igy szólt:

— Igaza van, belátom. Miért titkoljam el az igazságot?...

Intervjuk intim történetét és előzményeit különben nem szokás ilyen részletesen előadni. Ebben az esetben valami belső érzés arra kényszeritett, hogy kivételt tegyek. Az anonim tudósitóról senki se tételezheti föl, hogy hiuságból teszi, mert kapacitálása eredménynyel járt. Részletező őszinteségem *Mattachich* iránt való kötelesség.

— Igenis, — folytatta *Mattachich* — voltam Drezdában, többször láttam a fenséges asszonyt és egyszer beszéltem is vele. Lelkiismeretem tiszta kezdettől fogva, most is az, — keresem az igazságot, igazat mondok.

— Hogyan történt a találkozás?

— Elképzelheti, hogy én, akinek minden lépését megfigyelik, nemcsak a bécsi rendőrség, más oldalról is, — milyen nehezen hagyhattam el Bécset feltünés nélkül. Augusztus 26-án szabadultam ki és bevallom, minden percben arra gondoltam, hogy láthatnám viszont a hercegasszonyt, akit több mint öt éve tébolydai sötétség takart el a világ szeme elől. Vajjon mi lett belőle? Tönkre tették-e végképp? Igazak-e a világba kiszállongó hirek? Hiszen magammal talán nem is törődöm, csak őt tudjam szabadnak és boldognak. Hogy, hogy nem, ez nem tartozik ide, — ki tudtam játszani a kémek éberségét és egy szép októberi napon Drezdába utaztam. Találtam ott jó barátra is, — mellékes, hogy kicsoda. Jó ember is, hatalmas is. Megérkezésem napján délután vasuton kimentem *Coswigba*, amely 35 percnyi távolságra van *Drezdától*. Kigyalogoltam *Lindenhofba*, amely Coswig perifériáján van. A villarendszerben épült tébolydát magas fal veszi körül. Mentem, mendegéltem a fal mentén és találgattam, vajjon melyik villában lakhatik a fenséges asszony? Leirhatatlan volt, amit éreztem. Később az én jó és hatalmas barátommal a kis vendéglőbe mentünk, ahol feltünés nélkül a fenséges asszonyra tereltük a beszédet. „Nincs annak semmi baja!“ — mondták az emberek. „Éppen erre hajtat!“ — figyelmeztet egyszerre valaki. És csakugyan: kétkerekü giggen az ablak előtt éppen ebben a pillanatban hajtott el a hercegasszony, fekete gyászruhában, (anyját gyászolja), és mellette udvarhölgye *Gebauer* kisasszony szintén gyászban. Csak egy pillanatig láthattam, de nem arcban. — Másnap ismét *Coswigba* rándultunk, de ezuttal egészen hiába. — A következő napon ujra odautaztunk és ezuttal biciklit vittünk magunkkal. Biciklin cirkáltunk *Lindenhof* körül. Egyszerre csak az erdő felől nyitott batár közeleg, benn a kocsiban a fenséges asszony, *Gebauer* kisasszony és *Fierson* tanár, a tébolyda tulajdonosa. A kocsi elé bicikliztem és amikor elhaladtam, a fenséges asszony rögtön megismert. — Másnap rossz volt az időjárás és a fenséges asszony nem kocsikázott ki. — Az erre következő napon történt a találkozás. Ugyanazon a helyen vártam, ahol tegnapelőtt a batárral találkoztam. Már messziről láttam, hogy a batárban ezuttal csak a fenséges asszony és Gebauer kisasszony foglal helyet, — *Fierson* tanár nem jött. Vagy tiz lépésnyire tőlem megállt a kocsi és a hölgyek kiszálltak. Észrevétlen jelet kaptam, hogy menjek föl az erdős dombra, amely az ut mentén emelkedik. A fenséges asszony csakhamar fölérkezett... Szótlanul odatámaszkodott egy fatörzsre, szomoruan rám nézett és hallgatott...

Itt *Mattachich* mélyen megrendülve elnémult és némi küzdelem után igy folytatta:

— Lássa, még az emléke a találkozásnak is ennyire meghat. Alig tudok minden részletet elmondani. Ott álltunk és beszélgettünk, *Gebauer* kisasszony pedig türelmetlenkedett. A hercegasszony szebb, mint valaha, nincs megtörve, csak valami végtelen szomoruság ömlik el egész lényén. Nyugodt és uralkodik magán, olyan, mint a fájdalomnak a szobra. Mindent tudott, ami velem történt. Informálva volt annak idején elitéltetésemről, — és kellő időben tudta, amikor kegyelmet kaptam. Bevallom, hogy beszélgetés közben próbára tettem, vajjon megfogyatkoztak-e szellemi képességei. Uram, a fenséges asszony emlékezőtehetsége kitünő, emlékezett aprólékos dátumokra, levelekre, itélőképessége éles, beszéde határozott, — semmi, semmi, semmi baja. Imhol ilyeneket mondott:

— Tudom, hogy bizonyos emberek, akiknek kötelessége lett volna, hogy szerencsétlenségemben mellém álljanak, — ön Mattachich, tudja, hogy kikre gondolok, — elitélnek és kárhoztatnak, de higyje meg, egyikükkel sem cserélnék és nem adnám nekik oda büszke boldogtalanságomat. Ha módom lenne rá, forradalmat csinálnék. De megadom magamat a végzetnek és remélem, tudom, megvagyok róla győződve, hogy Lindenhofot fényes nappal fogom odahagyni. Semmiféle erőszakos rendszabályra nem gondolok és várom a napot, amikor az intézet portása kitárja előttem a kaput. De ha már tébolydában kell élnem, szivesen vagyok itt, ahol jól bánnak velem, *Pierson* tanár kedves és humánus ember és *Gebauer* kisasszonyban — eddig legalább — megértő, jó barátnőm van.

Igy beszélt a fenséges asszony.

— Majd anyja haláláról emlékezett meg sürü könyhullatások közepette, végül lángoló szavakkal irta le, mint epekedik leányának *Dora* hercegasszonynak látása után. Rokonai közül csak a flandriai grófné látogatta meg... Vagy husz percig beszélgettünk, de *Gebauer* kisasszony egyre türelmetlenebb és türelmetlenebb lett, mig végül a hercegasszony kegyesen felém nyujtotta kezét: Viszontlátásra holnap ugyanitt. — Sokáig néztem az elrobogó kocsi után. De nem láthattam többé. Másnap illetékes helyről tudtomra adták, hogy a hercegasszony mindaddig semmi szabadságot sem élvezhet, amig én Drezdában vagyok. Természetesen rögtön elutaztam. Elértem célomat. Láttam. Tudom, hogy egészséges és lelkileg-testileg épp. Követem a fenséges asszony példáját, aki istentől és az emberek jobb belátásától várja szabadságát. Ha ő visszanyeri a szabadságát, akkor visszanyerem a becsületemet.

Mattachich könnyező szemmel hallgatott el. Meg kell külön emlékeznem a tónusról, amelyen *Mattachich* a hercegasszonyról beszél. Nem a trubadur, nem a lovag hangja ez, hanem a hüséges jobbágyé.

— Mit csinál mostanság? — kérdezem bucsuzkodva.

— Azon vagyok, hogy kideritsem ügyem igazi tényállását. Lesznek események, amelyeket a biróság nem ignorálhat. Hihetetlen, hogy hatóságok minő akadályokat görditenek utamba. Amikor Möllersdorfot elhagytam, nem szolgáltatták ki nekem személyes aktáimat, amelyeket a megkegyelmezett rablógyilkos is megkap. Dr. *Harpner* ügyvédem megsürgette, hogy leveleimet, amelyeket fogságom alatt nem kézbesitettek nekem, birósági határozatokat, jegyzőkönyvek másolatát stb. megkapjam. — erre *a hadügyminiszter rendeletére* irományaim egy csekély — nem fontos — részét kiadták, de visszatartottak mindent, amire a revizionál szükségem lesz. De a hatóságok tehetnek, amit akarnak: ügyem föl lesz deritve. — Mit akar, — még órámat a zsuzsukkal se tudom visszakapni, amelyet annak idején dr. *Bachrach*, Koburg Fülöp képviselője vett át. — És most *Mattachich* arca elborult: — Tudja, hogy mit nem átallottak megtenni?! Pénzt kináltak az ékszereimért!

Mattachich különben sok reménységgel néz pőre reviziója elé, amelyet minden uton szorgalmaz.

Szezon.

Hogy ujból langyosabbra fordult
A télidő: könny-könnyre csordult,
És mélabússá vált a hangulat;
Csupán az utca népe, az mulat,
Mert nem dideg már hóba', fagyba',
A zordon szél is békét hagy ma.
De az, kinek kabátja téli,
S a napját jégpályákon éli,
Az búsul; olyan, mint az árva,
Mivel a pálya zárva.

S megenyhült már a lég de a határ,
Az nem vidul, s így szörnyű nagy a kár,
Mert vidámság az élet sója, nedve,
De vajh, kinek van most vigadni kedve!
S ha már karakter-, s jellemről beszélnek,
A locs, a pocs karaktere a télnek,
Amelyről némely autor, vagy jelenség,
Állitja, hogy ez már jellemtelenség.
Mert száz nyavalyához direkt kapocs
A locs, a pocs.

S ha holnap kőkeményre, fagyra vál is
A föld; e vers igy mégis aktuális,
Mert nincs vidámság: postán hire jött,
Hogy az, ki egykor megszökött,
S ki ugy tünt el, mint szellem árnya,
Elfogták, mintha metszve volna szárnya;
S hogy megenyhül a lég és vidul a határ,
Majd ujra itt leszen a jó madár,
A nagy bolyongó, tervet gyorsan főző,
A hires Keoskeméthy Győző.

És künn a tél fáradtan haldokolva,
Langyosra fordult, mintha vége volna;
S mint nyárutó, az elmulást mutatja,
S ő is világtájdalmaknak az atyja,
Hiába enyhült, locs-pocs lett a vége
Kód és nedvesség jött a fagy cserébe.
S tudjuk, hogy száz bajhoz direkt kapocs
A locs, a pocs.

xi.

FŐVÁROS

(*) **A villamos közlekedés revíziója.** *Láng* Lajos kereskedelmi miniszter hivatalos ténykedésének egyik legelső mozzanata volt az a leirat, amelyben tudatta a fővárossal, hogy értekezletet hiv egybe a villamos vasuti közlekedés reviziója ügyében. Ez értekezlet feladata volna megszüntetni azokat a panaszokat, amelyek főképp a kocsik menetsebessége és tulzsufoltsága miatt szoktak tölmerülni. Egyuttal felhivta a minisztere a fővárost, hogy az értekezletre küldje ki képviselőit. A tanács a leirat kapcsán utasitotta a mérnöki hivatalt, hogy a miniszter által jövevett kérdéseket tanulmányozza és tanulmányának eredményéről még az értekezlet előtt kimerítő jelentést tegyen, hogy a kiküldendő bizottság idejekorán megismerje a főváros álláspontját. A mérnöki hivatal ez utasitásnak megfelelvén terjedelmes javaslatban fejti ki véleményét az ankét elé szánt kérdésekről. És most már konstatálnunk lehet, hogy a mérnöki hivatal megint arra a kisvárosi álláspontra helyezkedik, amely miatt már elég kellemetlensége volt a törvényhatósági bizottság részéről. Mit is akar a mérnöki hivatal? Mindenekelőtt a menetsebesség jelentékeny csökkentését. Hát mutasson nekünk *Heuffel* középitési igazgató ur egyetlen egy eleven budapesti polgárt, a rendőrség természetesen más szempont alá esik, aki valaha panaszkodott volna, hogy miért nem ér a villamos vasuton pl. 10 perccel később utazása céljához. Éppen a közönség, amely annyit szokta hangoztatni a Budapest világvárosias jellegét, legjobban bosszankodnék azon, ha a villamos közlekedés nem szolgálná a közlekedés legfőbb követelményét: a gyorsaságot. Hogy ez igy van, mutatja pl. az államvasutak példája, ahol a személyvonatok forgalmának rovására a gyorsvonatok személyforgalma évről-évre jelentékeny emelkedést mutat. Ismerjük az ellenérvet, a villamos elgázolások nagy számát. Hát először is ez a szám aránylag Budapesten sokkal kisebb, mint pl. Bécsben, ahol pedig a rozoga lóvasutak csigamódra közlekednek és merjük megmondani, hogy nálunk is több volna a villamos okozta balesetek száma a menetsebesség csökkentése esetén, mert nem volna meg a közönségnek az az óvatossága, amely a legbiztosabb ellenszere a baleseteknek. A budapesti villamos közlekedésnek első sorban a mai menetsebesség biztositja előkelő hirét, amelyet a közuti kocsiknak a technika legujabb vivmányaival készült szerkezete tudott csak elérni. A szakvéleménynek kigunyolása a mérnöki hivatal javaslatának az a része is, amely Budapest nagyszabásu közlekedési forgalmát az átszállás gyönyöreivel akarja fűszerezni. A fővárosi tanácsnak és közgyülésnek mindenkor odairányult figyelme, hogy a közlekedést az egész főváros területére nézve minél közvetlenebbé tegye és e célból tudvalevőleg sokszor aesthetikai elvek rovására is engedélyezte a közuti sinhálózat kiterjesztését. Igy megengedte a sinrakást a budai korzón, elvben a Kossuth Lajos-utcan és e törekvésnek a közuti társulat előzékenyen segitségére sietett. Igy legutóbb a városligetből kiinduló kocsik közlekedését kiterjesztette a Szent János-kórházig, egy évtizedek óta meszokott vonalat szüntetvén meg, de a közönség hamar megbarátkozott az ujitással, mert ismeri a közvetlen közlekedés előnyeit. Szinte naiv megokolás a direkt forgalom megszoritására, hogy a szakaszos utas leszorítja a hosszabb utra készülőket. Ilyen elvekkel, bölcs urak, nem lehet közlekedést rendezni és ilyen vélemények csak zavart okozhatnak egy tisztelteremléltó intenció megvalósitásánál. A közlekedés gyorsasága és az utazó közönség kényelme égyaránt megkövetelik, hogy Buda és Ó-Buda legtávolabbi pontjai (Zugliget, Hüvösvölgy stb.) is a pesti részszel közvetlen összeköttetésben maradjanak és ennek megszoritása már a pesti közönség egészségügyi érdekeibe ütközik, nem is szólva arról, hogy a közvetlen közlekedés apasztását megint csak a közönségnek kellene megfizetnie, lévén az átszállás mindig drágább. De van a mérnöki hivatal jelentésének egy része, amely a viszonyok helyes ismerésén alapul. És ez a kocsik férő helyére vonatkozó véleménye. A mérnöki hivatal nem remél javulást sem az állóhelyek megszüntetésétől, sem a kocsik szaporitásától, de szigoru betartását kivánja a két év előtt történt megállapodásoknak, amelyek minden tekintetben alkalmasak a tulzsufoltság ellen hangoztatott panaszok orvoslására. A városi mérnökök nek ez a véleménye nem szorul támogatásra, mert a férő-helyek ujabb leszállitása, vagy éppen az állóhelyek megszüntetése esetén csakugyan annyi kocsit kellene járatni, hogy nemcsak az utazó közönség érdeke szenvedne miatta, de veszedelmére válnék a gyalogközlekedésnek, a közbiztonságnak is.

(*) **A farkasvölgyi vasut megnyitása.** A főváros hatósága kikötötte, hogy a budapesti közuti vaspálya-társaság, a budai helyi körúttól kiindulva, uj vonalat épitsen, Farkasvölgybe, egyrészt azért, hogy a farkasréti temető vasuti összeköttetést kapjon, másrészt, hogy a Farkasréttel határos nyaralókra alkalmas területek a fővárosi közönség részére hozzáférhetők legyenek. A közuti vaspálya-társaság, hogy ennek a vonalnak kiépitését mielőbb lehetővé tegye, a kisajátitási költségek egy részét magára vállalta s magát az épitést is jóval az engedély-okiratban megállapitott határidő leárta előtt fejezte be. A kereskedelemügyi miniszter e szerint abban a helyzetben volt, hogy a főváros hatóságának a vonal nyitására irányuló kérelmét, a beálló téli évszak ellenére, már most teljesithesse. Ily célból a vonalnak mütanrendőri bejárását a miniszter elrendelte, fölhatalmazva a bejárás vezetésével megbizott *Papp* Árpád miniszteri osztálytanácsost, hogy kedvező eredmény esetén e vonal megnyitására az engedélyt a helyszinén megadhassa.

A *bizottság*, amely ma reggel a közmunkatanács budai palotájában gyült össze, rövid tanácskozás után különvonaton kiutazott a helyszinére, ott a mütárgyakat, a müszaki berendezést alaposan megvizsgálta s megállapitotta, hogy a vonal minden követelménynek megfelel. A bizottsági elnök ennélfogva megadta az engedélyt arra, hogy az uj vonalat *holnap, csütörtök reggeltől fogva a forgalomnak átadják*. A vonal menetrendjét a főváros tanácsa akként állapitotta meg, hogy a vonatok reggel 6 óra 30 perctől este 9 óra 15 percig, egynegyed órai időközökben közlekedjenek. A vonalnak dijszabása tekintetében pedig a főváros közgyülése, a társasággal egyetértőleg, akként határozott, hogy az uj vonalon felnőttek 20 fillért, gyermekek 10 fillért fizetnek. Figyelembe véve a budai lakosságnak speciális érdekeit, a Ferenc József-hidtól, valamint a Lánchid budai hidlejétől az átszállás ugyanilyen árban van megengedve. A pesti oldalról a körforgalmi kocsik érintik az uj vonul budai kiinduló pontját s ezekről az átszállás 26 fillér, illetőleg gyermekeknek 16 fillér dij mellett történik. — Megemlitjük végül, hogy az uj vonal — amelyet *Hirsch* Mihály és *Hirsch* László mérnökök épitettek — 3175 méter hosszuságu, négy kitérővel, egy vágánnyal és felső vezetékkel.

(*) **A várbeli iskolaszék** ma a következőképp alakult meg. Elnök: dr. *Gombár* Tivadar kir. tanácsos, alelnök: *Márffy* Ágoston ny. államtitkár, jegyző: dr. *Keömley* Nándor pénzügyi tanácsos és gondnok: dr. *Kemény* Ferenc tanár.

A BUDAPESTI NAPLÓ telefonja.

Szerkesztőség 56—12
Kiadóhivatal 54—39

SZINHÁZ, ZENE

** **Filharmónia.** A *Filharmóniai Társaság* hangversenydobogóján ma este *Ysaye* jelent meg és a közönség határtalan lelkesedéssel ünnepelte ezt az isten kegyelméből való fejedelmét a hegedünek. A belga mester hegedüje nem hangszer, hanem élő énekorganum, csudás terjedelemmel, káprázató fénynyel, a szivverés melegségével, az érzelmek korlátot nem ismerő skálájával. *Hanslick* mondja, mint a legnagyobb dicséretet, valamelyik nagy hegedüvirtuozról, hogy hangszerének hurjai sohase emlékeztetnek arra, hogy állati belekből készültek; ugyanez áll *Ysaye*ről. *Bach* c-dur hegedüversenye, amelyet legutóbb *Burmester* ragyogó előadásában hallottunk, ma este más természetü szépségben tündökölt. A német virtouz előadása stilben ridegebb, fölfogása mélyebben bensőséges, — *Ysaye* pedig a stil zománcának megőrzése mellett brilliánsabb, adagio-tétele szilajul érzelmes, szüzi tartózkodás nélkül. Bach birodalmából egy széditő ugrással *Saint-Saëns* modern érzésvilágába jutottunk. A francia mester III. hegedü-koncertjét tökéletesebb előadásban el se képzelhetni. *Ysaye* mindenható technikával, vibarként elragadó temperamentummal, a diadalmas szellemesség fölényével énekelte el hegedüjén ezt a neuraszténiásan gyönyörü csudaköltemény. Megtörtént, a mire még nem volt példa filharmóniai koncerten: a közönség a müsor befejeztével ülve maradt és tomboló lelkesedéssel kényszeritette ráadásokra a mestert. Saint-Saëns: Cappricióját játszotta, majd Bach 4. szonátáját is rá kellett adnia. A közönség hódolt Ysaynek, akinek müvészete azokból a nagyságokból való, a hová a birálat csak hála és köszönet alakjában jut el. — A hangversenyt különben *Schumann* Julius Caesar-nyitánya nyitotta meg, majd *Csajkovszky* II. (orosz) szinfoniáját játszották a filharmonikusok, akik ismét bebizonyitották, hogy komoly müvészetük a legbecsesebb kincse zenekultúránknak. Külön elismeréssel kell megemlékeznünk *Kerner* István karnagyról, aki tüzzel és biztonsággal vezényelt. Hanem talán helyes lenne, ha a müsor egyes számai között valamivel nagyobb pauzákat tartanának. Egyik stilből hanyatt-homlok belebukni a másikba lehetetlen. (—*ly.*)

** **A Vigszinházban** szorgalmasan készülnek ugyan a munkaterv szerint soron következő darabokra, de premiere kitüzésére még nem gondolnak. *Molnár* Ferencnek nagysikerü darabja, *A doktor ur* még egyre nagy vonzóerőt gyakorol, ugy hogy a jegyek javarésze elővételben kel el. Ma is szorongásig zsufolt ház nézte végig a kacagtató bohózatot és a közönség, mely nyilt jelenetekben is tapsolt a szereplőknek, egész este ki nem fogyott a nevetésből. Többször percekre megakadt az előadás a hangos hahota miatt. A felvonások végén a főszereplőket többször hivták a lámpák elé. Holnap, csütörtökön *A doktor ur*at ismétlik.

** **Király-idillek.** *Bródy* Sándor három egyfelvonásosából, amelyeket a *Király-idillek* közös cim foglal egybe, már az utolsó próbák folynak a Nemzeti Szinházban. A magyar történelem más-más korában játszó darabokhoz teljesen uj, korhü jelmezek és diszletek készültek. *A Lajos király vádik* cimü darabban egy középkori *Mária*-dal fordul elő, amelyet *Kern* Aurél dolgozott át. *A fejedelem* cimü darabban előforduló *olasz dalt* (a cinquecentoból) *Sárosi* Ferenc karmester átdolgozásában adják elő. A *Király-idillek* pénteken, szombaton és vasárnap este kerül szinre. Főpróba a darabból nem lesz.

** **A Hektor kisasszony** e hét végre tervezett bemutatója *Hegyi* Aranka asszony gyöngélkedése következtében a jövő hétre marad. E darab próbáival párhuzamosan a Népszinház személyzete próbálja a Martos, Bakonyi és Huszka *Bóbherceg* cimü operettjét, amely e hónap 16-ikán kerül szinre *Fedák* Sári vendégszereplésével.

** **Az Országos Szinész-Egyesülettől.** Az *Országos Szinész-Egyesület* tanácsa tegnap foglalkozott a miskolczi szinház igazgatójának, *Szalkay* Lajosnak ügyével, akit egyik hetilap, mint az ottani szinház *saját* aposzfrolálta. Az egyesület tanácsa fegyelmi vizsgálatot inditott az ügyben s annak foganatositásával két tagját bizta meg, akik Miskolczra utaztak. — Az egyesület tanácsa szombaton, e hó 6-án rendkivüli közgyülést tart, melynek egyedüli tárgya a nyugdijak kiszabásának meghatározása lesz. Erre az ülésre két vidéki tanácsost hivtak be.

** **Nebántsvirág.** Hervé bájos operettje, a *Nebántsvirág*, amely az esztendők során változatlan tartja magát a közönség szeretetében, pénteken szerepváltozással kerül szinre, amennyiben Celestin pompás szerepét a Népszinház gyors népszerüségre jutott jeles tagja, *Nyárai* Antal játszsza először. A cimszerep *Küry* Klára kezében van, egyik legkedvesebb és legértékesebb alakitása gyanánt, amelyet már 115-ször játszott a Népszinház szinpadán.

** **Népszinház.** A Népszinház e heti műsorában annyiban áll be változás, hogy szombaton Sidney Jones fényes sikerü operettje, a *San Toy* kerül szinre nyolcvanket tedszer. A cimszerepét ezuttal is *Küry* Klára játszsza, aki annak idején kreálta és vele a darabot gyors népszerüséghez segitette. Csuli kacagtató szerepét *Kovács* Mihály játszsza. Kedves dolog a rég nem látott gyönyörü angol operett megjelenése a müsoron, amelynek egyik legbecsesebb darabja.

** **Sauer Emil** egyetlen hangversenye iránt, mely csütörtökön, december 11-ikén lesz a fővárosi Vigadó nagytermében, nagy érdeklődés mutatkozik. Az összeállitott müsor után itélve, mely a zeneirodalomnak legjelentékenyebb müveit tartalmazza, Sauernek Budapesten rendezett hangversenyei között ez lesz a legérdekesebb. Sauer Emil tudvalevőleg Bécsben a mesteriskolát vezeti, tanitványai között több magyar is van, kik magasabb kiképzésüket a nagy mestertől nyerik. Az illusztris mester irántuk a legjobb indulattal van és ugy nyilatkozott, hogy csak az ő magyarjaiban van a müvészethez való temperámentum.

** **Müvészeti és hangverseny-rendezési iroda.** *Horváth* Elemér hirlapiró-kollégánk és *Dayka* Balázs, a Vigszinház tagja életrevaló eszmét valósitottak meg, ugyanis *Müvészeti és hangverseny-rendezési irodát* létesitettek. Az irodának az a célja, hogy azokat az egyesületeket, kaszinókat és mindama magánosokat, akit akár jótékonycélu hangversenyeket, akár házi estélyeket rendeznek, megkiméljе az ezzel járó sok utánjárástól. Az iroda, amely összeköttetésben van a legelőkelőbb müvészekkel, müvésznőkkel és irókkal, készséggel gondoskodik ugy egyes hangversenyszámokról, mint teljes müsor összeállitásáról ugy a fővárosban, mint a vidéken rendezendő hangversenyeken. Az iroda helyisége: VII., Erzsébet-körut 37.

** **Matiné.** *Cerri* Gyuláné, *Szavlehner* Emma, a m. kir. Opera volt kiváló müvésznője, a jeles énektanárnő összes növendékeivel december 8-án délelőtt 11 órakor az Országos Tisztviselő-Egylet dísztermében Stühmer Ilka, Haris Ervin és Fligl József közreműködésével változatos müsoru matinét rendez. A gazdag programm keretében a kitünő tanárnő növendékei két részben mutatkoznak be.

** **A zsuzsu.** A párisi Gymnaseban sokat sirtak az emberek *A zsuzsu* cimü darab premierjén. A darabot egy *Bernstein* Henry nevü fiatal iró irta s igen nagy sikert aratott vele. ‚Zsuzsu' Josefin asszony gunyneve. Josefin asszony pedig szép, elegáns és szellemes özvegy, akit körülrajongnak imádói. Az imádók egyike Lecertier ur, ez a nehézkes de dusgazdag ember, nem meri megvallani Zsuzsu asszonynak szerelmét, mert sejti, hogy a szép özvegy már másnak adta a szivét. Hallgat és vár tehát. A szerencsés ifju, aki Zsuzsu asszonyt meghóditotta Royère ur, egy éppoly fiatal, mint csinos férj. Royère felesége az ugynevezett bárányasszony, aki mindent tür, sőt jó barátságban él Zsuzsuval is. Ez az aszszonyka, akit különben nagyon stilszerüen Blanchenak hivnak, tudja, hogy férje lelketlen Don Juan, de magába rejti keserveit. A darab azzal kezdődik, hogy Royere egy falusi kirándulás alkalmával, megcsókolja Zsuzsut, amiért egy hatalmas pofont kap. Ebből világos, hogy Zsuzsu szereti őt, sőt már hét év óta szereti, de kijelenti, hogy sohasem lesz az övé, mert Blanchet nem akarja megcsalni. Végre is Zsuzsu asszony enged, megigérik egymásnak, hogy Párisban találkozni fognak. A második felvonás elején Zsuzsu utazni készül, amikor fölkeresi őt Blanche s elmondja vetélytársnője előtt minden martiriumának történetét. Zsuzsut meghatja ez s bocsánatot kér a kis Blanchetől, aztán mikor Royer is megjelenik, hogy a vasuthoz kisérje Zsuzsut, a megtért asszony visszautasitja Blanche férjét. Royer, most egyszerre durva, neveletlen és követelő lesz. Haragban válnak el. A harmadik felvonás Monte Carloban folyik le, ahová Blanche gyógyulást jött keresni, mig Zsuzsu szórakozni jött. Royere itt is kisérletet tesz, hogy Zsuzsut meghóditsa, de Zsuzsu visszautasitja Royert s Lecertier urnak nyujtja kezét.

A szinmü, határtalanul tetszett a párisiaknak.

** **A francia szinészek vendégjátéka.** A Magyar Szinházban vendégszereplő társulat müsora bővült, amennyiben az igazgatóság felkérésére a rövidebb játéktartamu darabok, igy a *Loute*, a *Family Hotel* (A három grácia) és a *Coup de Fonet* előtt francia szokás szerint egyfelvonásos vagy más rövidebb darabot is eljátszanak. Igy sorát ejtik a budapesti közönség előtt is ösmert *Au téléphonnak* és Trisian *Barnard* bohóságának, a *L'anglais tel qu'on parlenak* (A tolmács) is.

** **Angol vándortársulatok.** Az angol szinházi élet egyik sajátszerüsége, azok a vidéki vándortársulatok, amelyek Londonban sikert ért darabokkal bejárják az egész országot. E társulatoknak most van a tőszezonjuk. A vándortársulatok intézményét sok százezer lontal tartják fönn. Ilyen vidéki társulat expedicióját hónapokig tartó előkészületek előzik meg. Alapos játéktervet készitenek először, azután előadatják a darabot Londonban s ha sikert aratt ak a premier után legott szerződéseket kötnek a vidéki társulatokkal, majd kiirják a plakátpályázatokat s gyakran kétezer koronával honoralják azt a festőt, aki a legrikitőbb s legföltünőbb plakátot készíti. Igen nagy költségekbe kerülnek a társulatoknak a kiadványok is, melyeket a legcsodálatosabb ötletességgel helyeznek el a nagy angol lapokban. A társaság csak elsőrangu szinészeket alkalmaz s nagy sulyt helyez arra, hogy csak nagynevü szinészekot küldjön ki a vidékre. A próbák hetekig tartanak s csak akkor kelnek utra a szinészek, mikor a darab kifogástalanul megy.

** **Gyermek-szinház.** A gyermekszinház legközelebb szinre hozza az *Eszmény Böske* cimü tündérregét. Holnap a *Csizmás kandurt* adják.

TUDOMÁNY, IRODALOM

○ **Karácsony.** Félszázad esztendeje lesz 1903-ban, hogy a *Vasárnapi Ujság* szerény eszközökkel indult a magyar olvasó-közönség meghóditására; s most, hogy ez a hóditó hadjárata sikerült, fényes irodalmi és müvészi emlékjelet állit diadalának abban az ünnepi számban, melyet *Karácsony* cimen ád ki az ujság szerkesztősége. A Franklin-Társulatnak ez a remek kiadványa minden reklámnál jobban hirdeti a magyar nyomdai technika és reprodukció müvészetének nagy fejlettségét és versenyképességét. — Az illusztrációrész gazdag, diszes és változatos. Mészöly Géza (Balatoni balásztanya), Margitay Tihamér (A mama nevenapja), Vastagh György (Találkozás a forrásnál) festményei, valamint Háry Gyula (A budai királyi várpalota 1902-ben) akvarellje és Pinturicchio (Krisztus születése) gyönyörü képe szines reprodukciókban pompáznak a vastag füzetben. A Franklin-Társulat uj müintézetének háromszinnyomásos eljárását ezekben a képekben mutatja be. A szöveg, melynek terjedelme 3—4 nyomtatott könyvbe se férne el, csupa elsőrangu irók munkája. *Jókai* Mór (Buenos-Ayresi karácsony) ismét irt egy olyan novellát, mely a Dekameron fénykorára emlékeztet, ezt mai tárcánkban közöljük. *Mikszáth* Kálmán kétszer is szerepel a füzetben; az elsőnek (Karácsonyi legendák) naiv kedvessége megkapó ellentét a másiknak (Az öreg fészek) kedélyes pajzánságával, melyben a nagy humorista a Dorottya-utcai klubbról cseveg. *Bercsik* Árpádnak nagysikerü darabját (A kurucok Párisban) egész terjedelmében kapjuk. R. *Hirsch* Nelli asszony remek szines akvarelljeivel; *Vámbéry* Ármin A magyar emigrársok konstantinápolyi életéről ir, *Herman* Ottó egy jámbor ragadozót (A kék vércsét) ismertet, *Petelei* István és *Kozma* Andor egy-egy kedves novellát irnak, *Endrődi* Sándor és *Lévay* József a muzsát szólaltatják meg mély, szivhez szóló érzéssel. Pinturicchio gyönyörü képét ketten is magyarázzák: mütörténeti szempontból *Wollanka* József irt róla, *Malonyai* Dezső pedig a Károli Gáspár nyelvezetén megirta Krisztus születésének történetét a régi kódexek stilszerü lapján és karaktereivel. Irtak még a diszes ünnepi számba: *Vargha* Gyula, *Cholnoky* Jenő és *Szomaházy* István. A gazdag tartalmu és diszes kiállitásu füzet bolti ára 3 korona.

○ **Ifjuságom.** Ezzel az igénytelen cimmel jelent meg *Zombori* Andor egy verskötete Kolozsvárott. Az *Ifjuságom* igazi poéta-ember munkája, aki igaz érzéseit rögziti meg, akinek költőileg kiformált gondolatai vannak s költői, nem egyszer fényes a nyelvezete és kitünő a formaérzéke. Mély lirikus kedély Zombori Andor, ki ifjusága szerelmeit, a forrongás korszakának az érzéseit örökiti meg gyöngéd és kedves, nem egyszer megragadó költeményekben. A szerző az idegenben is megtordult és nem egy versében tanuságot tesz arról a müvészi készségről, amelylyel lelkülete az idegen világ benyomásait feldolgozta. Az Ifjuságom szerzője igazi tehetség, akinek a neve kikivánkozik a vidék homályából és aki a vidékről is eljut majd az olvasók szivéhez, hiszen az irodalomban nincsenek távolsági zónák. A kötet Gombos Ferenc könyvnyomdájában jelent meg Kolozsvárott; ára 2 korona.

TÖRVÉNYSZÉK

§§ **A Tomka-féle betörés.** Közismert történet a Tomka doktor esete. Még az év elején történt, hogy dr. *Tomka* Samu budapesti fülorvos jelentést tett a főkapitányságon, hogy mig ő családjával külföldön járt, betörők garázdálkodtak Andrássy-uti lakásán, összevagdalták drága festményeit s elvittek minden elemelhető értékesebb holmit. A kasszáját pedig kifurták s közel százezer korona értékpapirt és ékszereket loptak el belőle. A kárvallott orvos egyuttal a biztositó-társaságnak is bejelentette az esetet, amelynél félévvel ezelőtt a vagyonát betörés ellen százhetvenhatezer koronára biztositotta. A rendőrség csakhamar kideritette, hogy Tomka saját maga követte el a betörést, hogy a biztositó-társaságtól megkapja a biztositott összeget. A kelepcébe került fülorvos erre a szégyen és büntetés elől a halálba menekült: levetette magát az emeletről. A nyomozás azonban tovább folyt s ennek során hurokra került büntársa is, a tulajdon testvérőcscse: *Maróth-Klein* Sándor bécsi lakos, aki a biztositott értékpapirok és drágakövek eladásánál a kezére járt. Mint magyar állampolgárt, Bécsből Budapestre hozták ő az itteni törvényszék csalás kisérletének büntette miatt *egyesztendei börtönre* itélte. Fölebbezés folytán az ügy a királyi táblára került, amely *Kossutány* Géza biró elnöklésével ma tárgyalta. Előadó *Devich* László volt. A vádat *Balogh* György főügyész képviselte. Marót Sándort dr. *Friedmann* Bernát védte. A sértett biztositó-társaságot dr. *Darvai* Fülöp, az özvegy *Tomka* Samuné érdekeit dr. *Polláh* Illés képviselte. A tárgyaláson jelen volt az időközben szabadlábra helyezett Marót Sándor is s mivel a bizonyitás kiegészitését rendelték el, egy pár bécsi tanut is megidéztek, köztük az elhalt Tomka nővérét, aki az alaptárgyaláson nem akart vallani. Az előadó ismertette a pőranyagot s a fölebbezéseket.

Ezután a tábla a bizonyitás kiegészitéseképpen több tanut hallgatott ki. Szünet után dr. *Baloghy* György főügyészhelyettes azt az inditványt tette, hogy dr. *Tomka* Samunét, *mint sértett felet*, a tábla zárja ki a tárgyalás keretéből, mert *Tomkáné* itt nem sértett fél, hanem csak tanu.

Polláh Illés, Tomkáné jogi képviselője, tiltakozott ez inditvány ellen. Kéri, hogy a tábla ismerje el, Tomkánét sértett félnek, mert ő, mint Tomka özvegye, itt vagyoni jogát védi a vádlottal szemben.

A vitában *Friedmann* Bernát és dr. *Darvai* Fülöp is résztvettek, mire a tanács határozathozatalra vonult vissza. Jó ideig tartó tanácskozás után a tábla végzésileg kimondta, hogy *Tomkáné mint sértett fél* a tárgyaláson *részt nem* vehet.

E határozat ellen *Polláh* Illés felfolyamodást jelentett be.

Ezután a tárgyalást holnapra halasztották.

§§ **Az utcatolvaj.** A tavaszszal történt, hogy Budapesten fényes nappal elloptak egy utcát. Az eset a'ért keltett feltünést, mert páratlanul áll a lopások krónikájában. A nevezetes férfiu, aki ezt a dicső tettet elkövette, *Hamrák* Mátyás János, egy huszonötesztendős napszámosember. Hamrák 1809 május 2-ikán egy sereg munkással megjelenta Rottenbiller-utcában s az iskola-épület előtt lévő faburkolatot fölszedette. A fát szekérre rakatta s az egyik szállitmányt *Kartner* Jánosnénak, a másikat *Placht* Józsefnénak adta el, összesen hetvenkét koronáért. Ezen a pénzen nyugodtan élt három hétig, még az az aggodalom sem zavarta az álmát, hogy keresik, mert a rendőrségnek még sejtelme sem volt róla, ki követte el a példátlan lopást. Elfogyván a pénze, *Hamrák* kirándult Német-Palánkára *Füle* Péter barátjához, akinek a vendégszeretetét azzal hálálta meg, hogy feltörte a szekrényét s minden ingóságát, a többi közt négy aranygyürüjét, ellopta. E közben a rendőrség mégis csak megtudta, hogy Hamrák lopta el a Rottenbiller-utca faburkolatát s lázasan kereste a leleményes tolvajt. Hamrák neszét vette a körözésnek s külföldre szökött. Előbb Münchenben tartózkodott s onnét el*szegődött boer generálisnak* Brünnbe, a Kremsier-féle *cirkuszba. Augusztus elején*, éppen előadás közben, egy detektiv bizalmas szóra félrehivta Hamrákot s kérte, hogy kövesse. *Hamrák* levetette a boer uniformist s feltünés nélkül követte a detektivet a rendőrséghez. Utközben azonban meggondolta a dolgot. A csomagot, melyet magával vitt, a detektiv fejéhez vágta s megszökött. Egyenesen Budapestre jött s maga jelentkezett a királyi ügyészségnél. Ma lopásért állott törvényt egyik itélőtanács előtt, melyben *Cseke* biró elnökölt. A vádlott, akit dr. *Fried* Vilmos védett, azt mondta, hogy a burkolatot egy *Schwartz* nevü mérnök utasitására szedte föl. Egyebet nem tudott erről a mérnökről, aki kétségkivül költött személy. A német-palánkai lopást pedig kereken letagadta.

A törvényszék a perbeszédek után Hamrák Mátyás Jánost bünösnek mondotta ki kétrendbeli lopás büntettében, egyrendbeli sikkasztás vétségében s ezért *kétévi fegyházra* itélte. A máv. által panaszolt csalási vád alól a vádlottat felmentette, mert a feljelentés elkésetten tétetett meg. Az itéletben az ügyész megnyugodott, vádlott és védője felebbeztek.

SPORT

** **Főuri vadászatok.** Gróf *Festetics* Tasziló somogy-berzenczei vadászterületén november hó közepén tartották meg a nagy vadászatoknak egy részét, amelyekben résztvettek a következők: herceg Hohenlohe-Oehringen, gróf Khewenhüller Rudolf, herceg Hohenlohe Konrád, gróf Esterházy Sándor, gróf Festetics Vilmos, J. Rennie Esqu. a háziur, gróf Festetics Tasziló és fia, György gróf. Az első napon a lankóczi vadászterületen esett 1224 darab, a második napon a berzenczei remiszekben esett 1177 darab s a harmadik napon Rigóc és Bartóköz vadászterületen 1773 darab, vagyis a három napi vadászaton összesen 4177 darab vad, ezek között 1005 darab nyul, 2663 fácán és 464 fogoly, a többi pedig különféle vad,

** **A Cricketterek Budapesten.** A Budapesti Torna-Clubnak legelső ellenfelei tudvalevőleg a bécsi Cricketterek voltak, kik az első magyar football-csapat megalakulásakor mérkőzésre hivták a B. T. C.-ot. Ezóta a Cricketterek sorra mérkőztek magyar csapatokkal, de bizonyos differenciák miatt ez idő szerint csakis a Budapesti Torna-Clubbal, Magyarországnak öt éven át legjobb csapatával mérik össze erejöket. Legutolsó találkozásuk a Challenge Cup vándordijáért s a pozsonyi kiállitási emlékdijért folyt küzdelem volt, mely 3:1 eredménynyel a bécsiek

javára dőlt el. A B. T. C. ezuttal legerősebb csapatát állítja sorompóba s revanchot készül venni e hó 7-én tavaszi legyőzőjén.

Nyilttér.

BRAMMER ÖDÖN
női divat-áruházának összes osztályaiban a karácsonyi nagy vásár kezdetét vette és tart december hó 24-ig,
BUDAPEST Bécsi-utca 4. sz.
„BRAMMER POSZTÓ."

Horváth Elemér és Dayka Balázs
Művészeti és hangversenyrendezési irodája
Budapest, VII. Ker., Erzsébet-körut 37. szám.
Elvállalja egyesületeknek, kaszinóknak, hangversenyek, családoknak házi estélyek rendezését, úgy a fővárosban, mint a vidéken. Összeköttetésben áll a legelőkelőbb művésznőkkel, művészekkel és írókkal. Eljár mindenféle művészeti ügyben

A közeledő ünnepekre
alkalmas ajándékul ajánlhatók a **földmivelésügyi magy. kir. minisztérium** felügyelete alatt álló és a **Magyar Bortermelők Országos szövetkezete** által vezetetett:
M. k. orsz. közp. mintapince
elsőrendü palackborai.
Minden egyes palack nyakán a mintapince védjegye van alkalmazva akként, hogy az a palack felbontásával szükségképpen megsemisittetik, minél fogva csakis védjegyünkkel ellátott palackok tartalmáért szavatolunk. Kisebb csomagokra terjedő megrendelések is legpontosabban és késedelem nélkül teljesittetnek.
Elárusitó főraktár: Budapest, V., Akadémia-utca 8. (Telefon: 36—48.)
Budapesti fiókok: IV., Egyetem-utca 3. szám. (Telefon 712.) és VI., Teréz-körút 3. szám. (Telefon 27—06.)
Árjegyzékek kivánatra készséggel bérmentve küldetnek.

LEVÉLPAPIROK. NÉVJEGYEK
POSNER
V. JÓZSEF-TÉR 14.

SZENZÁCIÓS OLCSÓ
karácsonyi ajándék céljra legalkalmasabb modern lakásdiszek, képek, szalontárgyak, bronz- és sokféle apró mütárgyak, kaphatók
HEGEDÜS ZSIGMONDNÁL
Andrássy-ut 17. szám alatt.
Az üveg- és porcellán-diszek végleges kiárusitása miatt minden elfogadható árban kaphatók.

SOMATOSE
(oldódó husfehérnye)
orvosi szaktekintélyek véleménye szerint **„tápkészitmények ideálja"** betegeknek és gyengéknek.
Idegeket és izmokat erősiti.
Gyógyszertárakban és gyógyanyagkereskedésekben.

(Az e rovat alatt közlötteknek sem tartalmáért, sem alakjáért nem felelős a szerkesztőség.)

TÁVIRATOK

Kereskedelmi szerződésünk Németországgal.

Bécs, december 3. A *Neues Wiener Tagblatt* holnapi számában feltétlenül megbizható értesülések alapján azt közli, hogy ha a német kormány felmondja az Ausztria-Magyarországgal fennálló kereskedelmi szerződést, *a mi monárkiánk a német birodalmigyülés által megszavazandó vámtarifa alapján nem fog tárgyalásokba bocsátkozni Németországgal*, mert mi reánk nézve teljesen értéktelen volna egy olyan kereskedelmi szerződés, amely ilyen vámtarifán alapulna.

A kereskedelmi szerződésnek az olasz kormány részéről várható felmondása tekintetében az osztrák kormány még nem határozott.

Bécs, december 3. *Az agráriusok parlamenti szabad-szövetsége* ma küldöttségileg kereste föl a miniszterelnököt és fölvetette azt a kérdést, hogy miután Németország 1903. január 1-én nyilván fel fogja mondani a kereskedelmi szerződést, vajjon az osztrák kormány ebben az esetben képes lesz-e az ebből támadó nehézségeket legyőzni. A miniszterelnök azt válaszolta, hogy a küszöbön álló tárgyalások során minden erejével meg fogja oltalmazni a gazdasági érdekeket, ami pedig azt illeti, hogy e tekintetben nem számithat az osztrák parlament hathatós támogatására, az nem az ő hibája. *Koerber* hangsulyozta továbbá, hogy Ausztriában annyiban kedvezőtlenebb a helyzet, mert mig más államokban rendesen funkcionáló parlamentre támaszkodhatnak a kormányok, addig a küszöbön lévő életbevágó fontosságu gazdasági tárgyalások *olyan siralmas viszonyok közepette találják az osztrák Reichsrathot, amelyek, sajnos, keservesen meg fogják magukat bosszulni.*

Osztrák pártok ügyei.

Bécs, december 3. *A csehországi német képviselők* egyeztető bizottsága ma befejezte tanácskozásait és elaborátumát átadta a német pártok elnökeinek. A három német pártárnyalat képviselői már ma délután megvitatták és egyhangulag elfogadták a tervezetet, amelyet holnap a kormány és a cseh-klub elé terjesztenek és egyuttal nyilvánosságra is hozzák az elaborátumot.

A spanyol kormány lemondott.

Madrid, december 3. (Kamara.) Felolvasták *Sagasta* miniszterelnök közlését, mely szerint az egész kormány lemondott. Az ülést ezután berekesztették.

A török adminisztráció reformja.

Konstantinápoly, december 3. Az európai tartományokra vonatkozó rendszabályok, amelyeket ma hivatalosan közzétettek, a következőket rendelik: A csendőrség mohamedánokból és keresztényekből fog állani. Csendőrtisztek és rendőrbiztosok elmozditásához és kinevezéséhez a válik hozzájárulása szükséges. Rendőrbiztosokká vagy rendőrügynökökké olyan mohamedánok és keresztények nevezetnek ki, akik olvasni és irni tudnak. A váliknak kötelességük felügyelni a mezőgazdaság, a középitkezés és az ipar haladására. A közmunkák igazgatóit mellékjük osztják be. A közuti kényszermunkák rendszere megmarad ugy, mint eddig. A vilajetek bevételeinek 5%-a közmunkákra fordítandó. Olyan helységek, amelyekben ötvennél több ház van, *népiskolát* kapnak. Az iskolák számát minden kerületben szaporitani fogják. A vilajetek külső szolgálatát végző igazgatók és dragománok a külügyminiszter hozzájárulásával neveztetnek ki és ismerniök kell a nemzetközi jogot, a szerződéseket és minden egyebet, ami a külügyi szolgálatra vonatkozik. *Törvényszékek* mindenütt állittatnak ahol a szervezeti törvény rendeli. A birósági hivatalnokokat ezentul az igazságügyminiszter nevezi ki a mohamedánok és keresztények közül egyenlő arányban. A törvényszékeknek teljesen függetlenül és minden befolyástól menten kell müködniök, ugy, ahogy a törvény előirja. Akik ez ellen vétenek, azokat a válinak és az uj főfelügyelőnek azonnal fel kell jelentenie az igazságügyminiszternél, aki azonnal felfüggeszti őket és elrendeli a vizsgálatot. Az uj rendszabályok végrehajtásával a főkormányzók bizatnak meg.

A marseillei sztrájk.

Marseille, december 3. A tengerészek sztrájkja ugy látszik, uj stádiumba lép. Rouvier tengernagy délelőtt értekezett a sztrájkszindikátus elnökével és titkárával, akik közbenjárását ellogadták abban az irányban, hogy rábirja a hajótulajdonosokat, hogy tárgyalásokba bocsátkozzanak a sztrájkolók megbizottaiva. Jelen'eg a hajótulajdonosok gyülést tartanak.

Közgazdasági táviratok.

Bécs, december 3. (A *Budapesti Napló* telefonjelentése.) Vásárlási kedv hiányában egyáltalán semmi figyelemremélto üzlet nem fejlődhetett ki buzában és rozsban, ugyszintén takarmányárukban sem. A készáruk piacán az irányzat kedvetlen hanyatló volt s ha az árfolyamok nem estek, az annak tulajdonitható, hogy a kinálat sem növekedett. Nagy csönd uralkodott a határidőpiacon, mert a newyorki árfolyamok javulását ellensulyozta az enyhére fordult időjárás.

Köttetett: Buza tavaszra 7.69—7.71—7.69 korona; egyébként jegyeztetett zárlatkor: rozs tavaszra 6.83—6.84, zab tavaszra 6.60—6.62 korona.

New-York, december 3. (*Terménytőzsde.*) (*Zárlat.*) *Gyapot:* New-Yorkban helyben 8.50 (8.55). Decemberre 8.25 (8.25). Márciusra 8.18 (8.26). New-Orleansban helyben 7.15/16 (7.15/16). — *Petroleum:* Stand white New-Yorkban 8.05 (7.90). Stand white Philadelphiában 8.— (7.85). Refined in Cases 9.35 (9.20). Credit Balances at Oil City 144.— (142.—). — *Zsir:* Western steam 10.10 (11.55). Rohe és Brothers 11.30 (11.25.) — *Tengeri* irányzata engedő. Decemb.-re 60.1/4 (59.3/4). Januárra 54.— (53.3/4). — Májusra 48.1/4 (47.3/4). *Buza* irányzata engedő. — Piros őszi helyben 76.3/4 (77.—). Decemberre 79.3/8 (80.1/8). Márciusra —.— (—.—). Májusra 79.1/4 (79.5/8). Jul.-ra 78.— (—.—). Gabona szállitási dija Liverpoolba 1.1/2 (1.1/2). — *Kávé:* fair Rio 7. sz. 5.1/4 (5.1/4). — Dec.-re 4.45 (4.40). Márciusra 4.45 (4.45). — *Liszt:* Spring Wheat clears 3.05—3.10. (3.05—3.10) *Cukor:* 3.5/8 (3.5/8). *Ón:* 23.75—23.95 (24.——24.30). — *Réz:* 11.50—11.50 (—.———.—). (A zárójelben lévő számok a tegnapi árakat jelzik.)

Chicago, december 3. (*Terménytőzsde.*) (*Zárlat.*) *Buza* irányzata engedő. — Dec.-re 73.— (72.1/8). — Jan.-ra —.— (—.—). — *Tengeri* irányzata engedő. — Dec.-re 54.1/2 (55.1/8). — *Zsir:* Jan.-ra 10.22 (10.10). Máj.-ra 9.62 (9.47). — *Szalonna* short clear —.— (8.87—8.87). — *Serteshus:* Jan.-ra 16.— (15.82). — (A zárójelben lévő számok a tegnapi árakat jelzik.)

KÜLÖNFÉLÉK

Az albatros.

— *Radó Antal fordítása.* —

A matróz néhanap, mulatság kedveér',
Egy albatrost fog el: nagy vízi madarat,
Amely egy-egy hajót útjában elkisér
S vele a hab fölött tovább és tovább halad.

S alighogy ottan áll a hajósnép előtt:
A lég ura, ki szállt merészen s délcegen,
Fehér nagy szárnyait, mint két nagy evezőt,
Aként csüggeszti le, tunyán és félszegen!

E büszke utazó milyen otromba, rest!
Mi csúnya s kómikus — s pár perce csak, mi szép!
Ez piszkálgatja őt és ingerkedni kezd,
Az majmolója lesz, milyen bicegve lép!

A költő szintolyan, mint e felleg-király!
Vész, nyilesö között tud büszkén szállani,
De gúnyszivaj között, ha lent a porban áll:
Gátolják lépteit órjási szárnyai.

Baudelaire.

+ **Mark Twain első keresménye.** Az amerikai humoristát nemrég megkérdezte egy ismerőse, hogy emlékszik-e még rá, mikor és mivel kereste meg az első pénzét?

— Oh, igen, — felelte Mark Twain és elgondolkozva gyujtott rá szivarjára — emlékszem és pedig egészen tisztán. Gyerekkoromban olyan iskolába jártam, ahol a pálca, mint pedagógiai kellék, nem volt valami rendkivüli jelenség. Az iskolában szigoruan tiltva volt a padokat bármiféle módon megrongálni s aki ez ellen a tilalom ellen vétett, annak vagy öt dollárnyi büntetéspénzt kellett fizetni, vagy nyilvános megvesszőzésben részesült. Megtörtént, hogy egyizben könnyelmüen áthágtam ezt a tilalmat, aminek természetes következménye az lett, hogy elém állitották azt az alternativát, hogy vagy fizetem az öt dollárt, vagy elvernek. Én töredelmesen meggyóntam atyámnak hogy milyen büntetésnemek között választhatok. Atyám nyilván ugy gondolkozott, hogy az engem fenyegető vesszőzés az evvel egybekötött nyilvánosság miatt talány kissé kemény büntetés volna s ezért átadta nekem az öt dollárt. Életemnek ebben a szakában öt dollár óriási összeg volt előttem, *míg* az ütleg éppenséggel nem tartozott a ritkaságok közé, szóval — s itt Mr. Twain óvatosan leverte szivarjáról a hamut — szóval, igy kerestem meg az első öt dolláromat.

•

+ **A hold növényzete.** Arról a kérdésről, hogy van-e a holdban növényzet, már nagyon sokat vitatkoztak a tudósok. Általában az a vélemény gyökerezett meg, hogy miután nincs levegő a holdban, semmiféle élet sincs ott. Most *Pickering* amerikai csillagász, akit a *Lowell*-el együtt tett Mars-megfigyelések tettek ismertté, azt állitja, hogy több iriss hómezőt látott a holdban és pedig több kis kráteren nemcsak a napban erősen fénylő fehér vonalakat, hanem nagyobb területeket is, melyek közül több *változó* volt. Ez utóbbiak kivétel nélkül 55° északi és 60° déli holdszélesség közötti területen feküdtek és mindig keskeny hasadékokat, vagy kis területeket öveztek szimetrikusan. Ennek a jelenségnek a legegyszerübb magyarázata a holdban bizonyos évszakokban fellépő vegetáció lenne. Ezzel ismét kérdéssessé válnék az, hogy van-e a holdban viz és levegő? A régibb megfigyelések kizárják vastag, felhős levegőréteg létezését, ugy hogy legfeljebb igen vékony, száraz rétegről lehetne szó, ami még elegendő gyenge vegetációra. Pickering azt is tagadja, hogy a hold vulkánjai már kialudtak; állitólag többizben tapasztalta régi kráterek eltünését és ujak megjelenését. Mindenesetre még több gondos megfigyelésre van szükség, hogy ezek az érdekes kérdések eldönthetők legyenek.

•

+ **A honorárium.** A *Gil Blas* beszéli el, hogy *Balzac* egy napon Theophile *Gautier*hez, az ismert költőhöz és müvészeti kritikushoz ment és azt az ajánlatott tette neki, hogy irjon róla valamelyik nagy párisi folyóiratban egy cikket kétszáz frank honorárium ért. Gautier akkor szerény körülmények között élt és rögtön megirta a kivánt cikket. Néhány nappal később Balzac megjelent Gautiernél és az örömtől ragyogva átnyujtott neki száz frankot ezekkel a szavakkal:

— Itt van a honorárium a cikkedért!

— De hiszen kétszáz frankban állapodtunk meg — szólt Gautier.

— Az igaz — szólt Balzac — de gondold meg, ha én nem lennék, egyáltalában nem irhattál volna rólam cikket! Tehát fizeszük meg a kétszáz frankot.

•

+ **A királyok konyhája.** Egy angol folyóirat érdekes dolgokat ir a királyi paloták konyhájáról. A régi rezsimben jó volt a konyha mindig az angol udvarban; de Viktória királynő alatt a szakácsmesterség művészeti része háttérbe szorult. Az első szakácsot többizben felváltották. Ezt az állást rendszerint francia töltötte be, de néha angol szakács is volt. A második konyhafőnök, akinek első mesterszakács a neve német volt többnyire. A szakácsfizetés többszáz font sterlingre rugott, de Viktória királynő nem akart versenyezni soha az inyencekkel, azért mert jól fizette a szakácsokat. A bevásárlásokat az udvari fővigyázó végzi, aki egyuttal a napi utasításokat is kiadja a szakácsoknak. A menüt rendesen az előtteváló nap estéjén állapitják meg és mindenki megkapja reggel a munkáját. Edvárd király rendszeresitette a konyhakönyvezető állását; ennek kötelessége a készleteket kiosztani. Az angol udvar legszebb konyhája Windsorban van. Ebben a konyhában egy egész ökröt meg lehet sütni. Vilmos német császár sokszor felülvizsgálja a konyhaszámadásokat. Berlinben a főszakács német, akinek még egy német és francia segédje van. A francia nyelv használata az étlapokon azonban szigoruan tilos. Közönséges napokon négy mázsa hust főznek a német udvarban. Vendégségek alkalmával még segitséget is kapnak a szakácsok. A cár konyhájának az élén egy elszázi ember áll, aki azelőtt katona volt. Ez különösen izletes levesek elkészitéséhez ért és a kaviár elkészitésére receptgyüjteménye van. Az étlap félig angol, félig francia. A cári konyhában egyébként állandóan két-három felügyelő ácsorog, akiknek a feladata a gyanus dolgokra figyelni és a cári asztalra kerülő ételeket megkostolni, hogy nincsenek-e megmérgezve. Ezt a munkát a kelleténél is nagyobb buzgósággal teljesitik. Rómában, Madridban és Stockholmban bennszülött szakács van a királyi udvarban. Abdul Hamid szultán ezelőtt megelégedett francia szakácsokkal, a német császár látogatása után azonban három német szakácsot fogadott. A szultán ételeit ezüst edényekben főzik. Ezeket az edényeket, mielőtt a szultán asztalára kerülnek, a nagyvezér sajátkezüleg lepecsételi és csak a szultán jelenlétében távolitják el a pecséteket. Egy kamarás rendszerint megkóstolja előbb az ételeket. A legcsodálatosabb fejedelmi konyha a khinai. A konyhaszemélyzet hetvenhat szakértőből áll. Ezeknek különösen érteni kell a medvetalp, antiloptark és a majomnyelv elkészitéséhez és egy egész elkülönitett osztály foglalkozik a madárfészek-leves főzésével.

*

+ **Szeszmotoros csónakok.** Hamburgban nagyon érdekes próbajáratokat rendeztek a minap az Elba folyón két szeszmotoros csónakkal, amelyek közül az egyik luxus-csónak, a másik pedig az orosz haditengerészet részére készült nagy tengeri csónak volt. Mindakét csónak tizenhat lóerejü négy hengerü szeszmotorral volt felszerelve. A kisérletek kitünően sikerültek. Németországban, ahol a szesz ipari célokra olcsón beszerezhető, ezekkel a kisérletekkel a szesz ujabb alkalmazási teret nyert, mert a most használt benzin- és petroleummotorok kellemetlen szagot terjesztenek, a szeszmotor pedig szagtalan.

KÖZGAZDASÁG

Ipar és kereskedelem.

Osztrák-Magyar Bank. A jegybank állása november 30-án a következő volt: Bankjegyforgalom 1.572,843.000 korona (+ 32,563.000 korona). Erckészlet 1.471,457.000 korona (+ 6,639.000 korona.) Váltótárca 288,047.000 korona (+ 14,068.000 korona). Lombard-üzlet 45,428.000 korona (— 152.000 korona.) Adómentes bankjegytartalék 293,517.000 korona (— 25,849.000 korona.)

Az Országos Iparegyesület végrehajtó-bizottsága tegnap *Matlekovits* Sándor elnöklete alatt tartott ülésén a kereskedelmi miniszter több rendbeli leiratát intézte el. A tarifa-bizottságba az egyesület ujból *Thék* Endre alelnökét jelölte. A budapesti kereskedelmi és iparkamara a *városi vámra* nézve kikérvén az egyesület véleményét, ez bemutatja az e tárgyban *Thaly* Zsigmond *Neuschlosz* Marcel és az igazgató által kidolgozott részletes emlékiratot. *A részletfizetéses gépvásárlás* tárgyában az országos magyar gazdasági egyesület által kidolgozott mintaszerződéssel az egyesület is foglalkozni fog és több mezőgazdasági gépgyárost fog e tárgyban meghallgatni. Az *ipari minták védelméről* készitett törvényjavaslat tervezetére vonatkozó észrevételeit és kivánságait az egyesület *Kelemen* M. István tüzetes javaslatai alapján emlékiratba foglalta és a kereskedelmi miniszterhez felterjesztette. Orvendetes tudomásul vette a bizottság az orosházai Ferenc József *tanonc-otthon* megnyitásáról és működésének megkezdéséről szóló jelentést és *Thék* Endrének ez intézet létesitése körül szerzett érdemeit melegen méltányolta. Végül tekintettel az *iparpártolás* ügyében folyvást érkező kérdezősködésekre és általában megnyilvánuló élénk érdeklődésre, a végrehajtó-bizottság javaslattételre kérte föl az iparpártolási szakosztályt a mozgalom ébrentartására és országos szervezésére vonatkozólag.

A Budapesti Kereskedelmi-Társulat *Hüttl* Tivadar elnöklete a att ma igazgatsági ülést tartott. Az elnök jelentést tett a testületi kiküldötteknek a polgári perrendtartási tervezet 34. §-a tárgyában és a kereskedelmi bíróságok, valamint a kereskedelmi ülnöki intézmény megszüntetése ügyében a budapesti kereskedelmi és iparkamarában tanácskozásokon való részvételéről. A kis- és középkereskedők kötelező társulására és egységes képesitésére vonatkozó intézkedéseknek az ipartörvénybe való felvétele iránti kérelme tárgyában a testület a kereskedelmi és iparkamara elutasító határozatát támogatja. A városi vámszabályzatra vonatkozólag adandó vélemény tárgyában a testületi tagokhoz, illetve a kereskedelmi szakmák egyes képviselőihez kérdőiveket küldenek szét. A kivitelünk fejlesztése érdekében létesitendő egyesület részére szükséges szabályok és javaslatok előkészitése végett alakitandó szükebb bizottsága baranyavári *Ullmann* Emil és *Klein* Gyula Zsigmond testületi tagokat küldték ki. A jövő évi költségvetést 39640 korona kiadással állapitották meg, amelyből 7650 korona a kereskedelmi akadémiának, 4200 korona a Ferenc József kórháznak, 8200 korona az alsófoku kereskedelmi szakiskolának, a kereskedő-ifjak társulata esti szaktantfolyama és a keleti kereskedelmi akadémiának 600—600 koronát irányoztak elő. Emberbaráti intézmények és elszegényedett tagok segélyezésére 4800 koronát szavaztak meg, amely összegből 200 korona a hirlapirók nyugdijintézete javára esik.

A Dunagőzhajózási Társaság közli, hogy az árufelvétel *Korneuburg*, *Nussdorf*, *Bécs*, *Pozsony*. *Budapest*, *Mohács* (helyben), *Zimony* és *Belgrád* állomásokon és állomások számára a mai napon ujból megnyilt. A vizállás javulása esetén az árufelvétel *Regensburg*, *Passau* és *Linz* állomásokra nézve is meg fog nyilni. A forgalom *Gönyő—Győr* között kis vizállás következtében továbbra is beszüntetve marad.

Buffet-kocsi közlekedés. A M. Kir. Államvasutak igazgatóságától vett értesités szerint a *Budapest—Gyékényes* között az 1004. és 1008. sz. gyorsvonatokkal közlekedő buffet-kocsi folyó évi december hó 1-étől kezdve az 1004. és 1901. sz. gyorsvonatokkal Budapest—Uj-Dombovár között fog közlekedtetni. Budapest keleti pályaudvarról indul 6 óra 50 perckor este, Uj-Dombovárra érkezik 9 óra 45 perckor éjjel, Uj-Dombovárról indul 10 óra 12 perckor dé előtt, Budapestre érkezik 1 óra 30 perckor délután.

Fizetésképtelenségek. A bécsi *Creditoren Verein* a következő fizetésképtelenségeket jelenti: *Erdős* Vilmos kereskedő *Budapest* (Váci-utca 35.), *Weisz* Jakab kereskedő *Högyész* (Tolnamegye), *Frank* Zsigmond kereskedő *Miskolcz*, *Csákány* János kereskedő *Besztercze*.

Szeszárak. A kontingens nyerssszesz ára *Budapesten* 37.50 korona pénzben. 38.50 korona áruban. *Bécsben* a kontingentált készáru 36.60 korona pénzben, 37.— korona áruban.

Sertéskonzumvásár. (A székesfővárosi sertésvásár és közvágóhid intézősége.) December 3-án. Felhajtás: Zsirsertés, ugymint öreg I. rendü 350 kilogrammon felül — darab, II. rendü 280—350 kilogrammig —— darab, kanló — darab, silány — darab, fiatal nehéz 300 kilogrammon felül — darab, közép 220—300 kilogrammig — darab, könnyü 220 kilogrammig — darab, süldő — darab, malac — kilogrammig —— darab. Összesen — darab. Hussertés ugymint nehéz 300 kilogrammon felül — darab, könnyü 250—300 kilogrammig — darab, süldő — darab, malac 40 kilogrammig — darab. Összesen — darab. Felhajtás összege 669 darab. Előző napi maradvány 696 darab, összesen 1365 darab. Eladatott 866 db. Maradvány 499 db. A vásár irányzata közepes. Az árak szilárdak. — Következő árak jegyeztettek: Zsirsertés: Öreg I. r. 350 kgr.-on felül —— fillérig, II. rendü 280—350 kilogrammig 84—86 fillérig, kanló —— fillérig, silány 76—80 fillérig, fiatal nehéz 300 kilogrammon felül 88—94 fillérig, fiatal közép 220—300 kilogrammig 78—88 fillérig, fiatal könnyü 220 kilogrammig 74—84 fillérig, süldő —— fillérig, malac —— fillérig. Hussertés: Nehéz 300 kilogrammon felül —— fillérig, könnyü 140—300 kilogrammig —— fillérig, süldő —— fillérig, malac 40 kilogrammig —— fillérig. Árak minden levonás nélkül kilogrammonkint, élősulyban.

REGÉNY

A sötét titok.

— Bünügyi regény. —

(14)

Lehetetlen, hogy ebben a lyukban, ahol még egy ember is alig tudott mozogni, egy ember agyonütötte volna a másikat. Legfeljebb azt lehetett föltenni, hogy a tettes ide akarta elrejteni áldozatát. Az ellen szól azonban a vérnyomok teljes hiánya. És ha a gyilkos csakugyan felfedezte ezt a földalatti helyiséget, vagy már előbb ismerte, miért nem hagyta ott a holttestet, hanem megint visszacipelte a virágágy mellé.

Sellin kiugrott a gödörből, a márványlapot megint helyére tolták, mind az öten ujra átkutatták a görög templomot és aztán kiléptek a szabadba.

A rendőrfelügyelő igy válaszolt a néma kérdésre, melyet társainak arcvonásairól leolvasott:

— Amennyire én az ügyet eddig meg tudom itélni, a földalatti barlang semmiféle összefüggésben nincs a gyilkossággal. A vérnyomokat a lépcsőkön és a padlón ugy magyarázom, hogy a gyilkos a templomban akarta elrejteni áldozatát. Miután eredménytelenül nézett körül — a mélyedést nyilván nem vette észre — áldozatát megint visszavitte a parkba.

— Az ön feltevése nem valószinütlen, szólalt meg most Stein Ozvald, — de mégis több oldalról megtámadható. Igy például, miért nem hagyta a gyilkos odakünn áldozatát mindaddig, mig meg nem győződött arról, hogy a templom belsejében elrejtheti. Az eredmény arra vall, hogy a kivánt rejtekhelyet nem találta meg és ezért megint el kellett cipelnie a holttestet. Némi megfontolással ezt az eshetőséget előreláthatta volna. Mirevaló volt tehát a céltalan és iszonyatot keltő munka?

— Nos, ezt nem olyan nehéz megmagyarázni, biró ur, — válaszolt Sellin. — A tettes hijján volt éppen annak a megfontolásnak, amelyet ön nála feltételez. En sok gonosztevőnél, még öregeknél is azt tapasztaltam, hogy tettük elkövetése után nincs többé másra érzékük, mint arra, hogy annak nyomait eltüntessék, és a leghidegebb vérü gyilkos elveszti a fejét a bün elkövetése után. Itt azonban kétségtelenül olyan tettessel van dolgunk, aki ujonc még e szörnyü bün terén. A gyilkos aki eddig talán tisztességes ember volt, lehajol áldozatához, megrázza az öreget, felszakitja ruháit, — hiába, — a lélekzet eláll, érverés nincs, — ez az ember halott. Ekkor őrült aggodalom és kétségbeesés szállja meg a tettest. Önfenntartási ösztöne azt mondja neki: Szerencsétlenné tetted magadat egész életedre, — a fegyház, talán a vérpad lesz büntetésed. — A boldogság elveszett számodra, rád csak szégyen és gyalázat vár, átok, nyomor, szenvedés, halál. Aztán megszólal a remény: „Ha eltudnád tüntetni tetted nyomait, ha hamis utra irányitanád a biróságot?" Leveszi áldozatáról óráját és láncát, hogy azt a gyanut keltse, hogy olyan valaki ütötte agyon az öreget, aki pénzére és ékszereire áhitozott. Rémületében megfeledkezett a gyürüről, aztán vállára veszi a holttestet és céltalanul tévelyeg a parkban — megpillantja a templomot: Ott talán leteheted terhedet és nem fognak egyhamar ráakadni. — Belép a templomba, körültekint... és mert nem talál rejtekhelyet, megint kirohan a szabadba... és kifáradva ledobja áldozatát erre a helyre! Nem valószinü-e mindez, uraim?

A hallgatás szünete állt be, amelyet Konicki szakitott meg:

— Siessünk uraim; egy óra mulva beesötétedik és még sok vizsgálni valónk lesz a parkban. Ahogy ön, hadnagy ur, nagyon helyesen megjegyezte, azon a helyen, ahol a gyilkosság történt, a vértócsának markáns nyomát kell találnunk.

— Vagy pedig, válaszolt Sellin, a gyilkos elásta ezt a vértócsát és a felturt földet megint elsimitotta... Első kötelességünk tehát kutatni a vértócsát, talán a szerencse kedvez és megtaláljuk.

Sellin kivánságára a társaság kettévált és két csoportban folytatták a vizsgálatot. Konicki, Stein és az őrmester külön és Artur Tribukett csendőrrel egy másik csoportban.

A két utóbbi különösen behatóan kutatta át a parknak azt a sarkát, ahol a kutyának hullája feküdt. A csendőr itt is gondosan megrajzolta a földbe a feltalálási hely körvonalait.

Sellin a biró által felvett jegyzőkönyv adatait teljesen megerősitve találta. Az elegáns csizmáju ember átugrott a falon és agyonütötte a kutyát, amely megelőzőleg megrohanta. Egy kalapkarima nagyságu vértócsa mutatta azt a helyet, ahol a kimult kutya fejével feküdt.

Sellin az elegáns csizmák nyomait kereste. De az eső nagyrészt elmosta azokat és csak a fal közelében követhették mintegy tiz lépésnyire. Itt Artur letérdelt a földre és kutatott... Nemsokára megtalálta azt, amit egyelőre keresett.

— Tribukett, szólt, hajoljon le megint és nézze. Itt van a balláb lenyomata — itt a jobb lábé — itt megint a balé — itt megint a jobb... Nem következtet ön ebből semmire?

A csendőr egy darabig rábámult a nyomokra... aztán kissé zavartan mondta:

— Nem, hadnagy ur!

— De ember! — jegyezte meg Artur. — Nem látja, hogy a bal csizma nyoma mindenütt sokkal mélyebben hat a földbe, egyáltalán sokkal világosabb, mint a jobb.

— Ugy van... hadnagy ur...

— És nem látja ön, hogy a ballábbal tett lépés mindig sokkal hosszabb, mint a jobbláb lépése? ... Csaknem mindenkor kétszer oly hosszu. Hogy a jobbláb helyenkint egészen közvetlenül a balláb mellé helyezkedett?

— Eszrevettem, hadnagy ur...

— És nem következtet abból semmire?

A budapesti gabonatőzsde.

Budapest, december 3.

Jobb vételkedv mellett 17.000 métermázsa buza került a forgalomba néhány fillérrel magasabb árakon. Más gabonanemüekben nem változtak az árak.

Eladatott:

Buza. Tiszavidéki: 1006 mm. 80·5 k. 8 K. 32½ f., 200 mm. 81 k. 8 K. 30 f., 1000 mm. 81 k. 8 K. 25 f., 200 mm. 81 k. 8 K. 27½ f., 100 mm. 81 k. 8 K. 05 f., 100 mm. 80·5 k. 8 K. 20 f., 100 mm. 79·5 k. 8 K. 15 f., 100 mm. 78·5 k. 7 K. 90 f., 100 mm. 77·5 k. 8 K. 10 f., 100 mm. 77·5 k. 8 K.

Fejérmegyei: 400 mm. 80 k. 8 K. 22½ f., 400 mm. 77 k. 8 K. — f., 1300mm. 76·3 k. 8 K.

Pestmegyevidéki: 500 mm. 80 k. 8 K. 20 f., 100 mm. 80 k. 8 K. 15 f., 100 mm. 79 k. 8 K. 05 f., 300 mm. 78·2 k. 8 K. — f., 100 mm. 78·5 k. 8 K. — f.

Tolnai: 2200 mm. 77·5 k. 7 K. 10 f.

Dunaföldvári: 1150 mm. 78·6 k. 8 K. 10 f.

Bánsági: 3150 mm. 77·5 k. 7 K. 90 f.

Bácskai: 200 mm. 77 k. 8 K. — f.

Pancsovai: 320 mm. 77·4 k. 7 K. 85 f.

Mind három hónapra.

Rozs: 200 mm. 6 K. 65 f., 150mm. 6 K. 80 f., 100 mm. 6 K. 60 f., 400 mm. 6 K. 57½ f., 100 mm. 6 K. 57½ f.

Zab: 100 mm. 6 K. 67½ f., 100 mm. 6 K. 62½ f., 100 mm. 6 K. 57½ f. 500 mm. 6 K. 50 f.

Tengeri: ó-áru: 500 mm. 6 K. 90 f.

Készpénzfizetés mellett.

A készáru hivatalos jegyzése a budapesti áru- és értéktőzsde s. okási szerint készpénzben 50 kilogrammonkint. — A minőség hektoliterenkint és kilogrammonkint.

Buza	Kilós	Kilogramm ára K.-tól	K.-ig	Kilós	Kilogramm ára K.-tól	K.-ig
Tiszavidéki uj	76	0.—	0.—	66	7.95	8.15
„ „	77	0.—	0.—	81	8.10	8.30
„ „	78	7.80	8.—	82	—.—	—.—
„ „	79	7.85	8.10	—	—.—	—.—
Fehérmegye	76	0.—	0.—	80	7.90	8.10
„ „	77	7.75	7.85	81	8.05	8.25
„ „	78	7.85	8.05	82	—.—	—.—
„ „	79	7.90	8.05	—	—.—	—.—
Pestvidéki	76	7.70	7.80	80	7.95	8.10
„ „	77	7.80	7.95	81	8.10	8.25
„ „	78	7.85	8.—	82	—.—	—.—
„ „	79	7.90	8.05	—	—.—	—.—
Bánsági	76	7.60	7.70	80	0.—	0.—
„ „	77	7.70	7.80	81	0.—	0.—
„ „	78	7.85	7.95	82	—.—	—.—
„ „	79	7.90	8.—	—	—.—	—.—
Bácskai	76	7.80	7.95	80	0.—	0.—
„ „	77	7.90	8.05	81	—.—	—.—
„ „	78	8.00	8.15	82	—.—	—.—
„ „	79	—.—	—.—	—	—.—	—.—

Egyéb gabonanemüek		Kilós	Kilogramm ára K.-tól	K.-ig
Rozs uj	elsőrendü	70—72	6.60	6.70
„ „	másodrendü	—	0.—	0.—
Árpa „	takarmány	60—62	5.70	5.80
„ „	égetni való	62—64	6.50	6.60
„ „	sörfőzésre való	64—66	0.—	0.—
Zab „	—	42—43	0.—	0.—
Tengeri „	bánsági	—	0.—	0.—
„ „	másnemü	—	0.—	0.—
Repce uj	káposzta	—	10.—	10.50
Köles „	bánsági	—	0.—	0.—
		—	5.80	6.05

A határidőüzlet folyamán a következő kötések történtek:

Októberi buza 1902.	—.—
Áprilisi buza 1903.	7.63—7.59—7.60
Októberi rozs 1902.	—.—
Áprilisi rozs 1903.	6.62—6.61
Októberi zab 1902.	—.—
Áprilisi zab 1903.	—.—.—.—
Májusi tengeri 1903.	5.76—5.75
Augusztusi repce 1903.	—.—.—

Délután egy órakor a következő záróárakat állapították meg hivatalosan a tőzsdén:

Októberi buza 1902.	—.—.—.—
Áprilisi buza 1903.	7.60—7.61
Októberi rozs 1902.	—.—.—.—
Áprilisi rozs 1903.	6.60—6.61
Októberi zab 1902.	—.—.—.—
Áprilisi zab 1903.	6.31—6.32
Májusi tengeri 1903.	5.75—5.76
Augusztusi repce 1903.	—.—.—.—

Délután fél 5 órakor záról:

Buza októberre 1902.	—.—.—.—
Áprilisi buza 1903.	7.60—7.61
Októberi rozs 1902.	—.—.—.—
Áprilisi rozs 1903.	6.61—6.62
Októberi zab 1902.	—.—.—.—
Áprilisi zab 1903.	6.29—6.30
Májusi tengeri 1903.	5.75—5.76
Augusztusi repce 1903.	—.—.—.—

A budapesti értéktőzsde.

A már megszokott módon az előtőzsde ma is csendesen és üzteltenül folyt le. Az irányzat tartott maradt.

Délben, alacsonyabb külföldi jegyzések folytán, az árfolyamok gyengülték, a nélkül, hogy sürgősebb kinálat mutatkozott volna.

Előtőzsde. Előfordult kötések: Osztrák hitelrészvény 669.50—670.50. Magyar Hitelrészvény 705.75—.—. Államvasut részvény 687.50—688.— korona.

Déli tőzsde. A következő értékekben volt forgalom: Koronajáradék 97.85—97.90 százalék. Magyar Hitelbank részvény 708.50—705.—. Ipar- és Kereskedelmi-bank részvény 18.——19.—. Jelzálogbank részvény 468.8——468.50. Leszámitoló-bank részvény 440.50—441.50. Osztrák hitelrészvény 669.——669.25. Rimamurányi vasmü részvény 467.50—466.25. Városi villamos vasut részvény 327.——328.25. Déli Vasut részvény 62.——63.—. Államvasut részvény 686.——687. Hazai bankrészvény 210.— korona.

A 4 órai zárlatkor maradt:

Osztrák hitelrészvény 668.75. Magyar hitelrészvény 704.—. Leszámitolóbank részvény 440.25. Rimamurányi vasmürészvény 464.—. Osztrák-Magyar Államvasuti részvény 686.25. Közuti vasut részvény 615.—. Városi Villamos-vasut részvény 327.50 korona.

A budapesti terménytőzsde.

A terményüzletben a szezonszerü hangulatnak megfelelően alakultak az árak és végül a terményüzleti árjegyző-bizottság hivatalosan a következő árfolyamokat állapitotta meg:

Jegyzések: Heremag: lucerna magyar 53.—60.— korona, vörös apróazemü 55.—59.— korona, vörös erdélyi —.——— korona, vörös bánsági —.——.— korona, középszemü 61.——63.— korona, nagyszemü 65.——68.—, korona. Disznózsir: budapesti 66.——66.50 korona, vidéki —.——.— korona. Táblaszalonna: légenszáritott vidéki —.——.— korona, városi 4 darabos 52.——52.50. korona, 3 darabos 54.——54.50 korona. Füstölt —.——.— korona. Szilva: boszniai, szokás szerinti minőség 13.25—13.75 korona. 120 darabos —.——.— korona. 100 darabos 14.50—15.— korona, 85 darabos 18.50—19.— korona, azonnali szállitásra. Szerbiai szokás szerinti minőség 12.——12.50 korona, 100 darabos 13.75—14.— korona, 85 darabos 18.——18.25 korona. Szilvaiz: slavóniai 17.75—18.— korona, szerbiai 15.75—16.— korona azonnal való szállitásra.

A bécsi értéktőzsde.

Az előtőzsdén gyönge volt az irányzat.

A déli tőzsdén tartott a gyönge árakban.

Zárlatkor kedvetlenség uralkodott.

Bécs, december 3. *(Magyar értékek zárlata.)* 4%-os aranyjáradék 120.40. Tiszai és szegedi kölcsön-sorsjegy 156.50. Magyar vasuti kölcsön ezüstben —.—. Magyar keleti vasuti állami kötvény —.—. Magyar leszámitoló- és pénzváltóbank —.—. Rimamurányi vasmürészvény 460.—. Magyar koronajáradék 97.90. 4%-os Magyar földtehermény. kötvény 98.—. Magyar hitelbank részvény 704.75, Magyar nyeremény kölcsön sorsjegy 200.—. Kassa-oderbergi vasuti részvény 377.50. Magyar keresk. bank —.—. Magyar cukoripar 12.35

Bécs, december 3. *(Osztrák értékek zárlata.)* 4·2%-os papirjáradék 101.15. 4%-os osztr. aranyjáradék 120.10. 1860-os sorsjegy 151.50. Osztrák hitelsorsjegy 434.—. Angol-osztrák bank —.— Bécsi bankegyesület 449.—. Osztrák-magyar bank 1555. Déli vasut 63.50. Dunagőzhajózási részvény 876.—. Dohányrészvény 352.—. Császári és királyi arany 11.35. Német bankváltók 117.05. 4·2%-os ezüst járadék 101.05. Osztrák koronajáradék 100.05. 1864-iki sorsjegy 247.—. Osztrák hitelintézeti részvény 668.50. Unionbank 529.—. Osztrák Länderbank 385.50. Osztrák-magyar államvasut 686.—. Elbavölgyi vasut 449.—. Alpesi bányarészvény 359.—. 20 frank. arany 19.09—. Londoni váltóár 239.45 Bécsi Tramway Litt B. —.—. Bécsi Tramway Litt A. —.—. Lipót kohó 317.—. Az irányzat gyengült.

Bécs, december 3. (A *Budapesti Napló* tudósitójának telefonjelentése.) A *délutáni magánforgalomban* a zárlatok a következők voltak: Osztrák hitelrészvény 699.—. Magyar hitelrészvény 705.50. Angol-Osztrák bank 207.—. Bécsi bankegyesület 449.50. Union bank 529.—. Länderbank 385.50 Osztrák-magyar államvasut részvény 686.25. Déli vasut 63.50 Elbavölgyi vasut 450.—. Északnyugati vasut részvény —.— Dohányrészvény 333.—. Rimamurányi vasmü 466.—. Alpesi bányarészvény 350.50. Májusi járadék 101.55. Magyar korona járadék 97.95 Török sorsjegyek 112.50. Német birodalmi márka 117.10—117.11. Napoleond'or 19.08

Külföldi értéktőzsde.

Berlin, december 3. *(Tőzsdei tudósitás.)* A siegerlandi nyersvas szindikátus meghosszabbitása és az erős fagy megnyitáskor kedvezően hatott a bányaértékekre. A többi értékek közül bankok szilárdan indultak, de forgalom nem volt bennök. Járadékok állandók. Spanyolokban a madridi miniszterválság miatt szünetelt a forgalom. Vasutakban sem volt forgalom. Később az egész piacon csönd állott be változatlan árfolyamok és a nyugati tőzsdékre való várakozás mellett. Magánkamatláb 3½%.

Berlin, december 3. *(Zárlat.)* 4·2%-os papirjáradék —.—. 4%-os osztrák aranyjáradék 103.10. Elbavölgyi vasut —.—. Magyar koronajáradék 98.75. Osztrák-magyar államvasut 147.75. Kassa-oderbergi vasut —.—. Bécsi váltóár 85.30. Magyar vasuti beruházási kölcsön —.—. Alpesi bányarészvény —.—. Disconto-Commandit 188.80. Általános villamossági Edison 177.25. Gelsenkirchení 174.—. Laura-kohó 202.25. 4·2%-os ezüstjáradék —.—. 4%-os magyar arany járadék 101.50. Osztrák hitelrészvény —.—. Déli vasut 16.90 Károly Lajos vasut —.—. Orosz bankjegyek 213.40. 4%-os uj orosz kölcsön 97.10. Török dohányrészvény —.—. Olasz járadék 103.40. Magyar hitelbank —.—. Dynamit Trust —.—. Harpeni 167.—. Az irányzat csendes.

Berlin, december 3. (A *Budapesti Napló* tudósitójának távirata.) *Esti forgalom.* 4%-os magyar aranyjáradék 101.50. Magyar koronajáradék 98.75. Osztrák hitelrészvény 211.40. Osztrák-magyar államvasut 147.75. Déli vasut 17.—. Északnyugati vasut 216.40. Elbavölgyi vasut —.—. Orosz bankjegy készpénz —.—. Buschtiehradi —.—. Orosz bankjegy —.—. (Ultimo.) Lombard —.—.

Páris, december 3. *(Zárlat.)* Osztrák-magyar államvasut —.—. 4%-os osztrák aranyjáradék 102.—. Osztrák Länderbank —.— 3%-os francia járadék 99.55. Ottomanbank 585.—. 3½%-os francia járadék 98.80. Alpesi bányarészvény —.—. Déli vasut —.—. 4%-os magyar aranyjáradék —.—. Párisi bankrészvény 1075. Olasz járadék 103.55. Francia törlesztb. járadék 99.70. Osztrák földhitelintézeti részvény 12.77. Török dohányrészvény 355.—. Az irányzat bágyadt.

Frankfurt, december 3. *(Zárlat.)* 4·2%-os papirjáradék 101.90. 4%-os osztrák aranyjáradék 102.85. Magyar koronajáradék 98.60. Osztrák-magyar bank 112.10. Déli vasut 17.—. Elbavölgyi vasut —.—. Londoni váltóár 204.47. Bécsi bankegyesület 113.60. Villamos részvény —.—. 3%-os magyar aranykölcsön 87.60. 4·2%-os ezüstjáradék 101.45. 4%-os magyar aranyjáradék 101.55. Osztrák hitelrészvény 201.70. Osztrák-magyar államvasut 148.—. Északnyugati vasut 111.50. Becsi váltóár 853.66. Párisi váltóár 813.25. Unio bank —.—. Alpesi bányarészvény —.—. Az irányzat szilárd.

Frankfurt, december 3. (A *Budapesti Napló* tudósitójának távirata.) Árfolyamok januárra. *Esti forgalom* Osztrák hitelrészvény 211.50. Német bank —.—. Disconto 188.60. Berlini kereskedelmi bank —.—. Gelsenkirchení 173.50. Harpeni 167.—. Laura-kohó 202.50. Olasz járadék 103.25. Az irányzat csendes.

Hamburg, december 3. *(Zárlat.)* 4·2%-os ezüstjáradék 101.30. 1860. sorsjegy 151.75. Déli vasut 16.70. 4%-os osztrák aranyjáradék 102.60. Osztrák hitelrészvény 211.40. Osztrák-magyar államvasut 147.50. Olasz járadék 103.—. 4%-os magyar aranyjáradék 101.75. Az irányzat szilárd.

Tribukett kis szünet után tagadólag rázta fejét és hallgatott.

— Ebből világos, mint a nap, hogy az az ember nem használhatta oly jól a jobblábát, mint a balt, hogy tehát a jobblábát megharapta az eb. Ez nagyon fontos támpont a vizsgálatra nézve.

A csendőr jámbor bámulattal nézett a felügyelőre, aki még most is a térdén feküdt.

— Hát ebben a hadnagy urnak teljesen igaza van! . . .

Miután az öt ur félórával később megint a görög templomnál találkozott, gyorsan kitünt, hogy kutatásuk csaknem eredménytelenül végződött. Azonkivül, amit Sellin fölfedezett, senki sem deritett ki semmi ujjat, ami az ügy tisztázásához hozzájulhatott volna.

Tehát a gyilkosság egyáltalán nem történt a parkban . . . vagy pedig a gyilkos értett a vértócsa eltakaritásához.

Schmidt őrmester még egyszer bement a templomba és azzal a hirrel jött vissza, hogy a templomban a kiemelhető márványlap mellett egy nagyobb vérfolt van. Nem egy vércsepp, nem is tócsa.

Artur megnézte . . . Arra a nézetre jutott, hogy a gyilkos ott letette áldozatát, s a holttest vérző feje érte a fehér márványlapot.

Az ügyes őrmester észrevette azt is, hogy a lecsöpögő vér nyomai levezetnek a lépcsőkre egészen oda, ahol a holttestre rá találtak. Hogy van az, hogy a park többi részeiben ily vérfoltok nem voltak találhatók.

Sellin ezt ugy magyarázta, hogy az eső elmosta az apró nyomokat . . .

Negativ eredményként konstatálta még Sellin azt a tényt, hogy a parkban észlelt lábnyomok közt a két vándorlegény lábnyomait nem lehet felfedezni.

Aztán igy szólt:

— Foglyainkat most már kiereszthetjük, különben én egy pillanatig sem kételkedtem ártatlanságukban. Előbb azonban menjen maga, Tribukett a szomszédos helységbe és tudakozódjék, micsoda benyomást gyakorolt ott az a két vándorlegény. Különösen azt állapitsa meg, hogyan viselkedtek, amikor a korcsmában meghallották a gyilkosság hirét. Ha ők voltak a tettesek, akkor alkalmasint félénken viselkedtek. És most uraim . . . végezzünk, mert ránk sötétedik. Nagyon köszönöm szeretetreméltó és buzgó támogatásukat.

Artur megemelte kalapját. A társaság aztán a parkon és a gyümölcsöskerten keresztül a kastély felé indult.

— Nem méltóztatnék megnézni Wegener doktor cselédségét? — fordult Stein Sellin felé.

— Ma már elég volt, biró ur. Hagyjuk holnapra. Tisztába kell jönnöm mai vizsgálatunk eredményével, mielőtt tovább dolgozom. Különben belezavarodom.

Miután az urak néhány pohár bort üritettek ki a kastély mellett zöldelő lugasban, felszálltak a hintóra.

XII.

Az alezredes hazamenet is maga hajtotta a lovakat s a biró és a rendőrfelügyelő megint magukra maradtak. Ugy, mint amikor Rosenthalba mentek.

A biró lehajtva szakállas fejét, sötéten összehuzva szemöldökeit, ugy ült mellette, mintha valami bántaná. Féltékeny volt. A derék biró oly élénken, oly vidáman csevegett vele, amikor délben Dombrovkenből Starocinba mentek. Akkor csupa élet, csupa vidámság és örömteljes érdeklődés volt ez az ember. Milyen más most! És e nagy változásnak nem volt más oka, mint az a csodáló tekintet, amelyet Sellin a szép Vandának szentelt . . .

Sellinnek fájt, hogy akarata ellenére fájdalmat okozott ennek az embernek, aki különb volt valamennyi barátainál.

(Folytatása következik.)

Budapest-kőbányai sertéskereskedelmi csarnok jelentése.

December 2. A sertésüzlet irányzata: kellemes.

A) *Hizott sertések ára:* I. A) Magyar elsőrendü: Öreg nehéz (páronkint 400 kilogrammon felüli sulyban) 107—108 fillérig. Öreg közép (páronkint 300—340 kilogrammig terjedő sulyban) ——— fillérig. Fiatal nehéz (páronkint 320 kilogrammon felüli sulyban) 110—112 fillérig. Fiatal közép (páronkint 251—320 kilogrammig terjedő sulyban) 109—111 fillérig. Fiatal könnyü (páronkint 250 kilogrammig terjedő sulyban) ——— fillérig. — II. Magyar szedett: Nehéz (páronkint 280 kilogrammon felüli sulyban) ——— fillérig. Közép (páronkint 240—260 kilogramm sulyban) ——— fillérig. Könnyü (páronkint 240 kilogrammig terjedő sulyban) ——— fillérig. — III. Romániai: Nehéz (páronkint 320 kilogrammon felüli sulyban) ——— fillérig. Közép (páronkint 250—320 kilogrammig terjedő sulyban ——— fillérig. Könnyü (páronkint 250 kilogrammig terjedő sulyban. ——— fillérig. IV. Romániai eredeti (Stachl). Nehéz (páronkint 240 kilogrammig terjedő sulyban) ——— fillérig. Könnyü (páronkint 240 kilogrammig terjedő sulyban) ——— fillérig. — V. Szerbiai: Nehéz (páronkint 260 kilogrammon felüli sulyban) 106——108 fillérig. Közép (páronkint 240—260 kilogrammig terjedő sulyban) 104——106 fillérig. Könnyü (páronkint 240 kilogrammig terjedő sulyban) 100—102 fillérig.

Sertéslétszám 1902. dec 1. napján volt készlet 33 429 darab. — 1902. dec. 2. napján felhajtatott 1332 darab. — 1902. dec. 2. napján elszállittatott 1561 darab, 1902. december 3. napjára maradt készletben 33.200 darab.

Kivonat a hivatalos lapból.

— December 3. —

Kinevezés. A kolozsvári itélőtábla elnöke Pungur Árpád dijtalan joggyakornokot segélydijas joggyakornokká kinevezte. A budapesti pénzügyigazgatóság Somogyi Balázs kecskeméti lakost, a kecskeméti adóhivatalhoz ideiglenes minőségü dijtalan gyakornokká kinevezte.

Áthelyezés. Az igazságügyminiszter Kramár Dezső budapesti törvényszéki irnokot a budapesti itélőtáblához helyezte át.

Névmagyarositás. Kiskoru Tenner Bertalan és Tenner János szerbnagyszentmiklósi lakosok Tarjánra, kiskoru Jordanics Ignác marczali lakos Patakira, Sovorits Sándor továbbá nagykoru Jenő fia és végül kiskoru Ödön és Margit gyermekei budapesti lakosok Szentgyörgyire, Pech János György budapesti lakos, valamint kiskoru István, János, Ede és Mária gyermekei Virágra, Weisz Áron marosvásárhelyi lakos Fehérre, Lichtmann Mór székesfehérvári lakos, valamint kiskoru Jenő és Irma gyermekei Lászlóra, Klein Juda Jenő budapesti lakos Kovácsra, Krachenfelser János budapesti lakos Pappra, kiskoru Schlesinger Henrik budapesti lakos Szendére, Stadler Károly budapesti lakos, valamint kiskoru gyermekei: Ottó és Pál Szegőre, Lővy József budapesti lakos Lászlóra, kiskoru Krämer Gyula és Rezső budapesti lakosok Szigetire magyarositották nevüket.

Pályázat. A nagykőrösi járásbiróságnál albirói, — a püspökladányinál aljegyzői, — a győri fővámhivatalnál ellenőri állásra két hét alatt, — az esztergommegyei Kétyen és a pestmegyei Császártöltésen III. osztályu postamesteri állásra december 26-ig, — a szentesi járásbiróságnál szolgai állásra december 31-ig, — a kolozsvári törvényszéknél irnoki állásra négy hét alatt, — a szélaknai bányahivatalnál zuzómüfelvigyázói és irodasegédi állásra december 20-ig lehet a folyamodásokat benyujtani.

Napirend.

***Naptár*:** Csütörtök, december 4. — **Római-katholikus:** Krizolog. — **Protestáns:** Borbála. — **Görög-orosz:** (november 21.) B. A. felaj. — **Zsidó:** Kiszlev 4. — **Nap kél:** 7 óra 16 perckor. — **Nyugszik:** 3 óra 52 perckor. — Hold kél: 10 óra 3 perckor délelőtt. — Nyugszik: 8 óra 3 perckor este.

A miniszterelnök mint belügyminiszter fogad d. u. 4 órakor.

A közoktatásügyi miniszter fogad d. u. 4 órakor.

A honvédelmi miniszter fogad délelőtt 11 órakor.

Az igazságügyi miniszter fogad délután 1 órakor.

Nemzeti Muzeum. Természetrajzi-tár (Csillag-utca 15. szám alatt). Nyitva van délelőtt 9 órától délután 1 óráig.

Téli kiállitás a *Mücsarnokban.* Nyitva 9 órától 1 óráig. Belépődij 1 korona.

Paál László-kiállitás a Nemzeti Szalonban. Látható délelőtt 9 órától este 8 óráig. Belépő-dij 50 fillér.

Iparmüvészeti muzeum az Üllői-uton. Nyitva 9 órától 1 óráig.

Technologiai iparmuzeum nyitva délelőtt 9—1-ig.

Mezőgazdasági Muzeum (Kerepesi-ut 72. sz.) délelőtt 9-től 1 óráig.

A földtani intézet muzeuma (Stefánia-ut 14.) nyitva 10—1-ig.

Szabadalmi levéltár (Erzsébet-körut 19.) nyitva délelőtt 9—1 óráig.

Az Akadémia Goethe-szobája nyitva délelőtt 10—12-ig.

A fővárosi könyvtár (Károly-körut 28.) mindennap nyitva van, köznapokon délelőtt 9—1-ig, vasár- és ünnepnapokon 9—12-ig.

Muzeumi könyvtár nyitva délelőtt 9 órától 1-ig.

Akadémiai könyvtár nyitva délután 3 órától 7 óráig.

Egyetemi könyvtár nyitva délelőtt 8 órától 12-ig és délután 3 órától este 8 óráig.

A kereskedelmi és iparkamara könyvtára (Szemere-utca 6. sz.) nyitva minden hétköznap fél 10-től fél 2-ig.

Állatkert a Városligetben nyitva egész nap. Belépődij 60 fillér.

Magyar Kereskedelmi Muzeum. Igazgatóság, kereskedelmi szakkönyvtára, tudakozó osztálya és keleti mintatár: V. kerület Váci-körut 32. szám alatt. Hivatalos órák: délelőtt 9-től órától 12-ig és délután 3 órtól 6 óráig. Hazai termékek állandó kiállitása és kereskedelemtörténet-gyüjtemény, továbbá a házi-ipari kiállitás (melyben az üzletvezetőség árusitásokat is eszközöl) a városligeti ipart csarnokban nyitva délelőtt 9 órától 12 óráig és délután 3 órától 6 óráig. A külföldi kirendeltségek központi üzletvezetősége (Magyar kereskedelmi részvénytársaság) V., Váci-körut 32. szám alatt.

Időjelzés.

— *Az Országos Meteorologiai Intézet hivatalos jelentése.* —

Budapest, december 3.

A magas levegőnyomás területe Északon megnövekedett, Dél- és Kelet-Európát pedig kisebb depressziók boritják. Észak- és Északkelet-Európában az idő száraz és hideg (Közép-Oroszországban —25 fok és —30 fok között ingadozott a hőmérséklet); Közép- és Dél-Európában pedig borus, csapadékos és enyhe. Dalmáciában zivatarok is előfordultak.

Nálunk tegnap sokhelyütt, főleg Délen volt jelentékeny a csapadék és a hőmérséklet nem változott.

Kilátás: Változóan felhős és hüvösebb idő várható elvétve csapadékkal.

Vizállás.

		Dec. 2. méter	Dec. 3. méter
Inn	Schärding	0.15	0.18
Duna	Passau	0.92	1.—
»	Linz	1.58	1.63
»	Bécs	1.65	1.64
»	Pozsony	0.81	0.81
»	Komárom	0.88	0.[illegible]
»	Budapest	0.37	0.38
»	Paks	0.44	0.42
»	Mohács	0.40	0.40
»	Gombos	0.—	0.—
»	Ujvidék	0.31	0.34
»	Pancsova	0.24	0.22
»	Orsova	0.66	0.66
Morva	Magyarfalva	0.20	0.23
Vág	Zsolna	0.02	0.18
»	Trencsén	0.16	0.14
»	Szered	0.38	0.35
Rába	Sz.-Gotthárd	0.14	0.14
»	Sárvár	0.28	0.28
»	Győr	1.56	1.55
Dráva	Pettau	0.60	0.61
»	Zákány	0.70	0.6
»	Barcs	0.24	0.23
»	Eszék	0.47	0.46
Mura	M.-Szerdah.	0.15	0.1[illegible]
Száva	Zágráb	0.34	0.[illegible]2
»	Sziszek	0.47	1.3
»	Mitrovica	1.41	1.46
Szamos	Dées	0.40	0.90
»	Szatmár	0.07	0.22
Kraszna	N.-Majtény	0.40	0.—
Latorca	Munkács	0.18	0.1[illegible]
Laborca	Homonna	0.04	0.04
Ung	Ungvár	0.10	0.10

		Dec. 2. méter	Dec. 3. méter
Tisza	M.-Sziget	0.20	0.25
»	Tokeháza	0.28	0.[illegible]
»	V.-Namény	0.54	0.42
»	Tokaj	0.15	0.12
»	Tisza-Füred	0.01	0.12
»	Szolnok	0.49	0.49
»	Csongrád	1.42	1.42
»	Szeged	0.88	0.88
»	Török-Becse	1.26	1.24
»	Titel	0.—	0.28
Ondova	Bártfa	0.44	0.44
Topolya	Hoór	1.—	1.—
Bodrog	Zemplén	0.86	0.40
Sajó	Zsolca	1.56	1.62
Hernád	H.-Németi	0.12	0.14
Berettyó	Margitta	0.03	0.—
»	B.-Ujfalu	0.24	0.—
Körös	Csucsa	0.04	0.07
»	N.-Várad	0.20	0.—
»	Belényes	0.50	0.—
»	Tenke	0.24	0.—
»	Gurahonc	0.18	0.—
»	Borosjenő	0.30	0.3[illegible]
»	Békés	0.12	0.06
»	Gyoma	0.2[illegible]	0.10
Maros	Gy.-Fehérvár	0.86	0.80
»	Branyicska	0.02	0.16
»	Soborsin	0.—	0.46
»	Arad	1.36	1.35
»	Makó	0.29	0.33
Temes	K.-Kostély	0.06	0.—
Béga	Kisszető	0.50	0.52
»	Temesvár	0.72	0. 0
»	Becskerek	0.45	0.64

Ezen specialista legmelegebben ajánlható **szerfelett gazdag tapasztalatai** alapján, melyeket **rendelő intézetében** és a **kórház hugyszervi és bujakóros osztályán való müködése alatt** számos éven át szerzett.

Dr. FABINYI

specialista,

emeritált kórházi orvos

a rendes foglalkozás megzavarása nélkül legrövidebb idő alatt gyökeresen gyógyit bármily régi és makacs

titkos betegséget

(hugycsőfolyást, sebeket, syphilist, bőrbetegségeket és önfertőzésből támadt idegbajokat).

Meglepő az eredmény FÉRFIUI GYENGESÉGNÉL (IMPOTENTIA) még öregebb egyéneknél is.

Levelekre dijtalanul válasz; kivánatra gyógyszerek

Rendelés 9—3-ig és este 6—8-ig

Budapesten, Erzsébet-körut 12. sz.

(a New-York palotával szemben), **félemelet.**

Bejárat a lépcsőnél. Külön várótermek

NE VÁSÁROLJANAK

értéktelen és néha hamisitott rumot.

Az esszenciák az egészségre károsak.

„Battle Axe Jamaica Rum"

ismeretes mint

„The Nectar of Jamaica".

Minden üveg a cég felügyelete alatt eredetileg töltve.

A. A. Baker & Co., London E. C.

Ezen védjegy az összes kulturállam. törv. védett.

CSAK elsőrangu cégeknél kapható.

A 10403. számu **„Kapcsolóasztalok berendezése sokszoros kapcsolások számára"** c. 1897. julius 31-ről, valamint a 13520. számu **„Szerkezet különböző áramerősségre számitott izzólámpák kicserélésének meggátlására"** cimü 1898. junius 22-ről és a 17360. számu **„Ujitás villamos árammérőkön"** cimü 1899. julius 15-ről kelt magyar szabadalmakra

vevők vagy engedményesek kerestetnek.

Szives ajánlatok **„W. B. 7459"** alatt **Mosse Rudolfhoz, Bécs,** I., Seilerstätte 2. kéretnek.

Segitsetek!!

Ki rajtam segit, magán segit!

Hogy munkásaimnak, a kik gyáramban alkalmazva vannak, állando munkát biztosithassak, kénytelen vagyok sok sok ezer pár sajátkészitményü csizmamat és cipőimet saját előállitási árban eladni, hogy vevőkörömet minél jobban kiterjeszthessem.

Halina-csizma, térdig érő, köröskörül bagariabőrrel 5.—
Bagaria-csizma egy drbből, vizáthatlan, 3-szoros talppal 7.—
Vix borjubőr, fényes tisztitani való, kemény v. puha szárral 9.—
Oroszlakk csizma kemény vagy puha szárral ... 9.—
Fiucsizma 15—20 évesnek **4.50,** 10—15 évesnek **2.20,** 4—10 évesnek ... 2.—
Női halina-csizma, köröskörül bőrrel és flanellbéléssel 4.50
Az összes csizmák báránybőr-béléssel **1.50** frttal, cipő **60** krral több.
Uraknak posztó, köröskörül bagariabőrrel, igen vastag vizáthatlan talppal ... 3.20
Uraknak posztó, köröskörül oroszlakkal, igen vastag vizáthatlan talppal cugos v. füzős ... 3.80
Bagariabőr boritott cipő, vizáthatlan, dupla talppal ... 3.—
Vix borju, fényes, tisztitani való boritva vagy anélkül ... 3.50
Szalonlakk cugos v. füzős elegáns ... 3.80
Chevreaux cug. vagy füznivaló gavalléroknak ... 4.—
Fagyott lábaknak szarvasbőr ... 3.80
Alacsony posztó csizma, filtz- és bőrtalppal pincéreknek is igen ajánlatos ... 2.50
Valódi pétervári gummi galosni uraknak **1.80,** nőknek **1.40** kemény talppal 20 krajcárral drágább.
Nőknek: Posztó, zerge-boritással v. füznivaló **3.—**, orosz lakk-boritás ... 3.30
Box cugos vagy füzős ... 3.50
Chevreaux cugos, füznivaló vagy gombos ... 3.60
Posztó zergebőr boritással, báránybéléssel ... 4.—
Posztó (schlinges) ... 2.20

Árjegyzék több 100 ábrával ingyen.

Agulár Dávid **BUDAPEST VII. KER., Erzsébet-körut 6. sz.**

Vidéki megrendelések lelkiismeretesen lesznek teljesitve. Nem tetszőt visszaveszek, kicserélek vagy visszaadom a pénzt.

VALÓ-

di francia különlegességek (gummi és halhólyag, ugyszintén összes női óvszerek) F. Berguerand fils leghirnevesebb párisi gyárostóllegelőnyösebben beszerezhetők:

POLGÁR SÁNDOR-nál

BUDAPEST,

VII., Erzsébet-körut 50

Részletes képes árjegyzék ingyen, zárt boritékban.

Ezen hirdetés beküldése esetén 15% engedmény.

Kivágatott: a „Budapesti Napló"-ból

DEÁK FERENCZ MUNKÁI

DEÁK FERENCZ EMLÉKEZETE.

E közös czim foglalja össze két vastag kötetben a nagy államférfi összes munkáiból kiválogatott **gondolatokat** és a haza bölcsének **leveleit.** E két kötet a legkiválóbb tanulmánynál jobban megvilágitja **Deák Ferencz** nagyságát, politikai egyéniségét, puritán életbölcseségét, vezérelveit, lelki világát és páratlanul nemes szivét. Az I. kötet czime: **Gondolatok.** A II. kötet czime: **Levelek.** A két kötet ára domborнyomásu czimképpel ellátott, díszes, erős vászonkötésben **22** kor. **40** fill., füzve **16** kor. Egy-egy kötet ára külön-külön **11** kor. **10** fill., füzve **8** korona. Minden kötet önálló egész.

Megrendelhető a

LAMPEL RÓBERT-FÉLE

— (WODIANER F. ÉS FIAI) —

császári és királyi udvari könyvkereskedésben

Budapest, VI., Andrássy-út 21.

Cs. kir. szab. déli vaspálya-társaság.

A 4 százalékos W-sorozatu kötelezvények 1902. évi december hó 1-én történt 3-ik nyilvános huzásánál a következő számu 620 drb huzatott ki:

W. sorozat.

56101— 56200-ig 100
70201— 70300-ig 100
125101—125200-ig 100
125551—125570-ig 20
147001—147100-ig 100
185701—185800-ig 100
195901—196000-ig 100
620 darab

A kihuzott W-sorozatu kötelezvények visszafizetése 1903. évi május hó 1-től fogva történik, mely naptól a kihuzott kötelezvények kamatoztatása megszünik.

A fizetés a következő pénztáraknál történik:

Bécsben: a társaság számvevőségénél,
„ a cs. kir. szab. osztrák kereskedelmi és iparhitelintézetnél,
„ a cs. kir. szab. által. osztrák földhitelintézetnél,
„ Rothschild S. M. urnál;
Budapesten: a magyar általános hitelbanknál;
Triesztben: a cs. kir. szab. osztrák keresk. és iparhitelintézet fiókjánál;
(500 frankkal napi árfolyam szerint korona értékben)

M/m. Frankfurtban: a leszámitoló-társaság igazg.-nál,
„ a keresk. és iparbank fiókjánál;
Berlinben: Bleichröder S. urnál,
„ a leszámitoló-társaság igazgatóságánál,
„ a kereskedelmi és iparbanknál,
„ Mendelsohn és társa uraknál;
Lipcsében: a német általános hitelintézetnél;
Drezdában: „ „ „ fiókjánál;
Hamburgban: az észak-német banknál,
„ Behrens L. és fiai uraknál,
„ Warburg M. M. és társa uraknál;
(405 birodalmi márkával)

Baselben: Speyr és társa uraknál;
Zürichben: a svájczi hitelintézetnél.
(500 frankkal)

Bécs, 1902. évi december 1-én.

Az igazgatótanács.

Szinházak heti müsora.

	M. kir. Operaház	Nemzeti szinház	Vigszinház	Népszinház	Magyar szinház
Péntek	Nincs előadás	Király-idillek	Loute	Nebántsvirág	Nőemancipáció
Szombat	A navarrai leány A piros cipő	Király-idillek	A doktor ur	Hektor kisasszony	Nőemancipáció
d. u. Vasárnap		Aranyember	Loute	Niobe	A postásfiu és a huga
este	A denevér	Király-idillek	A doktor ur	Hektor kisasszony	Nőemancipáció

Szinházak, szórakozó helyek.

M. KIR. OPERAHAZ.

Csütörtök, 1902. december hó 4-én.

Carmen.

Opera 4 felv. Zenéjét szerzette Bizet. Szövegét irták Meilhac és Halévy L. Forditotta Ábrányi Emil.

Személyek:

Don José	Kertész	Lilas Pastia	Jaszniger
Escamillo	Takáts	Carmen	De Nouvina
Dancaire	Váradi	Micaela	Kann M
Remendado	Kiss	Frasquita	Berts M.
Zuniga	Kornai	Mercedes	Payer M.
Morales	Mihályi		

Kezdete 7 órakor.

NEMZETI SZINHAZ.

Csütörtök, 1902. december hó 4-én.

Constantin abbé.

Vigjáték 3 felvonásban. Irta Halévy, Cremieux és Decourcelle. Forditotta Paulay.

Személyek:

Constantin	Ujházi	Scottné	Alszeghy
Raynaud	Mihályfi	Miss Bettina	Ligeti
Lavardens	Horváth	Lavardensné	Lendvayné
De Larnac	Hetényi	Paulina	Vizváriné
Bernard	Gabányi		

Kezdete 7 órakor.

VIGSZINHAZ.

Csütörtök, 1902. december hó 4-én.

A doktor úr.

Bohózat 3 felvonásban. Irta Molnár Ferenc.

Személyek:

Dr. Sárkány	Góth	Marosiné	Nikó
Puzsér	Hegedüs	Az igazgató	Kazaliczky
Sárkányné	Csillag T.	Földrajztanár	Győző
Lenke	Varsányi	1. rendőr	Gyarmati
Csathó	Fenyvesi	2. rendőr	Dayka
Cseresnyés	Szerémy	Szobaleány	Varga
Bertalan	Tapolczai		

Kezdete 7½ órakor.

NÉPSZINHAZ.

Csütörtök, 1902. december hó 4-én.

Az anyós.

Énekes bohózat 5 felvonásban. Irta Ferrier Paul. Ford. Komor Gy. Zenéjét összeállitotta Barna Izsó.

Személyek:

Montmirail	Szirmai	Camaret	Németh
Georgette	Ledofszky	Victoire	Siposné
Boisramenéné	Láng Etel	Adele	Dóri M.
Flavacourt	Szerdahelyi	Putra Szaib	Kiss M.
Poupardin	Kovács M.	Bernard	Solymosi
Vernaison	Pázmán	August	Nyárai

Kezdete 7 órakor.

MAGYAR SZINHAZ.

Csütörtök, 1902. december hó 4-én.

Pálmay Ilka asszony vendégfelléptével.

Nőemancipáció.

Énekes bohóság 3 felvonásban. Irta Szigeti József Zenéjét szerzette Serly Lajos.

Személyek:

Bátori Mihály	Szilágyi	Keilinger	Sziklai
Gerőfi János	Mátrai	Verebes	Delli
Flóra	Pálmay	Csonka	Giréth
Zarándiné	Lubrincz	Dengelegi	Sziklainé
Arpád	Ráthonyi	Lidi	Marosi
Kaczér Tamás	Faragó	Boriska	Kornai

Kezdete 7½ órakor.

URANIA SZINHAZ.

Csütörtök, 1902. december hó 4-én.

A tánc.

Irta és felolvassa Pekár Gyula.

Kezdete 7½ órakor.

VÁRSZINHAZ.

Csütörtök, 1902. december hó 4-én.

A dolovai nábob lánya.

Szinmü 5 felv. Herczeg Ferenctől.

Kezdete 7 órakor.

Csütörtökön, december 11-én, este 7½ órakor a fővárosi Vigadó nagytermében

Sauer Emil

egyetlen zongoraestélye.

Jegyek á 10, 8, 6, 4 és 2 koronáért a „Harmonia" zenemű- és zongorakereskedésben, Váci-utca 20. sz. kaphatók.

Szepességi len-ipar!
Wein Károly és Társai
vászon- és asztalnemü-gyárosok
Budapesti főraktára: IV., Koronaherceg-u. 8.
(Haris-bazár épület).
Ajánljuk hirneves szepességi vászon, asztalnemü, törülköző, törlő és minden e szakmába vágó gyártmányainkat. Minden darab gyárainkból származó árut ezen védjegygyel látjuk el.
VALÓDI SZEPESSÉGI VÉDJEGY ECHT ZIPSER

FOLIES CAPRICE

VI. ker., Révay-utca 18. szám.
Igazgatóság: Leitner és Keleti.
Naponta 3 bohózat. — 9 órakor

A kis KOHN! Irta: Caprice.

10 órakor

ÉJJELI SZOLGÁLAT.

Bohózat a vasuti életből, irta: Forgalmista.

½12 órakor

Egy óra az anyakönyvi hivatalban.

Bohózat. Irta: Caprice.

A remek télikertben Munczy Lajos hires zenekara reggeli 5 óráig hangversenyez.

FŐVÁROSI ORFEUM

Waldmann Imre igazgató
Nagymező-utca 17.

A tökéletesen **uj** decemberi programm.

Az előadás 8 órakor kezdődik.

A télikertben reggel 5 óráig Vörös Elek cigányzenekara hangversenyez.

RÉMI-MULATÓ.

Király-utca 71. — Király-utca 71.

Rémi Tivadar, igazgató. Haimovici M., művezető
Pénztárnyitás 7 órakor. Kezdete 8 órakor.

Az uj decemberi müsornak hallatlan sikere

Fenomenális! Mulattató!

Mdlle Nina de Dersy
Páris csillaga

Aurora-csoport
elismert legjobb mükerékpárosok, világbajnokok

ALMASIO TRIO
Sporting Ball-act

Miss Marguerite
8 hatalmas oroszlánjával, az oroszlánok etetése a n. közönség szeme előtt

Blark & Adra
zene excentrikusok

valamint a többi 10 ujonnan szerződött kitünő művész felléptével.
Nappali pénztár 10—12-ig és 3—5-ig.
Jegyek elővételben 70 krért a következő dohánytőzsdékben kaphatók: Andrássy-ut 38, Erzsébet-körut 51, Király-u. 72. és Sopronyi nagytőzsde, Kerepesi-ut, a Nemzeti Szinház bérház épületében, Gizella-tér Haas-palota, József-körut 2.

VAVAVAVA TELEFON 447. VAVAVAVA

! Saroküzlet!
Karácsonyi vásár!
Kiselejtezünk
teljes jó karban kis égetési hibák miatt remek szép készleteket
mesés olcsó
áron november 30-ig
Complett 6 személyes dusan aranyozott, diszes kivitelü és háromszor égetett

Étkező elegáns frt 5.50	Rococo, thea csak frt 3.50
Étkező, modern „ 6.50	Rococo, kávé „ 3.50
Rococo, diszes csak „ 8.50	Rococo, Mocca „ 3.50
Mosdó kompl. fr. 5, 8, 10	Üveg-szerviz „ 7.50

Diszes Rococo, 12 személyes, étkező 20, 25, 35 frt
Függő-lámpák minden áron, miután raktárunkat teljesen feloszlatjuk.
Ortner Rezső és Társa
Teréz-körut 32. sz., saroküzlet.
Vidéki rendelésnél kérjük a vasutállomást.

Használjon Kerpel-féle
Kézfinomitó
folyadékot, mely a kezet 3 nap alatt bársonysimává és hófehérré teszi. 1 üveg 90 fillér. Kerpel gyógytár, Budapest, V., Lipót-körut 28. 4 üveg rendelésnél franco.

Minden könyvbarátnak ajánljuk ezidei
karácsonyi katalogusunkat
mely 200 oldalon tartalmazza a legajánlhatóbb német, francia és angol nyelvü müveket, képek, fényképek, tanagrafigurák és fényképészeti készülékek jegyzékét. Bőséges utmutatást ad a karácsonyi irodalmi vásárra és ingyen kapható
R. LECHNER (Wilh. Müller) cs. és k. udv. és egyetemi könyvkereskedő
WIEN, GRABEN 31. sz.

Virágnyelv.

Minden ismert virág jelentősége meg van irva ebben a könyvben, melyet szerkesztője a legjobb keleti forrásokból állitott össze. Ára szines kötésben 80 fill. Az összeg előzetes beküldése esetén bérmentve küldetik meg. Megrendelhető Lampel Róbert (Wodianer F. és Fiai) cs. és kir. udvari könyvkereskedésében, Andrássy-ut 21. sz.

Magy. kir. államvasutak Budapest-balparti üzletvezetőség 38123/III. szám.

Pályázati hirdetmény

A magy. kir. államvasutak Tepla-Trencsén-Teplic állomásán levő pályavendéglői üzletre 1903. évi március hó 1-től számitandó három évi időtartamra ezennel nyilvános pályázat hirdettetik.

Az ezen üzletet bérbevenni óhajtók felhivatnak, hogy szabályszerüen felbélyegzett, valamint kellő bizonyitékokkal felszerelt ajánlatukat f. é. december hó 16-án déli 12 óráig a M. Á. V. budapest balparti üzletvezetőség általános osztályához (Budapest, VI., Teréz-körut 62. sz. I. 6.) a következő megjelölés mellett nyujtsák be:

„Ajánlat a Tepla-Trencsén-Teplicz állomás pályavendéglő bérletére 38123/1902. számhoz."

Az ajánlattevő köteles ugyanazon üzletvezetőség gyüjtőpénztáránál f. évi december hó 15-én déli 12 óráig bánatpénz fejében 500 koronát készpénzben vagy állami letételekre alkalmas értékpapirokban letétbe helyezni vagy oda posta utján külön boritékban beküldeni.

Bánatpénz letétele nélkül az ajánlat nem vétetik figyelembe.

A bánatpénzről nyert pénztári elismervény az ajánlathoz nem csatolandó.

A bérletre vonatkozó részletes feltételek az alulirott üzletvezetőség forgalmi és kereskedelmi osztályban (Teréz-körut 62 félemelet ajtó 12) hétköznapon a hivatalos órák alatt (reggel 8-tól délután 2-ig megtekinthetők, miért is az ajánlattevőkről feltételezik, hogy a feltételeket ismerik s azokat magukra nézve egész terjedelmükben kötelezőknek elfogadják.

A bérbeadó üzletvezetőség fenntartja magának azon jogot, hogy az ajánlattevők közül szabadon választhasson.

Budapest, 1902. évi november hó.

Budapest balparti üzletvezetőség.

(Utánnyomás nem dijazt.

Téli-Havelock K. 18.—, Velvetsacco K. 24.—, téli öltöny K. 30.—, téli lóden-kabát melegen bélelve K. 13.— (mind tiszta gyapju) Rothberger Jakab cs. és kir. udvari szállitónál Budapest, Váci-utca 6.

I. Nemzetközi Macska-kiállitás

Budapest, IV., Kigyó-tér I. Kir. bérpalota
1902. december 4-étől 9-ig.
Nyitva naponta reggeli 9 órától esti 8 óráig.

Nagy látványosság.

Állatok a világ minden részéből.

Belépő dij személyenként 60 fill., gyermekek és katonák őrmestertől lefelé 30 fillér.

Az elnök:
Báró Flotow Frigyes.

KÖRUTI FÜRDŐ és GŐZMOSÓ
Gőz- és porcellán-kádfürdők, fedett téliuszoda hidegviz-gyógyintézet, villamos fürdők, izzasztóés soványitó-kurák.
Erzsébet-körut 51. A gőzmosóda gyorsan és pontosan teljesiti megbizásait

Gázizzótestek

DURABLE	rendes nagyság	70	fill.
DURABLE	középnagy	55	„
DURABLE	legkisebb	44	„
EXPORT	rendes nagyság	45	„

Magyar gyártmány, megrendelhető a
„DURABLE"
MAGYAR GÁZIZZÓFÉNY SZÖVETKEZET-nél,
Budapest, VII., Kazinczy-utca 53.
Sürgönycim: Durable Budapest. Telefon 10—76.

CIMBALMOK

Legujabb acélszerkezettel, 5 évi jótállással, legszebb hanggal, részletfizetésre is kaphatók. Saját gyártmányu hangszerek, u. m.: cimbalmok, hegedük, harmonikák, fuvolák, okkarinák, bőgők stb. Kitünő magyar húrok. Számos kitüntetés és elismerés a jó munkáért. Nagy képes árjegyzéket ingyen és bérmentve küldök meg.
Mogyoróssy Gyula
magyar hangszeripar telepe.
BUDAPEST, VIII., Kerepesi-ut 71.

A Halápi-féle
csuz- és köszvénykenőcs
felülmulja az összes eddigi készitményeket mert biztosan gyógyit heveny vagy idült reumatizmust és köszvényes lábbajokat stb. Egy tubus 1 kor 60 fill.
Kapható: „Apostol"-gyógyszertárban
Budapest, József-körut 64. szám.

Épp most jelent meg a
PÁRISI NAGY ÁRUHÁZ BUDAPEST, VII., Kerepesi-út 38.
1903. évi teljes naptárral ellátott
képes nagy árjegyzéke
a közkedvelt egy és két koronás áruosztályról, ugyszintén az összes árucikkekről, mely megküldetik kivánatra bérmentve és
INGYEN
PÁRISI NAGY ÁRUHÁZ. BUDAPEST,

PÁRISI NAGY ÁRUHÁZ, BUDAPEST.

ARNHEIM S. J.

cs. és kir. udv. szállító

BUDAPEST

Gyár:

IX. ker., Soroksári-ut 92.

Városi iroda és mintaraktár:

V. ker., Erzsébet-tér 17.

Tüz-, esés- és betörésmentes páncél- és okmányszekrények

Páncél-szobák Safe-deposit berendezések a legujabb szabadalmazott szerkezetben biztonsági jótállással.

Bel- és külföldi hatóságok és elsőrendü pénzintézetek szállitója.

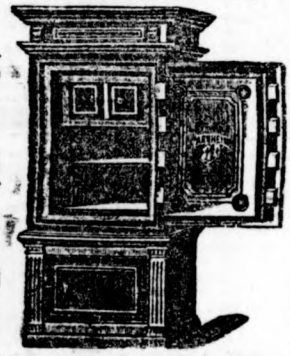

Szállított munkák:

A magyar szent korona megőrzésére szolgáló páncélszoba (kir. várlak).
Az uj országház páncélszobája.
Budapest székes főváros mindkét páncélszobája.
Első hazai Takarékpénztár Egyesület.
Pesti Magyar Keresk. Bank.
Magyar Agrár és Járadékbank.
Belvárosi Takarékpénztár.
(a király bérházában) stb. stb.

ALAPITTATOTT 1833.

Uj gyógymód **Kataphorese** Uj gyógymód

IDEG ÉS NEMI

BETEGSÉGEK.

radikalis gyógyitására legjobban ajánlja:

Dr. MITZGER

kiváló gyógyhatásairól elismert intézet

Budapest, VI., Teréz-körut 44. I. em

Tapasztalt gyors és biztos eredmények folytán honorárium teljes gyógyulás után fizethető.

1000 és 1000

ember!!

fiatal és öreg, kiszáni visszanyeri erejét és egészségét Dr. Müller fötörzsorvos világhirü, jónak elismert **regenerációs készitményeinek.** Kiválólkép jónak bizonyultak ezen szerek az **idegszétdultság, ifjukori bünök és kicsapongások** következtében előállt **idegszibbadtság, magömlés, a kezek és lábak ideges reszketése, gerincveloi-bajok, bátortalanság, félelemérzés, kedélyelhangoltság, ideges fejfájás, migrén.** kiválólképen pedig **férfiuí gyengeség (impotencia)** és minden ebből folyó **gyengeségi** állapotban. A gyógyhatás már rövid idő alatt beáll a **dr. Müller fötörzsorvos-féle regenerációs készitmények** következtében. Ára kimeritő orvosi használati utasitással együtt kor. 6.30, postán 50 fillérrel több. Azonkivül **dr. Müller fötörzsorvos-féle Injekció és labdacsok,** melyek a **hugycső minden kifolyását (kankó) férfiaknál, mint nőknél (fehér folyás)** pár nap alatt gyógyitják. Ára kimeritő orvosi utasitással Nr. I. uj bajokra kor. 3,20, Nr. II. régi folyásra kor. 5—, postán 50 fillérrel több, porto nélkül. — Csak valódi, a bécsi Szt.-György gyógyszertárból való készitmények kérendők.

Főraktár Budapeston:

Török József gyógyszertárában

Király-utca 12. sz. és Andrássy-ut 26. szám.

CSAK

Franz Karl Bisenius

egyedül, Wien, I., Singerstrasse II.

szállitja a legolcsóbban a legszebb karácsonyfadiszeket, guirlandokat éghetetlen asbesthavat stb., veszélynélküli szalon-tüzijátékokat, görög, bengál és magneziumv lágitást karácsonyra és Szilveszterre. 50 tréfas lutri és tombolanyeremény főnyereménnyel 3 forinttól feljebb.

Árjegyzék ingyen.

Kérem a cimre ügyelni. Rögtöni szétküldés. — Külföldi rendelésnél 5 frttól feljebb csomagolás ingyen.

Szőlőoltványok

szokványminőségben és

európai nemes, gyökeres és sima vesszők mélyen leszállitott árakon. Oltványok ezre 90—100 frt. Mindenik a legkiválóbb bor- és csemegefajokból, fajtiszta, teljes jótállással. Ha a szállitmány a megrendelésnek meg nem felelne, ugy az oda- és visszaszállitási költséget, valamint a megrendelő áltat kifizetett összeget hiány né kül azonnal visszafizetem. Igy mindenki ebbeli szükségletét az ón költségemen házához szállitva tekintheti meg.

ELŐKERITÉS.

Gleditschia-csemeték és magvak.

Óriás tövisü, igen gyorsan fejlődő sövény-növény. Ez az egyedüli, melyből oly örökös kerités nevelhető pár év alatt, rendkivül csekély kiadással, melyen neminem ember, de semmiféle állat, még az apró nyulak sem hatolhatnak át, ugy, hogy a bekeritett részek teljesen kulcsal zárhatók. **Minden rendeléshez rajzokkal ellátott ültetési és kezelési utasitás mellékeltetik.** Bővebb tájékozás végett szines fönynyomatu diszes árjegyzékek ingyen és bérmentve küldetnek, rendelési kötelezettség nélkül. Az árjegyzéken kivül egy oly könyvet kap ezzel, ki cimét egy levelezőlapon tudatja, hogy nincsen az a ház vagy család, ahol annak tartalmát haszonra ne fordithatnák, városon, falun, pusztán, gazdag vagy szegény családnál egyaránt. Igy még azoknak is érdekében áll, kik rendelni semmit sem akarnak, mert benne számos oly közlemény foglaltatik, melyek mindenkinek nagy szolgálatot tesznek.

Diócsemeték.

Kétéves, óriási jövedelmet biztositó voltánál fogva ennek tenyészé se majd minden gazdaságban az utóbbi időben rendkivül elterjedt.

Cim: **„Érmelléki Első Szőlőoltvány-Telep" Nagy-Kágya, u. p. Székelyhid.**

„Griffon"

GRIFFON a legjobb és legolcsóbb valód amerikai **önborotváló** készülék. Kényelmes kezelés, könnyü, kellemes és biztos borotválás. Kapható eredeti gyári árak mellett: Kertész Tódor, Budapest, Marokkai-utca és Kristóf-tér.

Nesschil Alajos műszerész, Váci-utca.
Fischer Péter és Társa, Kossuth Lajos-utca 6.

Az „ATHENAEUM" irodalmi és nyomdai részvénytársulat kiadásában megjelent:

Köszöntő-könyv.

irták

Lenkei Henrik és Roboz Andor.

Ára köve szines boritékkal 1 korona 40 fillér.

Tartalmaz verses köszöntéseket gyermekek részére, mindenféle alkalmakra, szülőkhöz nagyszülőkhöz, mindenféle rokonhoz, barához, ismerőshöz, tanitóhoz stb.

Kapható a kiadó-társulatnál Budapesten, VII., Keresesi-ut 56. szám, és minden könyvkereskedésben.

!!! FELHIVÁS !!!

BUTOR-

raktáromon készletben levő összes asztalos- és kárpitozott butorokat **átköltözés** miatt **minden elfogadható áron eladom!**

Dósa Kálmán

Budapest, Erzsébet-tér 18., sas-utca sarok.

Kitüntetve: Diszoklevéllel Diszkereszttel. és Párisban aranyéremmel.

Én Csillag Anna

a 185 ctm. hosszu óriási loreleyhajammal, ezt önmagam által feltalált hajkenőcsöm 14 hónapi használata után kaptam. Ez mint a legjobb szer a haj ápolására, a haj növésének előmozditására a fejbőr erősitésére elismertetett, elősegiti uraknál az erőteljes telt szakálnövést és már rövid idei használat után ugy a hajnak mint a szakálnak természetes fényt és tömöttséget kölcsönöz és megmenti őket az időelőtti őszüléstől a legmagasabb korig.

Egy tégely ára 1 frt, 2 frt, 3 frt és 5 frt.

Postai szétküldés naponta az ár előre való beküldése vagy utánvét mellett az egész világba a gyárból, hová minden megbizás küldendő.

CSILLAG ANNA

Bécs, I., Graben 14. sz.
Berlin, Friedrichstr. 56.

Páris 1900 aranyérem. A világon a legjobb.

Pekarek China theája

Mindenkinek, ki egészségét becsüli és barátja egy valóban jó, kitünő csésze theának, fontos, hogy csak Pekarek valódi eredeti csomagolásu china-theáját használja „Pekarek" felirattal. Kapható minden jobb füszer-, csemege- és droguakereskedésekben.

Álapittatott 1865-ben.

A legjobb

zongorák

pianinók és harmoniumok legolcsóbban kaphatók tökéletes jótállás mellett

Heckenast Gusztáv

hirneves zongora eladási- és kölcsönző-intézetében **Budapesten, IV., Gizella-tér 2. szám.**

Ehrbar cs. és kir. udvari zongoragyár, továbbá Schiedmayer és fiai stuttgarti udvari zongoragyár és Thuringian Organ C. a világ legjobb és legolcsóbb harmoniumai egyedüli képviselete. — Árjegyzék ingyen.

A legszebb karácsonyi ajándékok nagyok és kicsinyek számára a mechanikai hangszerek kicserélhető kótákkal, m. pedig

Poliphon, eredeti Grammophon, Phonographon, Manopan, Ariston, Mignon, Intona, Ariosa, Phoenix stb. Továbbá zenés albumok, söröskancsók és egyébb fantáziatárgyak.

Főmegrendelési forrás; Cs. kir. szabad. Hengszergyár **Ph. Brunnbauer & Sohn, Wien, VII/1., Zieglergasse 53B.** Alapitt. 1854. — Árjegyzék ingyen és bérmentve. — Telefon 8051.

Kérjen csak:

BECHER féle **KARLSBADI ANGOL KESERÜT**

LEGJOBB GYOMOR LIKŐR

Joh. Becher Liqueurfabrik Karlsbad

ALAPITTATOTT 1807

Tessék megkostolni azután itélkezni!

Raktár Budapesten: **Lobmayer J. F.** Károly-körut 18. Nagyszeben: **Winkler József.**

A KI Kossuth korát

alaposan ismerni akarja, azt a kort, a melyben Kossuth lángszelleme a haza sorsát irányitotta, rendelje meg

1. **Gracza György**

Az 1848–49-iki magyar szabadságharcz története czimü nagy munkáját, a mely a szabadságharcz legkimeritőbb forrásmunkája. — Ára *öt díszkötésben, ezernél több illusztráczióval 70 korona.*

2. **Varga Ottó**

Az Aradi Vértanuk Albuma czimü művét, a mely a tizenhárom martir megható emlékműve, számos illusztráczióval, quart alaku díszkiadásban. Ára *15 korona.* Mind a két munka külön-külön vagy együtt is megrendelhető csekély havi részletfizetésre a kiadónál: *Lampel R. (Wodianer F. és Fiai)* cs. és kir. udv. könyvkereskedésében, Budapest, VI., Andrássy-út 21. szám.

SAGRADA BARBER

gyomorerősitő hashajtópasztillák

orvosilag kitünően véleményezett, klinikailag is kipróbált, különösen ajánlható karlsbadi és marienbadi elő- és utókuránál, a **belek lankadtságánál, heveny és idült**

székrekedésnél.

10–12 óra alatt biztosan és enyhén hatnak. Huzamosabb használatnál a székelést tartósan szabályozzák. **Egy doboz ára 2.40 kor.** Vidékre **2.85** kor. előzetes beküldése mellett bérmentve, próbadoboz **70 fill. Kapható majdnem az összes gyógyszertárakban.**

Főraktár: Török József gyógyszertára Budapest, Király-u. 12. és Andrássy-ut 26.

Titkos betegségek

gyógyitására legjobban ajánlható 26 éven át szerzett kórházi és magánorvosi tapasztalatai alapján

Dr. Kajdacsy

v. cs. és kir. ezredorvos és kórházi főorvos

Biztos sikerrel rövid idő alatt **gyógyit**; hugycsőfolyást, hólyagbajt, **sebeket**, syphilist, bőrbajokat, elgyengült férfierőt, idősebbeknél is electro Massage vagy Psyhropnor által. Önfertőzést és annak utóbajait: ideg- és hátgerinczbajt és minden **női bajokat.**

— Rendel: 9 órától 4-ig és este 7–8-ig. —

Budapesten, Kigyó-utca 5.

Clotild-palota (I. emelet).

Atjáró ház. — Lift használat.

Levelekre válaszol, gyógyszerekről gondoskodik.

Levél utján is biztos gyogysiker.

FÉRFIAK ÉS NŐKNEK

legmakacsabb heveny és idült folyásoknál **befecskendezés nélkül a legbiztosabb** gyógyszernek a

„Sanid labdacsok"

bizonyultak. Egy **doboz 100 labdacs** tartalommal és pontos használati utasitással 6 korona. Vidékre utánvét mellett diskréten küld a

„Magyar Király" gyógyszertár

Budapest, V., Marokkói-utca 3/a sz. (Erzsébet-tér sarok

DÓCZI MÓR czipész

Budapest, Kerepesi-ut 10.

Sehol jobb, olcsóbb, elegánsabb és tartósabb cipőt nem kaphat, mint fenti jóhirnevü cégnél.

Férfi:

Posztó, cugos, bőrrel **3.20**, oroszlakkal	**3.80**
Derby, borjubőr angol bakancs	**3.50**
Borjubőr v. vixes, füzős **3.20**, cugos	**3.—**
Elegáns trancia sevró-cipők	**4.50**
Amerikai box-bőrcipők	**3.80**
Lakk vagy box angol bakancs	**4.50**
Szalon- vagy oroszlakk-cipők	**4.—**

Női:

Posztó, cugos, bőrrel **3.—**, oroszlakkal	**3.40**
Zerge, füzős vagy cugos **3.—**, gombos	**3.30**
Amerikai box, füzős, gombos v. cugos	**3.50**
Sevro, füzős, gombos vagy cugos	**4.—**
Szalon v. oroszlakk füzős v. cugos	**3.40**
Lakk, kivágott **1.50**, keresztcsattos	**2.—**
Gyermekcipő **1.—**. Fiu- vagy leánycipők	**2.—**

Csizmák, teljesen vizmentesek

Halinából, körül bőrrel, dupla talppal	**5.—**
Vadász-csizma, halinából, bőrrel körül	**6.—**
Bagariabőrből, erős háromszoros talppal	**7.—**
Borjubőrből elegáns és csinos	**8.—**
Vixbőrből, tiszteknek és egyéves önkéntesek vagy gazdászoknak	**9.—**

Gyermek-csizmák bőr- v. lakkszárral 20–30: 2 frt. 31–36: 2 frt 40.

Elsőrendü gummi-sárcipők: férfi 1.80, női 1.30, gyermek 1.—

Képes nagy árjegyzék, csomagolás és szállitólevél ingyen. Vidéki rendelések pontosan és lelkiismeretesen eszközöltetnek. 10 frton felüli bérmentve. Nem megfelelő árut készséggel kicserélek.

Szenzációs ujdonság az általam föltalált

cipő öntisztitó-gép

melylyel mindenki **anélkül, hogy hajolnia kellene, Guzi-kenőcscsel bekenve,** kétszeri forgatás által cipőit fényesre tisztithatja. **Világhirü találmányom a törv. védett Guzi-kenőcs,** melylyel ha a cipő felső bőrét bekeni, ezennel **1 évi irásbeli jótállást vállalok** és időelőtti elszakadás esetén **ingyen megcsinálom. FENOMENALIS TALÁLMÁNYOM A CIPŐ-SÁMFA,** mely hozzájárul, hogy a cipő az egyévet kibirja, miután a cipőt, ha nedves állapotban levetjük, a bőr összezsugorodását kizárja.

Minden nálam vásárolt cipőhöz találmányaim közül tetszés szerint **kettőt teljesen ingyen mellékelek. Mindenkinek, hogy meggyőződést szerezhessen világhirü Guzi-kenőcsöm jóságáról, ki cimét velem közli, 1 tégely Guzi-kenőcsöt és több ábrával ellátott árjegyzékem küldöm ingyen és bérmentve. Mértéknek a legbiztosabb, ha harisnyában egy papirlapra állva a lábtalp körvonalát lerajzoljuk.** Meg nem felelő cipőért ezennel kötelezem magam a pénzt minden levonás nélkül visszaadni. A teljes postaköltség csupán 30 krajcár.

Férfi vixbőrü sima erős cipő	**3.—**
Elegáns gavallér vix füzős	**3.20**
Oroszlakk, cugos v. füzős cipő bőrszárral	**4.—**
Elegáns szalon-lakk, füzős cipő	**4.—**
Bagaria-csizma egy darabból halhólyaggal teljesen vizmentesitve, háromszoros talppal, 3 évi jótállással	**7.50**
Ugyanaz borjubőrbe, nyelves	**8.50**
Halina-csizma, térdig érő, egész magas bőrboritással, halhólyaggal vizmentesen	**5.—**
Párisi divat, feltünő elegáns box v. sevró füzős gavalércipő	**4.50**
Elegáns barna, bagaria cipő	**3.50**
Egyéves önkéntesi csizma, elegáns, fényesre tisztitható	**10.—**
Női zergebőr, cugos v. füzős cipő, erős	**3.—**
Elegáns szalon-lakk, füzős v. gombos	**3.50**
Párisi divat, feltünő elegáns box vagy sevró, füzős v. gombos	**4.—**
Oroszlakk füzős v, cugos, bőrszárral	**3.50**

Főüzlet:

Agulár Ignácz

Budapest, Kerepesi-ut 30.

a Rókus-kórház templomával szemben Fiókülzlet Király-u. 6.

Legszebb Legjobb Legolcsóbb

PAPlan PAPlan PAPlan

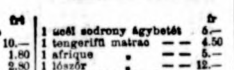

	frt
1 összehajtható vaságy 3 db kivehető matraccal	10.—
1 rouge paplan	1.80
1 „ „ prima	2.80
1 cachmir paplan	3.40
1 satin „	3.80
1 atlasz cachmir	4.80
1 selyem atlasz paplan	8.50
1 fodros selyem atl. papl.	13.50
1 jó vászon paplan lepedő	2.—
1 „ „ ágy	1.30
1 flanell ágytakaró pokróc	2.50
1 gyapju „	5.50
1 jó lópokróc	1.60
1 téli pokróc	4.60
1 szép fali szőnyeg	7.50

	fr
1 acél sodrony ágybetét	6.—
1 tengerifü matrac	4.50
1 afrique „	5.—
1 lószőr „	12.—
1 ablak köper függöny	3.—
1 „ tunis „	1.56
1 „ gyapju „	4.50
2 ágy, 1 asztalteritő bouret	5.50
2 „ 1 „ gyapju	12.—
1 nagy szobaszőnyeg	2.50
1 „ „ I.	5.30
1 ágyelőke I.	0.85
1 tapestry ágyelőke	1.50
1 mtr. jó futószőnyeg	—.40
1 „ „ mintázott	—.75

GICHNER JANOS

paplan, matrác és kárpitosáru gyáros, szőnyeg, függöny, vasbutor stb. nagy raktára

Budapest, VII., Erzsébet-körut 20.

Árjegyzéket kivánatra ingyen és bérmentve küldök. Vidéki megrendelések pontosan eszközöltetnek, nem tetsző áruk kicseréltetnek, vagy a pénz visszadatik.

Cs. kir. szab. déli vaspálya-társaság.

A 4%-os E-sorozatu kötelezvények 1902. évi december hó 1-én történt 18-ik nyilvános huzásánál a következő számu 180 darab huzatott ki:

I. 2000 márkás kötelezvények:

57.561—57.590-ig 30 darab

II. 400 márkás kötelezvények:

11.401—11.500-ig 100 darab
49.351—49.400-ig 50 „
150 darab.

A kihuzott 4%-os kötelezvények visszafizetése 1903. évi május hó 1-től fogva történik, mely naptól megszünik a kihuzott kötelezvények kamatoztatása.

A fizetések a következő pénztáraknál eszközöltetnek:

Bécsben: a társaság számvevőségénél,
„ a cs. kir. szab. osztrák keresk. és iparhitelintézetnél,
„ a cs. kir. osztrák általános földhitelintézetnél:
Budapesten: a magyar általános hitelbanknál;
Triesztben: a cs. kir. szab. osztr. keresk. és iparhitelintézet fiókjánál;
M/m. Frankfurtban: a leszámitoló-társaság igazgatóságánál;
Berlinben: Bleichröder S. urnál,
„ a leszámitoló-társaság igazgatóságánál;
Lipcsében: a német általános hitelintézetnél;
Drezdában: a német általános hitelintézet fiókjánál;
Hamburgban: az észak-német banknál,
„ Behrens L. és fiai uraknál,
„ Warburg M. M. és fiai uraknál:
Baselben: Speyr és társa uraknál;
Zürichben: a svájczi hitelintézetnél.

Bécs, 1902. évi december hó 1-én.

Az igazgatótanács.

Egyedül valódi angol Balzsam Thierry A. gyógyszerésztől

Allein echter Balsam aus der Schutzengel-Apotheke des A. Thierry in Pregrada bei Rohitsch-Sauerbrunn.

Közegészségügyileg megvizsgálva és jóváhagyva.

Az üvegek felszerelése a kereskedelmi törvények védjegyoltalma alatt áll.

Ezen balzsam belsőleg és külsőleg használható. — 1. **A tüdőnek és melinek összes betegségeinél elérhetetlen gyógyszernek bizonyult, megszünteti a katarrhust és köpetkiválást, a fájdalmas köhögésnek elejét veszi, sőt még régibb betegségeket is gyógyit.** 2. Kitünő hatással van torokgyuladásnál, rekedtségnél és a torok összes betegségeinél. 3. Alaposan kiirtja a hideglelést. 4. Meglepő gyorsan gyógyit gyomorgörcsöt, kólikát és szakgatásokat. 5. Jótékony hashajtó és vértisztító, tisztitja a veséket, megszünteti hypochondriát és melancholiát és előmozditja az étvágyat és emésztést. 6. Kitünő hatása van fogfájásnál, lyukas fogaknál, szájpenész, továbbá minden fog- és szájbetegségnél és megszünteti a felböfögést, valamint a száj- és gyomor rossz szagát. 7. Külsőleg csodás gyógyszer minden sebre, ugy mint höpörsenés, sipoly, szemölcs, égési seb, fagyott testrés, rüh, kosz és kiütések, megszünteti továbbá a főfájást, zugást, szakgatást, köszvényt, fülfájást stb. **Tessék mindig vigyázni a zöld apáca-védjegyre, mint fent látható!** Hamisitásoktól legjobb óvszer **egyenesen** a gyárból **eredeti kartonokban** bérmentve az osztrák-magyar monarchia minden postaállomására 12 kicsi vagy 6 dupla üveget 4 koronáért hozatni. Bosznia és Hercegovinába 4 kor. 60 fillér. Kevesebb nem küldetik. Szétküldés **csak az összeg előzetes utalványozása vagy lefizetése mellett.**

Thierry A. gyógysz. balzsama és centifoliakenőcse.

E két gyógyerejében felülmulhatatlan szer, sohasem romlik el, ellenben minél régibb lesz, annál értékesebb és hathatósabb, és nem a meleg, sem pedig a hideg nem árt nekik, igy tehát az év bármely szakában küldhető. Majdnem mindig van hatásuk és segitenek, legalább az orvos megérkeztéig, természetesen nem szabad hamisitványokat vagy efféle sokszorosan ajánlt hasonló, de hatástalan szereket használni, melyekért csak legteljebb a pénzt dobjuk ki, hanem maradjunk csak e mellett a két régi elismert, jó, olcsó, megbizható, amellett teljesen ártatlan, világhirü szernél, melyeknek minden családnál találhatónak kellene lenni. A hol a fent ismertetett védjegyekkel valódian kapni nem lehet, tessék egyenesen rendelni és cimezni:

Thierry (Adolf) Limited Őrangyal-gyógyszertára. Pregrada Rohitsch-Sauerbrunn mellett.

Közp. raktár Budapesten: Török J. gyógyszerész. Zágrábban: Mittelbach J. gyógyszerész és Bécsben: Brady C. gyógyszerésznél.

Az általunk készitett

Diesel-féle szab. HŐ-ERŐGÉPEK

elsőrangu erőgépek. Összehasonlíthatatlan csekély mennyiségü tüzelő-anyagot (nyers kőolajat) fogyasztanak, olannyira, hogy a

tényleges lóerő óránként csak 2–3 fillérbe kerül.

A nyersolaj tökéletesen és füst nélkül ég el. A Diesel-gépek mindenkor föltétlenül üzemre készek, rendkivül pontosan, az ellentállással arányosan szabályoznak, a miért is

villamos világítási telepek és váltakozó terheléssel járó üzemek

részére különösen alkalmasak. Részletes fölvilágosítással, képes leirással, költségvetéssel szivesen szolgálunk.

Fegyver- és gépgyár részvénytársaság Budapesten.

Minden szó egyszeri beiktatása nonpareille betükből 4 fill. Vastagabb betükből 8 fillér.

APRÓ HIRDETÉSEK

A hirdetésekre díjmentesen ad felvilágositást a kiadóhivatal: József-körut 18. szám.

Levélbeli tudakozódásra ingyen adunk felvilágositást, csak a válaszra szükséges bélyeget kell mellékelni. Tudakozódásoknál a hirdetés számát a kiadóhivatallal mindig közölni kell.

Apró hirdetéseket
központi irodánkban és eredeti nyugta mellett még a következő fiókokban lehet föladni:

Breuer nővérek
dohánytőzsdéje
Teréz-körut 54. szám alatt.

Deutsch Miksáné
Andrássy-ut 38.

Eckstein Bernát
hirdetési iroda
V. ker. Fürdő-utca 4. szám.

Engelmann Mór
gyorssajtónyomda
IV. ker., Kálvin-tér 2. szám.

Franke Pál
könyvkereskedése
IV., Gróf Cziráky-féle palota. Kossuth Lajos-utca. Kigyó-tér, (Koronaherceg-utca sarkán.)

Fischer J. D.
hirdetési iroda
IV Gerlóczi-utca 1.

Goldberger A. V.
hirdetési iroda
V. ker., Váci-utca 17. szám.

Goldner Jozefin
Andrássy-ut 50.

Goldgruber Mór
könyvkereskedő
II. ker., Fő-utca 17. szám.

Haasenstein és Vogler
hirdetési iroda
V. ker., Dorottya-utca 9. szám.

Jambrikovits
dohánytőzsdéje
Kerepesi-ut 50. (Takarékp.épül.)

Kernberg Rozália
dohánytőzsdéje
VIII. ker., Muzeum-körut 18.

Leopold Gyula
hirdetési iroda
VII., Erzsébet-körut 54. I. em.

Mosse Rudolf
hirdetési iroda
Ferencziek-tere 8

Mezei Antal
hirdetési iroda
IV. ker. Eskü-ut 9. szám.

Nemetsek A. J.
ujság-árudája
IV. ker. Petőfi-tér 3. szám.

Ifj. Nagel Ottó
könyvkereskedő
Muzeum-körut 2. sz. (Nemzeti Szinház bérháza.)

Rohonczi Ilona
dohánytőzsdéje
VI. Andrássy-ut 48. szám.

Sikray Samu
hirdetési iroda
VI. ker., V[illegible] körut 33. szám.

Sopronyi V.
dohánynagyárus
VIII. ker., Kerepesi-ut 1. szám.

Szántó Mór
dohánytőzsdéje
IV., Kecskeméti-utca 14. szám.

Schwarz József
hirdetési iroda
V. ker., Marokkói-utca 4. sz.

Schönwald Ferencné
dohánytőzsdéje
Ferenc-körut 32. szám.

Schödl Gyula
dohánytőzsde és postagyüjtőhely V. Lipót-körut 8.

Tenczer Gyula
hirdetési iroda
IV. ker., Szervita-tér 8. szám,

Toldi Lajos
könyvkereskedése
II. ker., Fő-utca 2. szám,

Weitzenfeld Jakab
Király-utca 1.

Sváb Eliz
dohánytőzsde Nagymező-u. 12.

Minden apróhirdetés, melyet **itt este 6 óráig föladnak,** már másnap **megjelenik a Budapesti Naplóban.**

Mimózám
Édes, aranyos, cukros kicsikém! Köszönöm küldeményedet. Nagy örömmel fogadtam. Ha nemis mondhattam, mindig nagyon sajnáltalak és miattad is külön fájt a szivem. Kétszeresen viseltem. Gondolataink, érzelmeink találkoztak. Ölellek, csókollak hevesen milliószor. 14026

KERESLET.

5000—10.000
forinttal keresek társat olyan szabadalmazott vállalathoz, melynek tiszta jövedelme a befektetett tőke kétszeresét is meghaladja. Cimem megtudható a kiadóhivatalban. Esetleg ugyanoda kérek »Három csillag« alatt irott ajánlatokat. 6786

Fehér bab
és idei dió waggon rakományban megvételre kerestetik, kérek ajánlatokat minta és legvégső ár megjelölésével. Kiss S. Dohány-u. 26. 6479

Tanoncok
és tanulóleányok 13—14 évesek nyomdai müintézetben azonnal felvétetnek. Cim: Teréz-körut 38. I- em 5. 6849

Irodai gyakornok
kezdő fizetéssel azonnali alkalmazást nyer. Ajánlatokat „K. V. S." cimen a kiadóba. 6378

Intelligens leány,
magyar gyorsirónő irodai teendőkben jártas, **azonnali állandó állást keres** nagyobb irodában. Szives megkeresések „Igyekezet" jeligével kéretnek a kiadóba. 6348

Okleveles
magyar tanitónő kerestetik három leányka mellé, I., III. polgári s I. elemi osztályokra. Kivánalmaz perfect német, francia, zongorában magasabb kiképzés, finom kézimunka, rajz. aquarelle festés. Ajánlatok Juricskay Zoltánné cimére küldendők, Rikosd u. p. Élesd. 2198

Ügyes segéd,
cipőkereskedő, azonnali felvételre kerestetik. Ajánlatok Kunstädter hirlapiroda, Temesvár. 14022

Egy volt
falusi gazda, ki a fővárosban már évek óta szolgált, keres magának munkafelügyelő, magtári. kastély felügyelő, erdőőri vagy bármely szolgai állást helyben vagy vidéken a legcsekélyebb bérért vagy teljes ellátással. Cim: VII ker. Garai-utca 35. szám II. em. 21. 6787

Éhező, didergő
fiatalember, a ki érettségit tett és jogot hallgatott, bármilyen irodai munkát elvállal. Az éhenhalástól és megfagyástól menti meg, a ki valamely keresethez juttatja. **Cime: V. ker. Katona József-utca 4., földszint 20.** 6478

Hirdetmény.
Egy idősebb francia nő, francia országi vagy Schweici születésü ki magyarul, vagy németül is beszél, nagyobb gyermekek mellé kerestetik. Ajánlkozások fogadtatnak Erzsébet-körut 44-ik szám alatt II. emelet 16. ajtós lakáson. 4716

Társ kerestetik
egy 30 év óta fennálló, jó forgalmu gabonabizományi-üzlethez, nagyobb magyar vidéki városban. Ajánlatukat csakis e szakmát jól értő, 30 éven felüli fiatalemberek küldjék be. Beházasodás nincs kizárva. „M. J. 462" cimen adandók be az ajánlatok a kiadóba.

Intelligens
ember volt földbirtokos, ki a termény és gabona szakmában tökéletesen jártas, nagyon szerény feltételek mellett keres e szakmában állást vagy bármily foglalkozást. Szives megkeresések „Gabona" jeligével a kiadóba kéretnek. 6439

Megbizható
elsőrendü erő, mint pénztárnok, raktárnok vagy bármilyen állást keres, gyárakban vagy más vállalatoknál. A legjobb bizonyitványokkal és referenciákkal rendelkezik, vidékre is szivesen elmegy. Nős, beszél magyarul, németül és románul, s miután állását a cég megszünte miatt kénytelen volt elhagyni, azonnal rendelkezésre áll. Szives megkereséseket Dunka Lajos, Budapest, Felső Erdősor 3. III. 27. 4726

KINÁLAT.

Szabónő
kitünő gyakorlattal, ajánlja magát elegáns ruhák készitésére saját lakásán. Divatos façonok 5 frttól feljebb. Egy kisérlet elegendő. Szentkirályi-utca 22. II. 26.

Füzőjavitások
és tisztitások, valamint uj füzők készitése, nagyon olcsó árban elvállaltatnak. Cim: Holló-utca 1. 6435

A legjobb fogak
kaphatók 1 forinttól feljebb Eckel Artur fogtechnikai müternében, **Király-utca 16. sz.** 10 évi jótállás, megbizható kiszolgálás. 4722

Délelőtti
foglalkozást keres, egy nagyobb részv. társaság könyvelője. Szives megkereséseket „R. B." jelige alatt a kiadóba kér. 6367

Fehérvarrónő,
ki szakmájában teljesen jártas, házakhoz ajánlkozik és lakásán is elvállal munkát. Papp Gizella, Nyár-utca 6. I. 6. 6346

Eladó
egy kredenz, egy ágy, egy éjjeli szekrény, polituros és masszív, jóminőségü és olcsó. Cim: Nagy János-utca 1/c. II. 15. 4721

Tanárjelölt,
r. kath. vallásu, állást keres szerény igényekkel mint korrepetitor vagy nevelő. Cim: „S. I." VI. Uj-utca 37. III. emelet, 17. ajtó. 4287

Szoba,
elegánsan berendezve, külön bejárattal, 15 frtért kiadó. Goldstein, Csömöri-ut 11. II. 9. 6345

Az Orfeum
közelében egy csinosan butorozott féregmentes szoba azonnal olcsón kiadó. Bővebbet Nagymező-utca 10. I. 20. 4717

Gimnáziumi, reál
érettségire, elemi, polgári, bármilyen magánvizsgálatra, rövidesen felelősséggel előkészit: „Kerekes" Hársfa-u. 10/a. (Vidékiek **ellátást kapnak.** Válasz-bélyeget kérek. 13973

Hegedü-oktatás
felsőbb zeneakadémiai növendék jutányosan tanit hegedülni. Cim a kiadóban. 4725

Hentes-
üzlet, kitünő menetelü, napi 45 frt bevétel, minden áron eladó. Bővebbet László Lipót irodájában, József-körut 25. 14023

Kocsik.
Elegáns batárok kétüléses és kis négyüléses könnyü szánkó olcsón eladó. Kováts Béla, Lipót-körut Hollán-utca sarok, 14025

Csinosan butorozott,
egész külöubejáratu udvari szoba, egy vagy két ur részére azonnal kiadó. Ujvilág-utca 9. III. emelet 11. ajtó.

Vendéglő
a Ferencvárosban, régi jó üzlet. olcsó házbérrel sürgősen 250 frtért eladó. Bővebbet László Lipót irodájában, József-körut 25.

4 darab
Chapinggép, 1 drb gyalugép, esztergapadok különféle nagyságban, 20 darab **Scherb-féle** egy és kétkaru **prés,** használt de jó állapotban nagyon előnyös árban kapható **Abelesz Emilnél, Budapest, V., Váci-ut 14.** Telefon 24—41. sz. 14029

Villamos zseblámpa!
Legszebb karácsonyi ajándék. Világit esőben, viharban. **Tüzveszély kizárva** gyulékony anyagoknál. Gazdák, orvosok, csendőröknek és általában **mindenkinek** nélkülözhetlen. Egyszerüen kezelhető. Oldalnyomással 3, felső gombnyomással 5 korona, utánvétel. Elek Simon-nál, Budapesten, Alagut-utca 1. 14027

Szijkorongok,
transmissiótengelyek, álló, függő, falicsapágyak és egyéb közlőmüszerek, használtak és ujjak rendkivül olcsón kaphatók. **Abelesz Emilnél, Budapest, V., Váci-ut 14.** Telefon 24—41. 14028

Igen alkalmas
lakás, mely áll egy lépcsőházi szobából, külön bejárattal, továbbá egy szalon és egy kisebb szobából, szintén külön bejáratokkal, igen szépen és kényelmesen butorozott, garçon lakásnak, ügyvédnek vagy orvosnak rendkivül alkalmas, f. hó 15-re kiadó. Bővebbet Főherceg Sándor-utca 30/B. I/13.

Akadémiát
végzett fiatal festő hajlandó órákat adni szerény feltételek mellett. Válasz a kiadóba kéretik „Piktor" jellel. 6489

Szabóné
ügyes, a legkomplikáltabb toilletteket is bámulatos olcsó árért elegánsan és izléssel késziti saját lakásán. Vidéki megrendelésekhez a pontos alj-mérték és egy derék beküldése után készitek mindennemü toilletteket. Átalakitásokat és gyermekruhák készitését elvállalja. Lederer Lipótné, VI. Szabolcs-u. 30. II. 29. 4277

Csomagszállitó
tricikli kitünő állapotban olcsón eladó. Láng kerékpárüzlet, József-körut 41. 6478

Intelligens
gyermektelen izraelita családnál jóizletes ebédkoszt olcsón kapható. Cim: Főherceg Sándor-u. 30b. földszint 7. 6450

Kerékpárok
néhány darab becserélt, de jókarban levő használt kerékpár, — mig a készlet tart, — 30 frttól feljebb kapható. Láng kerékpárüzlet, Budapesten, József-körut 41.

Szegény tanuló.
ki felső kereskedelmi iskolába jár 20 krért leckeórákat ad. Cim: Kerepesi-ut 60. II em. 26. 4821

Fodrásznő,
rendkivül ügyes, ismeretség hiányában ezuton ajánlkozik. Özv. Waldné VI., Vörösmarty-utca 48. II. 21. 4247

Urasági butort
IV., Hajó-utca 16. (Sütő-utca sarok, Központi városháza közelében) eladok és veszek majdnem egészen uj ebédlő-, háló- és garzon-szobákat, szalon-berendezéseket, valamint irodaeszközöket, valódi perzsa- és szmirna-szőnyegeket, függönyöket, lószőr- és afrik-matracokat, gáz- és villamos csillárokat. 13341

Okleveles
tanitónő órák adására ajánlkozik, zongora kezdőket is tanit. Baross-tér 4. III. 15. 6345

Kályhás mester.
Elvállal minden e szakmába vágó munkát. Schneider Henrik József-körut 19. 4369

Magánvizsgálatokra,
érettségire, vasuti altiszti vizsgálatra előkészit „Magántanulók oktatása" Wesselényi-utca 19. **Szakszerü correpetitió.** 6349

Cukrászda
a főváros legforgalmasabb körutján, napi 90 korona bevétellel férjhezmenés miatt olcsón eladó. Cim a kiadóhivatalban. 6346

Kitünő
italok olcsó árban, ugyszintén izletes ételek kaphatók Mietz György vendéglőjében, Práter-utca 12.

Singer-varrógépe-
ket mélyen leszállitott árban heti 1 frtos részletre szállitunk 6 évi jótállással. Láng kerékpárüzlet, József-körut 41. 4678

Lukács és Sándor
törv bejegyzett bankbizományi irodája mindennemü **pénzkölcsönt** (személy- és jelzáloghitel) gyorsan és a legkedvezőbb feltételekkel eszközöl. Vidéki képviselők kerestetnek. Válaszbélyeg. VI., Teréz-körut 38.

Butorok.
Háló, ebédlő-berendezések, szalongarniturák, ebédlődiványok, bámulatos olcsón eladatnak Használt butorok becseréltetnek és vétetnek. Hunyady-tér 3. az udvarban.

Privát kutató.
Iroda: Kerepesi-ut 75. Kényes megbizásokat, megfigyeléseket, nyomozásokat elvállal, ugy magán, mint családi-ügyekben: **Kossa Magyary Géza** Található 10—6-ig. 13753

Praktikus
karácsonyi ajándék!
Ajánlja kárpáti málnákból, saját főzésü
málna-szörpét
egy postaküldemény franko 3 frt **Rosenberg Ign. és Tsa** Alsó-Szlovinka (Szepesm.) 2197

Fogak
2 frttól, a nélkül, hogy a gyökeret el kellene távolitani,
szájpadlás nélkül is.
Foghuzás fájdalom nélkül. — Igen tartós fogtömés. Fogkoronák gyökerekre illesztetnek. — Fogorvos
Dr. Neufeld, Kossuth Lajos-u. 14.
Vasár- és ünnepnapokon délután 4-ig.

Magy. kir. államvasutak üzletvezetősége Szombathely 20635/I. szám.

Pályázati hirdetmény.

A magy. kir. államvasutak szombathelyi üzletvezetősége a részére 1903. esetleg 1905. év végéig a **következő** csoportokba sorozott anyagokból felmerülő tényleges szükségletnek szállitását biztositani **kivánván** ezennel nyilvános pályázatot hirdet m. p.

I. Kavics. II. Mész. III. Téglák. IV. Fagyu. V. Vesszőseprük szállitására.

A kiirás tárgyát képező egyes cikkeket feltüntető jegyzékek, melyek egyszersmint ajánlati mintákul szolgálnak, valamint a szállitásokra vonatkozó részletes pályázati felhivás valamennyi hazai kereskedelmi és iparkamaránál megtekinthetők és a magy. kir. államvasutak szombathelyi üzletvezetőség általános, I. osztálya anyag és leltárbeszerzési csoportjánál kaphatók ahol bővebb felvilágositások is adatnak.

A szabályszerüen kiállitott s ivenkint 1 koronás magy. kir. okmány bélyeggel ellátott ajánlatok lepecsételve legkésőbb f. évi december hó 30-ik napjának délelőtti 10 órájáig a szombathelyi üzletvezetőség általános, I-osztálya anyag és leltár beszerzési csoportjában adandók át illetőleg posta utján oda küldendők és azok boritéka ezen külcimmel látandó el:

„Ajánlat 20635/902 számhoz"

Később benyujtott ajánlatok valamint olyanok, melyek nem pontosan a részletes módozatok betartása mellett állitatnak ki, nem vétetnek figyelembe.

Szombathely, 1902. november hóban.

Az üzletvezetőség.
(Utánnyomás nem dijazt.)

REDLICH MÓR
bizományi-ügynökség
Budapest, Eötvös-tér 2. sz.

Ajánlja magát **mindenféle bizományi-ügyletek kiviteléhez.** Aki bárminemü **ingatlant** el akar **adni** vagy **venni,** akinek **pénz** kell, a legkisebb összegtől a legnagyobb összegig: városi vagy vidéki házakra, telkekre, földekre, I. vagy II. helyre való betáblázásra a legkulánsabban és **a legolcsóbb kamatláb** mellett **minden előzetes dijazás nélkül** — legelső bankoknál hosszabb időre való törlesztésre — közvetit. **Akinek drága kölcsöne van,** annak olcsóbbra való convertálását közvetiti. Betáblázott kölcsönök eladását biztos eredménynyel közvetiti. Cégem **30 éves fennállása** megbizóimnak a legnagyobb garanciát nyujtja ügyleteim legjobb és legpontosabb kivitelére.

Folyó év végén jelenik meg a "PÁTRIA" nyomdai részvénytársaság kiadásában

A Magyar Földbirtok 1903-ra.

Magyarország 100 holdon felüli földbirtokosainak, gazdatisztjeinek és haszonbérlőinek

Czimtára

gazdasági és munkásviszonyainak a gazdasági kiállitások, versenyek és terméseredmények ismertetésével

Előfizetési ára:
füzve 15 korona, kötve 16 korona. Bolti ára füzve 25 korona, kötve 26 korona.

Megrendelések a "PÁTRIA" irod. vállalat- és nyomdai részv.-társasághoz, Budapest, IX., Üllői-út 25. szám intézendők.

Meglátja,
hogy igazunk van. Olcsó arany és ezüsteladás; egyetlen forrás, ahol jutányosan lehet vásárolni. Mi alkalmi vételek utján szerezzük be áruinkat és ezért abban a helyzetben vagyunk, hogy igen olcsón eladhatjuk t. vevőinknek és pedig: **12 személyre való komplett evőkészlet 13 latos ezüstből 150 frt, 6 személyre való 65 frt és feljebb, 12 drb 13 latos erős ezüst evőeszköz 6 frt 25 kr.** Továbbá dus választékban **arany férfi és női órák, láncok, gyémánt, brilliánt ékszerek** és minden e szakmába vágó cikkek. Képes árjegyzéket ingyen és bérmentve küldünk. Ékszereket esetleg részletfizetésre is adunk el.

Grünberger Ármin Béla
örökösei,
IV., Váci-utca 30. I. em. 23.
(Haris-bazár).
Veszünk és becserélünk aranyat és ékszereket.

Kipróbált
legjobb reuma szesz a dr. Weisz-féle Kament, ára 1 korona. Főraktár: Szt.-Erzsébet-gyógyszertár, Budapest, VII. ker., Erzsébet-körut 21.

Mielőtt
férfi-, fiu- vagy gyermekruhát rendel vagy vesz, sziveskedjék saját érdekében **Koch testvérek Budapest, Károly-körut 26.** legnagyobb áruházából az ujonnan megjelent **nagy képes árjegyzéket kérni,** melyet rögtön bérmentve küldünk.

Különleges
nemeskanárik

finom változatosan éneklők 24, 20, 16, 12, importált kanárik 8—10 kor.-ért darabja. Kanáriaim kiállitásokon többszörösen lettek kitüntetve. Aki nálam rendel kanárit, előnyös feltételeket adok: 15 napot az ének meghallgatására, a nem tetszőket kicserélem, vagy a pénzt visszaadom. Árjegyzék bérmentve ingyen. **Demeter W. Lipótvár.**

Butor
csak jó minőségü.
Hálószoba, kredenc, **szőnyegdivány, asztal, szék, iróasztal,** könyvszekrény, uri fotelek, ottomán, szalonberendezés, tükrök, ugy egyenkint is, nagyon olcsón, **eladás nagyban és kicsinyben.** Vidékre gondosan csomagolva, biztositva. Csak **VI. Teréz-körut 40. szám Steinberger Manó** butoriparosnál.

Legalkalmasabb karácsonyi ajándék
elegáns kivitelü fényképek, melynek drbját **1 frt, 2 és 3 frtért** lehet készittetni. **Kis fényképek** utáni nagyitások **elegáns kerettel 10** frtért.
Waitzner
fényképészeti müintézete
Budapest, Erzsébet-körut 20

Tokaji bor.
Saját termésü 1889. évi **aszu és szomorodni** boraimból eladok és pedig:
egy liter könnyebb szomorodnit **2 kor. 80 fillérért**
egy liter nehezebb szomorodnit **3 kor. 60 fillérért**
egy félliteres palack három puttonos aszut **3 koronáért**
négy puttonost **4 koronáért**
öt puttonost **5 koronáért**
Sátoraljaujhelyben, 1902. évi szeptember hó 27-én.
nagykászonyi **Székely Elek**
polgármester.

Pécsi
tojásalaku köszén.
Tiszta, pormentes; szépen lángol, parazsa tartós, sugárzó nagy meleget ad, tehát olcsó, Kisérlet ajánlatos.
Dunagőzhajózási-társaság,
elárusitó-hivatal
Budapest, V., Nádor-utca 6. Telefon 31—69.
eszközöltetnek

Katona-puskamüvesek által kipróbált REVOLVEREK és FEGYVEREK kaphatók
Tiller Mór és Társa
cs. és kir. udv. szállitóknál
BUDAPESTEN, IV., Váci-u. 37

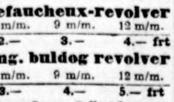

Lefaucheux-revolver

7 m/m.	9 m/m.	12 m/m.
2.—	3.—	4.— frt

Ang. buldog revolver

7 m/m.	9 m/m.	12 m/m.
3.—	4.—	5.— frt

Revolver bőrtáska:

2 kor.	3 kor.	4 kor.

WERNDL-fegyverek
legjobb állapotban: hosszu gyalogsági fegyver 2 frt 50 kr., rövid gyalogsági fegyver 4 frt, lovassági karabély 7 frt, lovassági karabély, egész uj 11 frt. Töltények darabja 5 kr., fegyverszij darabja 50 kr., szurony darabja 35 kr.

Magyar Könyvtár.
Szerkeszti: **Radó Antal.**
Egy-egy szám ára 30 fillér
Minden füzet egyenkint is kapható:
Kiadja:
Lampel R. (Wodianer F. és fiai)
cs. és kir. udv. könyvkereskedése
Budapest, Andrássy-ut 21.

Történet-, irodalom- és mütörténeti, bölcsészeti, természettudományi, szónoki munkák és utleirások.

Id. Ábrányi Kornél. Képek a magyar zenevilágból. (176)
Angyal Dávid. Bethlen Gábor élete. Képekkel, (183.)
Anonymus. Béla Király névtelen jegyzőjének könyve. (30)
Apor Péter. Metamorphosis. Transylvaniae. (168.)
Apponyi Albert gróf. Válogatott beszédei. (271—272.)
Aldássy Antal. Pázmány Péter élete. Képekkel (63).
Bécsi képes Krónika. (188.)
Cicero. Az öregségről. (65)
Cornelius Nepos. Hires férfiakról. (201.)
Cserei Mihály Históriája. (120.)
Esküdtek és esküdtbirák könyve. (155—156.)
Falk Miksa. Erzsébet királynéról. (64).
Faludy F. A Téli Éjtszakákból. (211).
Flammarion. Csillagos esték. (37.)
Galleotto Marzio könyve. Mátyás királyról. (259).
Gracza Gy. 1848. március 15. (32.)
Junius. Katona József élete. (199.)
Kazinczy Ferenc levelei (130)
— Pályám emlékezete. (135)
Keleti Gusztáv. Markó Károly. Képekkel (97.)
Kézai. Magyar krónikája (227).
Korchmáros. Kerékpáros káté. Képekkel. (117).
Kossuth L. 1849. julius 11. beszéde (36.)
Kölcsey Ferenc vál. beszédei. (61).
Majthényi Flóra. Spanyolországi képek. (165.)
Mindszenthy G. naplója (168.)
Mikes Kelemen vál. levelei. (169.)
Nansen Fridtjof. Éjen és jégen át. Képekkel. (77—78).
Pázmány. Kempis Krisztus követéséről. (151—153.)
Peisner J. Képek a régi Pest-Budáról. (275.)
Szemere Miklós. Sakkkönyv. (177—78.)
Széchenyi István gróf. Hitel. (238—239.)
Szendrey Julia naplója és levelei. (49.)
Tacitus. Germánia. (279).
Vanderheym G. Husz hónap Abessiniában. (185.)
Zrinyi. Az török áflum ellen való orvosság. (216).

Szinmüvek.
Aischylos. Prometheus Zilahi K. (27).
— Agamemnon. Váradi A. (162)
Benito Pérez Galdós. Elektra. Radó A. (233—234.)
Byron. Manfréd. Ábrányi E. (23) — Kain Mikes Lajos (128)
Bracco. Don Pietro Caruso. Radó. (80.)
Brieux. A bölcső. Gábor Ig. (203.)
A vörös talár. Lándor Tiv. (257—258).
Bródy Sándor. Hófehérke. (246).
Cavallotti, Énekek éneke. Radó A. (53.)
Dumas. A kaméliás hölgy (15).
Du Maurier-Potter. Trilby (9.)
Giacosa. Borus szerelem. Radó A. (89.)
Hauptmann-Gerhard. A takácsok (219.)
Ibsen. A népgyülölő. Vikár B. (41.) — A társadalom támaszai. (123.)
Katona. Bánk bán Beöthy Zs. (1.)
Kisfaludy Károly. A kérők. (5.) — Szilágyi M. Mátyás diák. Hüség próbája. (202).
Murai Károly. Huszárszerelem. (51)
Murger-Barriére. Bohémélet. (29)
Racine. Phaedra. Ábrányi E. (185)
Schiller. A messinai menyasszony, (43)
Sophokles. Antigone. Kemenes Kempf József. (84)
Tell Vilmos. Váradi A. (255—256)
Tóth Ede. A falu rossza. (226)
Tolstoi. A sötétség országa. Szabó E. (264 | 265)
Tóth Kálmán. A király házasodik. (38)
Turgenyev A. Kegyelemkenyér. Barabás Ábel (276)
Verga. Parasztbecsület. Radó. (80)
— A farkas. Radó. (194).

Moliére
Dandin György. Hevesi Sándor. (31.)
A fösvény. Hevesi Sándor. (71).
A kényeskedők. Hevesi Sándor (142.)
A botcsinálta doktor. Gabányi. (114.)
A „Magyar Könyvtár" eddig megjelent számai együtt részletfizetésre is kaphatók.
Teljes jegyzék ingyen kapható minden könyvkereskedésben.

Nyomatott a „Pátria" irodalmi vállalat és nyomdai részvénytársaság körforgógépén, Budapest, IX., Üllői-ut 25.